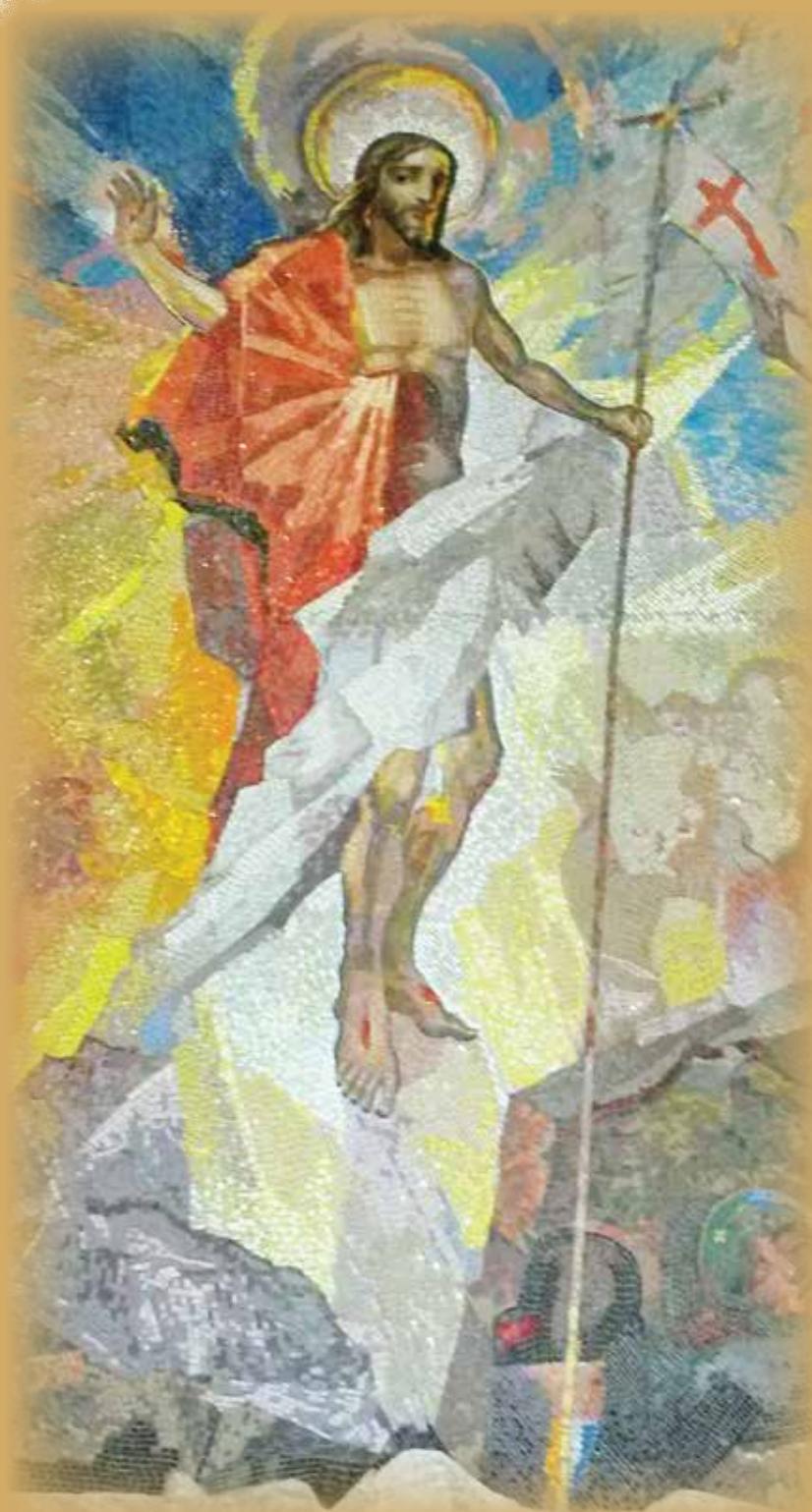

MIR I DOBRO

Mostar, XLVIII., 1, ožujka 2016.

Sretan Uskrs!

KAZALO

PROVINCIJALOVA RIJEČ			
Provincijalova uskrsna čestitka	3	Održana korizmena duhovna obnova za članove Franjevačkoga svjetovnog reda u Hercegovini	27
SAZIV PROVINCJSKOG KAPITULA	5	Zbor Frame Čerin na Usksrfestu	28
IZ GENERALNE KURIJE	7	Generalna skupština Unije europskih konferencija viših redovnički poglavarica i poglavarica	29
Poruka Generalnoga ministra za početak svete Godine milosrđa	7	Novo vodstvo Konferencije viših redovničkih poglavarica i poglavarica BiH	29
IZ ŽIVOTA PROVINCIJE	9	Godišnji kapitol hercegovačkog područnog bratstva OFS-a	32
Đakonsko ređenje u Mostaru	9		
Fra Vjekoslav Milićević postao magistar liturgijskih znanosti	10	IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA	33
Obilježena 71. Obljetnica jugokomunističkoga ubojstva hercegovačkih franjevaca	10	Poruka biskupa Semrena za Dan života 2016.	33
Provincijalova homilija na spomen-misi na Širokom Brijegu, 7. veljače 2016.	12	Reakcija biskupske konferencije BiH na izjave patrijarha Irineja	35
Promocija zvanja u Klobuku	14	Priopćenje s XVIII. redovnoga godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BIH i HBK	38
Duhovna obnova u 'Majčinu selu'	16	Zaređen novi vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj mons. Jure Bogdan	40
Raspored duhovnih vježbi i duhovnih obnova u 2016. godini	17	Moralno-teološki aspekti sakramenta pokore	44
NAŠI JUBILARCI	18	VATIKAN	54
IZ ŽIVOTA KUSTODIJE	19	Poruka pape Franje za Svjetski dan izbjeglica i selilaca 2016.	50
Fra Častimir Majić, u 102. godini života	19	Poruka Svetoga Oca Franje za 24. Svjetski dan bolesnika 2016.	52
NAŠI POKOJNICI	20	Poruka Svetoga Oca Franje za korizmu 2016.	54
Dr. Fra Častimir Majić	20	Poruka pape Franje za 53. Svjetski dan molitve za duhovna zvanja	56
Dr. Fra Častimir Majić, ofm	21		
Počivali u miru Božjem	25	VIJESTI	58
IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA	26	NOVE KNJIGE	70
Obiteljsko popodne u Mostaru	26		
Aplikacija <i>oremus – molimo jedni za druge</i>	26	ADRESAR	73

MIR I DOBRO, Mostar, XLVIII., 1, ožujak 2016., službeno glasilo

IZDAJE: Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88 000 Mostar; tel.: (036) 333-525, faks: (036) 333-526

Mreža: www.franjevci.info

E-mail: mostar@franjevci.info

UREDIO: fra Mate Dragičević **ODGOVARA:** fra Miljenko Šteko, provincial;

NASLOVNICA: Mozaik, Rakitno;

LEKTORIRALA: Irina Budimir **ZAKLJUČENO:** ožujak 2016.

Računalni slog: FRAM-ZIRAL; **Tisak:** Franjevačka tiskara FRAM-ZIRAL,

Mostar, 2016.

PROVINCĲALOVA RIJEČ

USKRSNA ČESTITKA

Draga braćo, Gospodin vam vam dao svoj mir!

Ovo razmišljanje podijelit ću širem redovničkom obzorju kojem sam pozvan služiti u ovom vremenu. Izvanredna *Sveta Godina milosrđa* i naš osam stoljetni jubilej porcjunkulskoga oprosta, osobito pred ove velike Gospodnje svetkovine, neposrednije nas suočava s Božjom svetošću, a time i poziva da temeljitije promotrimo stanje svoje svetosti - ta na nju smo svi pozvani. Oko nas je mnoštvo prilika koje nas pozivaju da se bavimo koječim drugim, dovođeći nas u pogibeljnu opasnost da zaboravimo na svoju svetost. Trebali bi istovremeno imati na umu i ljudske opasnosti i ljudske mogućnosti. Biti čovjek znači osvijestiti si, znati za svoje slabosti, ali i vjerovati da su one savladive; a to prevedivo u konkretnost znači biti ponizan, ali i pun pouzdanja; biti svjestan svoje prolaznosti, ali i svoje usmjerenosti prema vječnosti i čežnje za vječnošću; znati da smo okovani prostorom i vremenom, ali i da smo u svakom času blizi susjedi vječnosti; znati za ograničenost svojih snaga, a ipak biti odlučni činiti djela trajne, vječne vrijednosti. Svaki zaborav naše krvkosti može nas skupo stajati. Svetost se ne može ni postići ni sačuvati, ako nemamo trajno na umu ono na što smo pozvani i poslani.

Već po svom općem poslanju što smo ga primili u svetome krštenju i po primanju Duha Svetoga u skramantu sv. potvrde pozvani smo i poslani na silan posao: biti svjedokom života, smrti i uskrsnuća Sina Božjega u svako vrijeme i svugdje kamo nas povede životni put. A kamo to nas je poveo?! Hoćemo li biti vjerni tome poslanju, moramo trajno - ne samo prigodimice, tu i tamo - pokazivati svima do kojih dopre naše svjedočanstvo kako se živi, moli, radi, ljubi, trpi, prašta i umire na Isusov način. Drugim riječima, valja postojati dvadeset i četiri sata u danu na način kako bi to Isus činio na našem mjestu. Svetim zavjetima i/ili primanjem sv. reda još snažnije smo preuzeli svoje krsno obećanje i poslanje.

Obvezali smo se slijediti Gospodina izbližega, prisnije, snažnije nego "obični" kršćani - živjeti upravo proročkim životom, kako to zbere dokumenti u minuloj *Godini posvećenoga života*: uprisutnjivati u sadašnji život Isusa pravednika i odnose koji vladaju u Kraljevstvu nebeskom. Za pravednika kaže Sveti pismo da živi od svoje vjere (usp. Hab 2,4). Živjeti i raditi vjerom znači izvršavati sve ono što vjerujemo po prijedlogu Crkve i što drugima propovijedamo. U cijelosti.

U jubilarnoj izvanrednoj *Godini milosrđa* posebno je potrebno ispitati se u kojoj mjeri živimo prema drugima milosrđe koje je Bog iskaže i iskazuje nama. Nemjerljivo je ono što nam je Bog učinio: oprostio nam je krivicu, a potom se sav, sa svom strpljivošću, dao na to da dobije naš pristanak da nas izvuče iz okrutnog zatvora naših grijeha! Jer što bi nam koristilo, ako bi nam se oprostili prošli grijesi, a mi i dalje ostali tamnovati u uzništvu starog gospodara?! Bog želi da živimo u svjetlu što ga je on donio u svijet svojom riječju. Za to je potrebno cjelovito razumijevanje Pisma, cjelovito obraćenje i cjelovito obraćeničko življenje. Možda nam riječ „obraćenje“ često odveć olako preleti preko jezika, a da i ne uhvatimo cjelovitost njezinog značenja. Obraćenje nije fizički zaokret, kao odlazak u drugo selo. Kad Isus kaže „*Obratite se i vjerujte u Radosnu vijest!*“ (Mk 1,15), želi u našoj koži stvoriti potpuno novoga čovjeka. Traži od nas takvu promjenu da nas više ne mogu prepoznati oni koji su nas poznavali neobraćene. Iz života sv. Efrema Sirskoga (306-373), đakona i crkvenog naučitelja, koji je kršten s 18 godina te od tada živio asketski, a u 30. godini bio zaređen za đakona, poznata je ova zgoda. Nekoliko godina nakon njegovog obraćenja susrela ga neka bivša poznanica, ali on nije obraćao pozornost na nju. A ona će mu: *Pa, Efreme, ja sam ona ...* govorila je svoje ime i druge pojedinosti da bi je prepoznao. A Efrem se samo okrenuo, dobio joj „*Možda si ti ona, ali ja nisam više onaj!*“ i otišao svojim putem. Efrem je s punim pravom mogao reći da nije više onaj koji je bio prije krštenja i obraćenja. Naime, kad Gospodin poziva nekoga na obraćenje, on očekuje od njega novog čovjeka, traži od njega sav radikalni sadržaj riječi obraćenje: obraćenje njegovih riječi, obraćenje njegovih djela, obraćenje njegove volje (htijenja) i – što je najteže – obraćenje njegovoga mišljenja. A ovo posljednje sastoji se u tome da čovjek potpuno prestane uzimati svijet i njegovo mišljenje kao mjerila normalnosti, da uzima Krista kao normu svega (ta po njemu je sve postalo – Iv 1,3). Što svijet bude abnormalniji, to će nama kršćanima biti sve teže držati se Gospodina i njegovoga mjerila. Ali za nas nema drugoga puta nego živjeti svoju vjeru u punoj zahtjevnosti iste. Ključno je za življenje vjere

razumijevanje Pisma, čega nema bez potpune otvorenosti prema Duhu.

U uskrsnom Evanđelju čitamo da učenici „*još ne bijahu razumjeli Pisma, da je trebalo da Isus uskrne od mrtvih.*“ (Iv 20,9) U tom nerazumijevanju vratili su se svojim kućama i svojim uobičajenim poslovima. Petar se prihvatio mreže (usp. Iv 21,3), misleći da neće biti ništa od toga što je tri godine hodao za Nazarećaninom. Kleofa i njegov neimenovani suputnik krenuše što dalje od mjesta nemiloga događaja: pohitiše u Emaus, jer je propalo njihovo „*a mi smo se nadali da je on onaj koji će oslobođiti Izraela*“ (Lk 24,21). Žene, nakon što su u subotu mirovale zbog zakonskih propisa (usp. Lk 24,56), požuriše sljedećeg jutra na grob da pomažu Isusovo mrtvo tijelo, kako je bio običaj u Židova, ne očekujući uskrsnuće. Mučio ih je kamen koji je bio navljen na ulaz u Isusov grob (usp. Mk 16,3). Svi oni postupiše tako, jer još ne bijahu *razumjeli* Pisma, koja su zacijelo čitali i poznavali.

Zar se ne događa i nama da još ne razumijemo ono što u Pismima, koja čitamo, piše za nas: „*Budite dakle sveti, jer sam svet ja!*“ (Lev 11,45), „*Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!*“ (Mt 5,48), „*Obucite se u Gospodina Isusa Krista*“ (Rim 13,14)...? Čitamo Isusovo Evanđelje, a razumijevamo ga onako kako u njemu ne piše. Još uvjek nam teško sjeda u glavu da Isus ne traži od nas tek pojedina djela pravednosti, svesti, milosrđa... On traži cijelo naše srce - čisto, pravedno, sveto, milosrdno...! Traži čitavoga čovjeka oblikovanoga po njegovome Evanđelju. Traži ispunjenje svih svojih očekivanja od nas. Zahtijeva da na nama zablista njegov cjelovit lik, jer nas je pozvao i poslao da cjelovito svjedočimo o njemu.

Kako je lako okrnjiti cjelovitost svjedočanstva! Da nam se ne dogodi krnje (a to znači za nas pogubno) svjedočanstvo, valja pozorno slušati što nam govori Gospodin, a ponekad se prisjetiti i vlastite povijesti i povijesti karizme u tom svijetu. Nije li i petstota obljetnica diobe prve franjevačke obitelji prigoda za to!

Želim nam svima puninu osobnog obraćenja te puninu osobnog i zajedničkog svjedočenja za Gospodina. Sretan i blagoslovljen Uskrs svima!

fra Miljenko Šteko, provincijal

SAZIV PROVINCJSKOG KAPITULA

Hercegovačka franjevačka provincija Uznesenja BDM

Franjevačka 1, pp 153, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

tel.: + 387 (0)36 333-525; faks: + 387 (0)36 333-526; e – pošta: mostar@franjevci.info; www.franjevci.info

Mostar, 11. ožujka 2016.
Prot. br. 85/2016.

OKRUŽNO PISMO SVIM KAPITULARCIMA SVIM KUĆAMA U KOJIMA ŽIVE BRAĆA NAŠE PROVINCIJE

„Uvijek su se bavili onim što je sveto, pravedno, poštено i korisno. Sve, s kojima su dolazili u doticaj, poticali su svojim primjerom na poniznost i strpljivost (1^{Čel.}, 39). U njima nije bilo zavisti, zlobe, srdžbe, prigovaranja, sumnjičenja, ogorčenosti, nego je među njima vladala velika sloga, neprestani mir, zahvaljivanje i glas hvale“ (1^{Čel.}, 41).

S gornjim svjedočanstvom o prvoj Franjinoj braći, a istom željom srca prema Provinciji i svakome bratu, u skladu s čl. 75. *Provincijskih Statuta*, držeći se onoga što je utvrđeno zakonodavstvom Reda Manje braće, ovim *Okružnim pismom*:

SLUŽBENO SAZIVAM REDOVITI PROVINCJSKI KAPITUL

koji će se održati u našem samostanu svetih Petra i Pavala u Mostaru od 12. do 15. travnja 2016.

Sukladno čl. 72. *Provincijskih Statuta*, trebaju doći i na svim sjednicama Kapitula sudjelovati:

Po službi:

1. fra Miljenko Šteko, provincijal, predsjednik Kapitula
2. fra Ivan Ševo, vikar
3. fra Mićo Pinjuh, definitor
4. fra Branimir Musa, definitor
5. fra Željko Grubišić, definitor
6. fra Dario Dodig, definitor
7. fra Tomislav Puljić, definitor i gvardijan
8. fra Mate Dragičević, tajnik i ekonom
9. fra Danko Perutina, tajnik za odgoj i obrazovanje
10. fra Jozo Grbeš, kustos
11. fra Ivan Prusina, Z. Europa
12. fra Velimir Mandić, gvardijan
13. fra Ante Pranjić, gvardijan
14. fra Iko Skoko, gvardijan
15. fra Draženko Tomić, gvardijan

Izabrani zastupnici:

1. fra Ljubo Kurtović
2. fra Mate Logara
3. fra Marinko Šakota
4. fra Miljenko Mića Stojić
5. fra Ivan Landeka ml.
6. fra Dragan Ružić
7. fra Sretan Čurčić
8. fra Bože Milić
9. fra Stanko Mabić
10. fra Branko Radoš
11. fra Robert Jolić
12. fra Josip Vlašić
13. fra Svetozar Kraljević
14. fra Vinko Mikulić
15. fra Mladen Vukšić
16. fra Ivan Čilić

Svi imenovani sudionici Kapitula dužni su sudjelovati na svim sjednicama Kapitula. Ako su zakonito sprječeni, trebaju na vrijeme izvijestiti predsjednika Kapitula (Usp. PS, čl. 75). Svi su također dužni nazočiti svetoj Misi otvaranja Kapitula u utorak, 12. travnja 2016., u 9, 30 h. Naknadne obavijesti, odluke i građa za Kapitol bit će na vrijeme poslati.

Molitva za Kapitol:

Uključite u svoje zajedničke i osobne molitve i molitvu za Kapitol. Na sami dan početka Kapitula, u utorak, neka se u svim našim kućama slavi obrazac sv. Mise Duhu Svetomu. Samo prosvjetljenjem Duha Svetoga možemo ispravno vrednovati dosadašnji prijeđeni put te planirati život i poslanje u koracima koji će nam biti darovani za budućnost.

Sudionici Kapitula neka taj dan sa sobom ponesu albu i štolu bijele boje.

Ovo okružno pismo šalje se svim kapitularcima izbornicima, svim samostanima i kućama samostanskog područja Provincije, te svoj braći koja žive i rade izvan Provincije. U svim kućama ovo Okružno pismo treba pročitati javno i istaći na vidno mjesto (PS čl. 75, 2), a svim kapitularcima ovo pismo vrijedi kao poziv na Kapitol.

Mir i dobro!

Fra Mate Dragičević
Fra Mate Dragičević, tajnik

Miljenko Šteko
Fra Miljenko Šteko, predsjednik Kapitula, provincial

PORUKA GENERALNOGA MINISTRA ZA POČETAK SVEDE GODINE MILOSRĐA

Predraga braćo!

S velikom radošću, zajedno s cijelom Crkvom, mi Manja braća slavit ćemo početak Svetе godine Milosrđa, sljedećega 8. prosinca 2015., na svetkovinu Bezgrješnoga Začeća Blažene Djevice Marije.

Taj dan svetkovine nas podsjeća da Bog, pred grijehom i ljudskom krvkošću, odgovara aktivnom ljubavlju i kreativnim milosrđem. On je izabrao Mariju da postane Majkom Otkupitelja svijeta i ona je, sa svoje strane, ponizno odgovorila na ljubav Boga čije se milosrđe proteže "od koljena do koljena... nad onima što se njega boje" (Lk 1, 50).

Sveti Franjo nas je poučio da je milosrđe prije svega i iznad svega oznaka Boga iz kojega proizlazi svako milosrđe, i treba obilježavati svaki naš odnos s bližnjim. Odnos između te dvije dimenzije je od životne važnosti. Papa Franjo nam to kaže sljedećim riječima: "Isus kaže da milosrđe nije samo djelo Oca, već postaje kriterijem za utvrđivanje tko su njegova prava djeca. Ukratko, pozvani smo živjeti milosrđe jer je ono najprije nama očitovano"¹. Papa Franjo, povrh toga, tvrdi da je milosrđe Božje kucajuće srce Evandželja. Za nas franjevce, koji smo se zavjetovali živjeti Evandželje, milosrđe treba biti središte svega onoga što činimo i govorimo. Kao Manja braća trebamo izabrati da živimo kao manji, priznavajući se malenima i potrebitima pred Bogom i povjeravajući se u poniznosti svevišnjemu, vječnom, pravednome i milosrdnome Bogu.

Milosrđe je temeljni kriterij ponašanja prema drugima. Parafrazirajući što o tome tvrdi sveti Franjo Asiški, mogli bismo reći "da ne bi smjela biti nijedna osoba na svijetu koja bi sagriješila koliko god

može sagriješiti, pa pošto vidi naše oči, da ikada ode bez našega smilovanja"². To vrijedi za sve one s kojima ulazimo u dodir, kako unutar tako i izvan naših bratstava. To, ipak, ne znači da se trebamo odreći pravednosti, nego da trebamo ublažiti pravednost milosrđem³ i posvijestiti si da je ljubav Božja temelj istinske pravednosti⁴. Sveti Ivan Pavao II. tvrdio je da je "milosrdna ljubav najneophodnija između onih koji su bliskiji: između supružnikâ, između roditelja i djece, između prijatelja; ona je neophodna u odgoju i u pastoralu"⁵.

Naš nedavni Generalni kapitol 2015. pozvao nas je da budemo nositelji radosti Evandželja na periferije. Najveća je radost za bilo koju osobu biti ljubljena i prihvaćena s milosrđem. Kao glasnici Dobre vijesti zalažimo se za vrijeme ove jubilejske godine milosrđa da napustimo svoje *sigurne sredine* i da pođemo prema onim mjestima i onim osobama koje imaju više potrebe za ovom porukom.

Sljedeće godine, uz to, slavit ćemo 800. obljetnicu Asiškoga ili Procijunkulskoga oprosta i sjetit ćemo se s radošću da je Božji oprost uvijek veći od bilo kog je našeg grijeha.

Predraga braćo, postanimo milosrdni kao što je milosrdan Otac naš. Prihvativmo ponudu oprosta i milosrđa Božjega u ovoj jubilarnoj godini i učinimo ga karakterističnim obilježjem kvalitetnoga bratskoga života. I surađujmo, jačajmo se uzajamno tako da mognemo postati "misionari milosrđa" za život Crkve, svijeta i naše "zajedničke kuće", majke zemlje.

Rim, 7. prosinca 2015.

Fra Michael A. Perry, OFM

¹ *Misericordiae vultus*, 9.

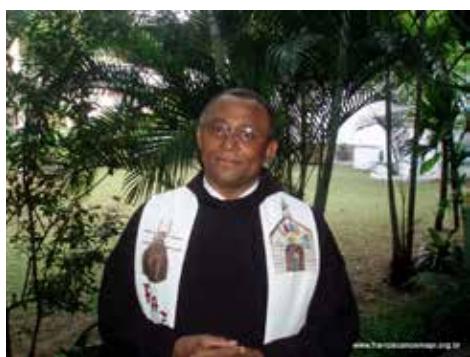
² Usp. Sveti Franjo Asiški, *Pismo jednom ministru*, 9.

³ Usp. William Shakespeare, *Il mercante di Venezia*, IV, 1.

⁴ *Misericordiae vultus*, 21.

⁵ *Dives in misericordia*, 14.

PAPA FRANJO IMENOVAO JE ZA BISKUPA PRELATA FRA JOAO MUNIZ ALVESA, OFM

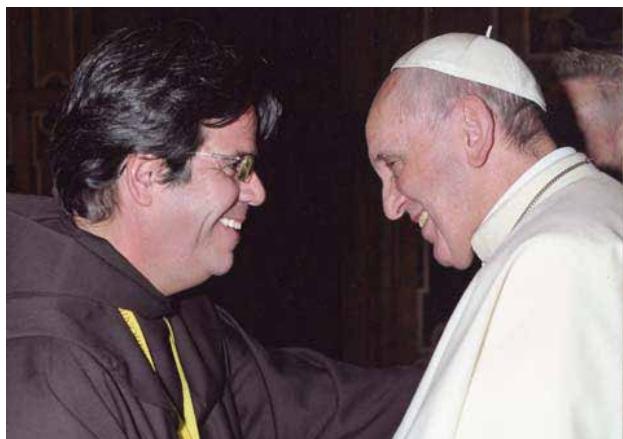
23. prosinac 2015 - Papa Franjo je imenovao fra Joāo Muniza Alvesa biskupom prelatom Xingua (Brazil).

Fra Joao Muniz Alves rođen je 8 siječnja 1961. u Caremi, nadbiskupija São Luis do Maranhao. Prve zavjete dao je 2. veljače 1986., a doživotne zavjete 14. siječnja 1991. Za svećenika je zaređen 4. rujna 1993.

Studij filozofije (1986.-1988.), i teologije (1989.- 1992.) pohađao je na bogosloviji 'Presvetog Srca Isusova' u Teresini. Magistrirao je 2004., a doktorirao filozofiju na Papinskom sveučilištu Antonianum u Rimu. Drugi doktorat stekao je iz Moralne teologije na Alfonsianumu u Rimu.

Tijekom svećeničke službe bio je provincijalni ministar u Bacabalu (2007. – 2013.); generalni vizitator Samostalne kustodije Mozambika (2014.); trenutno je bio gvardijanom bratstva u São Luís do Maranhão, župni vikar, odgojitelj i profesor moralne teologije.

PAPA FRANJO IMENOVAO JE ZA POMOĆNOG BISKUPA FRA CARLOS ALBERTA PEREIRU, OFM

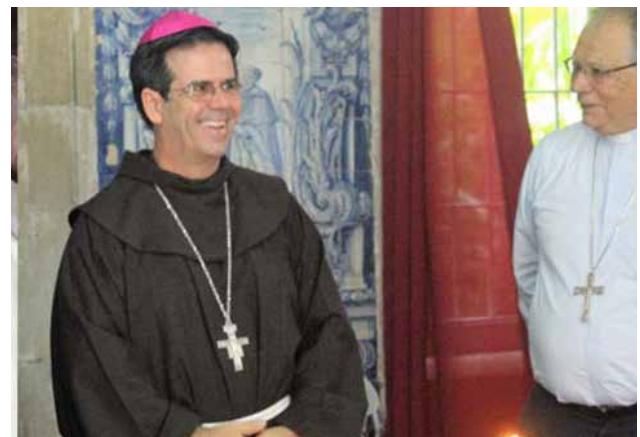

17. veljače 2016. – Sveti Otac imenova je dosadašnje Provincijalnog ministra provincije sv. Ante u Recifeu, fra Carlosa Alberta Pereiru, OFM za pomoćnog biskupa biskupije Juazeiro, Brazil.

Fra Carlo Alberto je rođen 16. rujna 1965. u São Francisco do Sul, biskupija Jionville. Ušao je u provinciju Bezgrješnog začeća na jugu Brazila gdje je završio novicijat. Zatim je se prebacio u provinciju sv. Ante na sjeveroistoku Brazila gdje je dao doživotne zavjete 10. siječnja 1987., a za svećenika je zaređen 20. kolovoza 1994.

Završio je studij Folozofije na Teološkom Institutu u Recifeu od 1988.-1989., a teologiju na Franjevačkom institutu u Olindi od 1990.-1993. Magistrirao je Teologiju duhovnosti na Papinskom sveučilištu Antonianum u Rimu (2005.-2007.).

Obnašao je dužnosti župnika u različitim župama, magistra bogosvra, tajnika provincijskog vijeća za odgoj i obrazovanje, gvardijana i definitora provincije, vikara provincije i moderatora trajne formacije.

ĐAKONSKO REĐENJE U MOSTARU

Na blagdan svetog Stjepana Prvomučenika, u subotu 26. prosinca 2015., u samostanskoj crkvi sv. Petra i Pavla na večernjoj svetoj misi u 18 h, mons. Ratko Perić podijelio je sveti red đakonata dvojici kandidata Hercegovačke franjevačke provincije.

Novoređeni đakoni su:

- **fra Alen Pajić, župa sv. Josipa Radnika – Domanovići**
- **fra Ivan Penavić, župa Uznesenja BDM – Široki Brijeg**

U koncelebraciji s biskupom su bili fra Miljenko Šteko, provincial, don Željko Majić, generalni vikar, te oko 30 svećenika. Na samom početku mise biskup Ratko je pozdravio sve nazočne i čestitao Božić i blagdan sv. Stjepana.

Evangelje je pjevao fra Željko Barbarić, a nakon toga su prozvani kandidati za sveti red. Zatim je slijedilo njihovo predstavljanje čitanjem kratkih životopisa, nakon čega je biskup Ratko svim prisutnima, a posebno novoređenicima uputio prigodnu homiliju ističući kako ih je Bog pozvao prije nego što su se oni odazvali. Iskazao je svoju radost i zahvalnost Bogu što je toliko dječaka zovnuo u svećeništvo i djevojčica u redovništvo iz ove hercegovačke Crkve. I što se toliko dječaka i djevojčica odazvalo da pođu

putem duhovnoga poziva. Na kraju je zahvalio i svima onim župnicima, pokojnima i živima, koji su znali i moliti i uputiti svakoga tko bi se javio sa željom za svećeništvom ili redovništvom.

Nakon homilije uslijedili su upiti ređenicima, litanije Svih Svetih koje je otpjevao fra Antonio Šakota, a koje su đakoni molili prostirući se na pod, bogoslovna molitva i polaganje ruku. Nakon obreda ređenja, novim đakonima u oblačenju đakonskih odora – dalmatika – pomogli su gvardijani samostana fra Ante Pranjić – Tomislavgrad i fra Tomislav Puljić – Široki Brijeg, odnosno samostana u kojima će đakoni provesti svoj đakonski praktikum. Zatim su primili evanđelistar – knjigu Evanđelja, a potom su pristupili oltaru prinoseći darove za euharistijsku službu.

Na kraju svetog misnog slavlja provincial fra Miljenko je zahvalio Biskupu što je zaredio dvojicu novih đakona, kao i braći u samostanu te bogoslovima koji su stigli iz Zagreba, a izraze radosti i čestitanja uputio je obiteljima novih đakona, te novoređenicima i svima koji su ih pratili na putu do oltara, napose njihovim odgojiteljima.

Nakon lijepog i skladnog liturgijskog slavlja koje su uveličali župni zbor pod ravnateljem Drage Solde, kao i skladna liturgijska assistencija bogoslova i novaka pod vodstvom fra Antonia Šakote i don Marina Skendera, upriličena je u samostanskoj dvorani zakuska za svećenike, svećeničke kandidate i časne sestre, te obitelji i rodbinu novoređenika.

FRA VJEKOSLAV MILIĆEVIĆ POSTAO MAGISTAR LITURGIJSKIH ZNANOSTI

U četvrtak 21. siječnja 2016. godine, na Papinskom Liturgijskom Institutu svetog Anzelma u Rimu fra Vjekoslav Milićević obranio je svoju magistarsku tezu i time stekao naslov magistra liturgijskih znanosti. Ispitno povjerenstvo činili su dr. sc. Olivier-Marie Sarr, osb u svojstvu mentora i mons. ddr. Renato De Zan, u svojstvu cenzora. Fra Vjekoslav je u svom radu koji nosi naslov Between Tradition and Progress. Anscar Chupungco's Liturgical Theology: A Study of Principal Elements, obrađivao temeljne teme liturgijske teologije Anscara Chupungca, osb (1939. – 2013.), dugogodišnjega profesora povijesti liturgije na spomenutom Institutu i jednog od pionira na području liturgijske inkulturacije.

U spomenutoj se Tezi, podijeljenoj u tri poglavila, ponajprije razmatra sazrijevanje pojma kulture i inkulturacije – bilo kroz poteskoće definiranja u suvremenoj kulturnoj antropologiji, ali i u crkvenim dokumentima – da bi se pozornost usredotočila na primjenu teoretskih načela u mogućnostima konkretnih obrednih prilagodbi rimske liturgije. Potom se, konačno, promatra mogućnost primjene istih načela u vrlo specifičnom kontekstu liturgijske inkulturacije, naime u teoriji prijevoda liturgijskih tekstova. Unutar sve tri cjeline donose se i kritički

analiziraju teološke postavke spomenuta autora na tim područjima. Rad je ocijenjen izvrsnim znanstvenim doprinosom na području liturgijske znanosti, tj. liturgijske inkulturacije, budući da se radi o prvoj tezi koja na sustavan način obrađuje teologiju i misao Anscara Chupungca. Fra Vjekoslavu čestitamo i želimo Božji blagoslov.

(fr. Branimir Novokmet)

OBILJEŽENA 71. OBLJETNICA JUGOKOMUNISTIČKOGA UBOJSTVA HERCEGOVAČKIH FRANJEVACA

(Široki Brijeg, 7. veljače 2016., Ivana Karačić) – U samostanskoj crkvi Uznesenja BDM na Širokom Brijegu, i ove se godine danas, 7. veljače, okupio velik broj članova Hercegovačke franjevačke provincije i puka Božjeg kako bi molitvom i slavljenjem sv. mise zadušnice obilježili 71. obljetnicu jugokomunističkoga ubojstva fratara i mnoštva puka Božjega u Drugom svjetskom ratu i poraču.

Molitveni program započeo je okupljanjem kraj ratnog skloništa u kojem je 7. veljače 1945. spašljeno 12 fratara širokobriješkog

samostana. Molitvu su predvodili vicepostulator fra Miljenko Stojić i gvardijan samostana na Širokom Brijegu fra Tomislav Puljić, a na ulazu su u ratno sklonište fra maši zapalili 12 svjeća. Procesija se zatim uputila prema crkvi gdje je, nakon molitve na grobu gdje su pokopana 24 fratra, provincial hercegovačkih franjevaca fra Miljenko Šteko započeo slavlje sv. mise zadušnice. Sumisili su gene-

ralni definitor franjevačkoga reda fra Ivan Sesar, gvardijani Hercegovačke franjevačke provincije, generalni vikar Mostarsko-duvanjske i Trebinjsko-mrkanske biskupije don Željko Majić te još pedeset fratara svećenika. Prvo misno čitanje pročitao je fra Rade Dragičević, jedan od četvorice još živućih frata koji je pohađao glasovitu Franjevačku klasičnu gimnaziju na Širokom Brijegu, a drugo čitanje pročitali su hercegovački franjevački novaci. Pjevanje je predvodio veliki župni zbor pod vodstvom s. Mire Majić, a na sv. misi asistirali su đakoni fra Ivan Penavić i fra Alen Pajić.

Provincial je u propovijedi povezao događaj koji opisuje da-nanje evanđelje s događajem koji se prije 71 godinu dogodio na Širokom Brijegu. »Ali more ko

more, kao i život u ovome svijetu, u kojem jesmo, nikada nije isto. I Evanđelje nam opisuje različita mora, te neka stanja toga mora mogli bismo usporediti i s onim čega se svih ovih godina sjećamo ovdje na Širokom Brijegu. Dogodi se i nastane žestoka oluja, nastade pomutnja, udari valova i prijetnja potopom. I baš tada, to more koje se pjeni, taj vjetar opasni postane kupelj u kojoj se preispituje vjera. Dogodi se kušnja u kojoj treba osobno odgovoriti. Naš narod kaže „na muci se poznaju junaci“, u kušnjama svijeta tek se može utvrditi kto je dostojan imena koje nosi, zvanja koje je odabrao. Mi imamo zrcalo povijesti koje je uvijek malo zamućeno, zato traži stalno brisanje, čišćenje, pročišćenje do potpunog sagledavanja u bistri-ni. Zbog toga Crkva nikad ne žuri u sagledavanju povjesne istine. Čeka, ispituje, pita se i moli. To činimo i svi mi ovdje. Molimo i pitamo se.« Zapitavši se što je svaki od ubijenih mogao misliti u tim trenutcima ubojstva, rekao je: »Draga braćo i sestre, skupljajući se svih ovih godina ovdje na ovaj dan, čvrsto smo uvjereni u ispravnost i nevinost naše ubijene braće, nevinost našega puka, tolikih žrtava našega naroda kojima žrtvenike još ne otkrismo. I kao da

nam upravo ovaj liturgijski oda-bir čitanja rasvjetljuje njihov put: "Tada čuh glas Gospodnj: 'Koga da pošaljem? I tko će nam poći?' Ja recoh: 'Evo me, mene pošalji!' I odazvaše se goreći odonda za-vazda ovdje na Brijegu i tolikim brjegovima i prodolinama da bi-smo i mi mogli povjerovati. Ako zastanemo na trenutak u tišini i zazovemo uspomenu na njih, uvjeren sam da ćemo čuti kako zajedno s psalmistom govore u isti glas: "Gospodine, tvoja me de-snica spašava! Gospodin će dovršiti što započe za me! Gospodine, vječna je ljubav tvoja: djelo ruku svojih ne zapusti".«

Na kraju sv. mise zadušnice ri-jeći pozdrava uputio je i generalni vikar biskupije don Željko Majić. Prenio je pozdrave mjesnog bi-skupa don Ratka Perića i naglasio potrebu da poštujemo naše pobi-jene i našu prošlost.

Vicepostulator fra Miljenko Stojić poslije toga je ukratko iznio pregled rada Vicepostulature u protekloj godini te zahvalio svi-ma koji su pomogli u organizaciji Dana pobijenih hercegovačkih franjevaca i onima koji to čine kroz cijelu godinu. Još jednom je pozvao sve one koji nešto znaju o ubijenim franjevcima i tim doga-dajima da se jave Vicepostulaturi.

Gvardijan fra Tomislav Puljić za-

hvalio je svima koji su sudjelovali kroz ta četiri dana u molitveno-spomeničkim susretima te dodao: »Još jednom sve nas zajedno pozivam da ne prestanemo bolje upoznavati i više se služiti ovim svetim blagom. I možemo biti sigurni da su ove naše molitveno-spomeničke večeri razlog za radost i Crkvi nebeskoj i Crkvi zemaljskoj. Kao vjernička zajednica, naime, slavili smo Boga i iznova smo se susreli s plodovima svete vjere koji daju snagu da dosljedno živimo.«

Dani pobijenih hercegovačkih franjevaca započeli su još 4. veljače molitvom krunice i razmatranjem u 17.30, a zatim se nastavljali sv. misom zadušnicom u 18.00. Danas je sve započelo u 16.00,

kad su jugokomunisti prije 71. godinu počeli iz zatvorene zborne izvoditi fratre na ubijanje uz riječi: »A sada ti, druže.« Kroz prva tri dana, uz sumisništvo svećenika iz širokobriješkoga samostana, sv. mise zadušnice su predslavili fra Ante Bekavac, fra Ivan Prusina i fra Svetozar Kraljević.

Vicepostulatura svake godine raspisuje i Nagradni natječaj na temu pobijenih hercegovačkih franjevaca te su kroz ove dane i dodijeljene nagrade za najbolje radove. Za uzrast djeca nagrađene su: Matea Čobanac za rad »Hej ubojico, kako si?«, Lucija Rotim za pjesmu »1942. – 1945.« te Nikolina Beus za računalni uradak »Stradanja širokobrijeških franjevaca«. Za uzrast mladež nagrade su do-

bile: Petra Perić za rad »Vratit će se na sudnji dan«, Ivana Baković za rad »O mrtvima koji žive među nama« i Ivana Markić za uradak pod nazivom »Pobijeni hercegovački franjevci tijekom i u poraću Drugoga svjetskog rata«. Nagrađeni za uzrast odrasli su: Živko Ključić, koji je uglažbio pjesmu fra Umberta Lončara »Mrtva moja braćo«, Lucija i Stanko Zovko za pjesmu »Pjesma o ljubavi« i Ivan Kraljević za rad »Iz života istrgnuta stranica«.

Molitveni program kroz ta četiri dana uživo je putem radiovalova i interneta prenosila Radiopostaja Široki Brijeg te video signalom portali hercegovinalive.com, hrsvijet.net, gospin-brig.info i pobijeni.info.

PROVINCIJALOVA HOMILIJA NA SPOMEN-MISI NA ŠIROKOM BRIJEGU, 7. VELJAČE 2016.

Braćo i sestre, ostanimo trenutak u snažnoj poruci ovoga evanđeoskog ulomka.

Isus je došao s mnoštvom, a kako bi mogao poučavati, povukao se pred tim istim mnoštvom na lađu s koje mu je govorio. I kada je dovršio pouku, kaže evanđelist Luka: "Reče Šimunu: 'Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov.'"

Evanđelist nas obavještava tek o tome da je Isus dovršio pouku, ne govori nam ništa o tome kako je ona utjecala na mnoštvu, je li ono bilo ushićeno onim što je čulo ili je se možda razišlo razmišljajući o onome što je Isus govorio. On svoje pripovijedanje i naše misli usmjerava prema jednom drugom odnosu: odnosu Isusa i Njegovih učenika. Isus reče Šimunu: "Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov."

Što je u tim riječima?

Blaga zapovijed. Izvezi i bacite. Izvezi na pučinu. Otisni se od obale, od kopna, od bliskoga na nesigurnost pučine, jezera, mora, oceana. Ali, i bacite mreže za lov. Nemoj otići u nesigurnost i neizvjesnost bez cilja i bez nade. To putovanje u neizvjesnost mora imati svoju svrhu, svoj razlog i svoj cilj. Besciljno je lutanje životnim putovima najtužnije putovanje. Tolički su bez cilja u životu – nemojte i vi tako!

I tada nam evanđelist otkriva i drugu stranu priče, onu ribarsku: "Odgovori Šimun: 'Učitelju, svu smo se

noć trudili i ništa ne ulovismo, ali na tvoju riječ bacit će mreže.”

Svu smo se noć trudili i ništa ne ulovismo. Pa to je naš posao, radili smo, bacali smo i izvlačili i ponovno bacali i izvlačili, svu smo se noć trudili, Gospodine, i ništa ne ulovimo...

Koliko li je ovo puta istina naših života. I trud i muka i sve kao da je uzalud. Kao da imamo prokletstvo uzaludnosti, kao da je i na nama Sizifovo prokletstvo da vječno guramo kamen užbrdo i ništa ne postižemo?!

Zar svi nemamo tu muku? I nije li to iskustvo svakoga od nas? Toliko truda, toliko muke – a zašto?

Svu smo se noć trudili i ništa ne ulovimo, ali na Tvoju riječ bacit će mrežu!

Negdje u Petrovu odgovoru možemo naslutiti nešto o njegovoj slutnji Isusove pouke, ako još nije znao, on je očito naslućivao da je taj čovjek onaj koji zasluzuje povjerenje.

I u muci svih naših neuspjeha: “u narodu nečistih usana prebivam” (1. čit.), osobnih katastrofa, nestasice, siromaštva, bijede i tijela i duha – čujemo li mi taj glas, čujemo li tu Riječ koja zasluzuje povjerenje?

Odzvanja li u nama glas: unatoč svemu, izvezi lađu na pučinu i baci mreže?!

To je glas koji blago upozorava da nešto radimo krivo, ali još uvijek imamo šansu. Mi smo se trudili. I On zna. Zna i da nismo ništa ulovili.

Upravo zato, draga braćo i sestre, upravo zbog toga, jer i nismo ništa ulovili – Isus je rekao upravite lađu na pučinu, izdiđite iz sigurnosti vlastitih pozicija, otisnite se i ne boj te se, unatoč svim neuspjesima, izvesti se na pučinu i baciti mrežu. Ja vam govorim. Učinite to jer vjerujete u Mene, - ne u svoj trud, ne u svoja znanja, svoje sposobnosti, nego zato jer vam Ja to govorim! Ovdje bi mogli razviti veliki diskurs onoga – našega ja, ja, i samo ja, u svemu što planiram i činim. Nek' se mene vidi. Kakve se sve bolesti mogu razviti u ovom egoizmu, sebeljublju, koje nužno uvijek završava u neuspjehu! Jer egoizam uvijek rađa samoćom srca, a samoća srca tragedijom. Čovjek zabavljen sobom zaboravlja druge, a čovjek je biće zajednice. On se ne ostvaruje, kao što bi rekao A. B. Šimić: mišiju u prazninu, u vlastitu prazninu, nego djelatnom ljubavlju za druge – pomažući drugima, živeći za njih.

Stoga, ako Isusu vjerujemo i činimo to, ne u svoje, nego u Njegovo ime, sve što je potrebno bit će ono Petrovo: ali na Tvoju riječ, Gospodine, bacit će mreže!

U ime Isusovo! I prepustiti se (i sve) u Božje ruke!

I kaže evanđelist: „Učiniše tako te uhvatiše veoma mnogo riba; mreže im se gotovo razdirale. Mahnuše onima na drugoj lađi da im dođu pomoći. Oni do-

doše i napuniše obje lađe, umalo im ne potonuše.“

I kada činimo tako, kada uistinu činimo u Isusovo ime (s Isusom i za Isusa) uspjeh ne će izostati.

Evanđelist nas obavještava dalje što se događa nakon ulova ribe: „Vidjevši to, Šimun Petar pade do nogu Isusovih govoreći: “Idi od mene! Grešan sam čovjek, Gospodine!”

Nisam dostojan, Gospodine! Idi od mene, grešan sam čovjek. Moj trud, moj znoj sve je bilo uzaludno. Uzaludno, jer sam tako sebičan, egoističan! Dovoljna je bila samo jedna Riječ ovoga Neznanca i sve se promijenilo. Petar svoj uzaludni trud još uvijek doživljava kao kaznu za grijeha. On, očito je, još uvijek ne zna ono što će doznati. On je tek naslutio kako treba postupati s Riječu Onoga čija je Riječ život vječni. Na tvoju Riječ, Gospodine, bacit će mrežu!

I mi, draga braćo i sestre, jer znamo, krivi smo, jer nas ponese i – ponovit će još jednom, često činimo sve u vlastito ime, oslanjamо se samo na svoja znanja, svoje sposobnosti, svoj um i razum, svoje tijelo i svoje djelo, a nigdje Gospodina! I onda se pitamo zašto ne ide? Zbog čega sav ovaj trud? I što se događa?

A potrebno je tek čuti glas u sabranju, u molitvi, u tišini i poniznosti i reći: na Tvoju Riječ, Gospodine, izvest će se na pučinu i baciti mreže.

I mreže će biti pune. To je čudo predanja, potpunog predanja Gospodinu uz more života!

Ali more, k'o more kao i život u ovome svijetu, u kojem su jesmo, nikada nije isto. I Evanđelje nam opisuje različita mora, te neka stanja toga mora mogli bi usporediti i s onim čega se svih ovih godina sjećamo ovdje na Brijegu. Dogodi se i nastane žestoka oluja, nastade pomutnja, udari valova i prijetnja potopom. I baš tada, to more koje se pjeni, taj vjetar opasni postane kupelj u kojoj se preispituje vjera. Dogodi se kušnja u kojoj treba dati vlastite odgovore. Naš narod kaže na muci se poznaju junaci, u kušnjama svijeta tek se može utvrditi tko je dostojan imena koje nosi, zvanja koje je odabrao. Mi imamo zrcalo povijesti koje je uvijek pomalo zamućeno, zato traži stalno brisanje, čišćenje, pročišćenje do potpunoga sagledavanja u bistrini. Zato Crkva nikad ne žuri u sagledavanju povijesne istine. Čeka, ispituje, pita se i moli. To činimo i svi mi ovdje. Molimo i pitamo se.

A jedno od tih pitanja moglo bi i ovako zvučati: Jesu li naša braća goreći u onoj buktinji na ovom Brijegu mogli i naslutiti u toj noći, u toj tami ljudske zlobe, mržnje, da će njihov plamen u konačnici nadjačati mržnju njihovih krvnika?

Mi vjerujemo da jesu, jer su zavjetovali i vjerovali u Riječ onoga koji je Put, Istina i Život, Njemu se predali i vjerujemo da su i u času smrti čuli Isusove riječi iz evanđelja: ‘Ne boj se!’

Ne boj se, odsada je vaša buktinja ona koja će na ovaj Brijeg dozivati ljudi, ona će biti svjetlo u tami. I pobijedit će tamu!

Svaki put kad uđemo u ovu crkvu na Brijegu, ne možemo a da ne zastanemo na trenutak u tišini, predočavajući sebi u mislima tu goruću buktinju tijela naše nasilno usnule braće u onim tako strašnim i mračnim danima prije više od sedam desetljeća. Toko se godina nabralo, a kao da se jučer to dogodilo!

Zastanimo samo na trenutak u mislima jednoga od njih – koji je bez ikakve vlastite krivice, bez pravirjeka ljudskih sudišta, a stoji pred nasilnom smrću. Što je mogao pomisliti?

Je li mogao zavapiti kao ono što čusmo u prvom čitanju koje nam prenosi prorok Izaija: Ne znam!

Ali vjerujem da se svaki od njih skrušio, onako kako se pravi kršćanin preispituje pred svetu ispovijed, jer je bilo očito da je to posljednji čas pred onaj završni dolazak pred lice Gospodnje, kad se čovjek sprema u tom zrcalu vječnosti ugledati svoje lice u punini istine: kada nema skrivanja, nema samozavaravanja, ne pomažu igre i igrice, laži i obmane!

I što je mogao pomisliti kad se u pogledu susreo s pogledom onih dželata koji su podigli baklju vlastite sramote, ovdje na Brijegu i upalili buktinju koja još uvijek svijetli nama kršćanima kao poziv na skrenost, sa stotinama pitanja?!

Svakoga od nas, braćo i sestre, sustiju njegova djela. Ona se ogledaju u zrcalu vječnosti kao naša vlastita istina, ona ispisuju naš lik istiniti, i pravo je pitanje za svakoga čovjeka i osobito za svakoga kršćanina, hoćemo li imati snage suočiti se s istinom o sebi? Hoćemo li moći vidjeti sebe same ili ćemo se sakriti pred licem Božnjim kao Adam i Eva kada su ugledali vlastitu golotinju. Osjetiti vječni sram. Stid. Ja, ti, on, svatko od nas.

I nakon svih ovih godina i desetljeća, ja, u ime žrtve na Brijegu moram upitati: Gdje su sada krvnici? Gdje su sile ondašnjega mraka? I jesu li izrekle

mrvicu kajanja barem u svojim naraštajima? Traže li oproštenje za grijeh? Tama ne može pobijediti svjetlo, ali dogodi se često da tama tamu obuze... I ona ovim svijetom putuje i traži načine vlastitoga opstanka, daleko od svjetla istine i pravde!

Ova Godina milosrđa nas uči da samo oni koji su na putu ljubavi i praštanja, pokajanja i priznanja, zahvalnosti Bogu i potpunoga pouzdanja u njegovo milosrđe mogu čista i pravedna srca postupiti kao Isusovi suputnici iz čamca: „Oni izvukoše lađe na kopno, ostaviše sve i podoše za njim.“

To nisu iluzije i prazna obećanja. To je Riječ koja oslobađa i od najvećih muka, koja, ako se u stanju pokojati, pere sve grijhe i oslobađa od krivica.

Tako bih volio da se dogodi Izajino proročanstvo obraćenja svima, koji reče: „Jedan od serafa doletje k meni: u ruci mu žerava koju uze klještima sa žrtvenika; dotače se njome mojih usta i reče: ‘Evo, usne je tvoje dotaklo, krivica ti je skinuta i grijeh oprošten.’“ I tek tada jesmo pripravni na život spokoja. Svi.

Draga braćo i sestre, skupljajući se svih ovih godina ovdje na ovaj dan, čvrsto smo uvjereni u ispravnost i nevinost naše ubijene braće, nevinost našega puka, tolikih žrtava našega naroda kojima žrtvenike još ne otkrismo. I kao da nam upravo ovaj liturgijski odabir čitanja njihov put rasvjetljuje: „Tada čuh glas Gospodnji: ‘Koga da pošaljem? I tko će nam poći?’“ Ja rekoh: „Evo me, mene pošalji!“ I odazvaše se goreći odonda zavazda ovdje na Brijegu i tolikim brijegevima i prodolinama da bi i mi mogli povjerovati.

Ako zastanemo na trenutak u tišini i zazovemo uspomenu na njih, uvjeren sam da ćemo čuti kako zajedno s psalmistom govore u isti glas: „Gospodine, tvoja me desnica spašava! Gospodin će dovršiti što započe za me! Gospodine, vječna je ljubav tvoja: djelo ruku svojih ne zapusti!“

Amen. Hvaljen Isus i Marija.

PROMOCIJA ZVANJA U KLOBUKU

U nedjelju 21. veljače 2016. godine mi postulanti i novaci Hercegovačke franjevačke provincije imali smo promocije zvanja u župnoj crkvi sv. Marka u Klobuku na svetoj misi u 11 sati.

U Klobuk smo došli nešto malo prije 10 sati. Uskoro su došli i novaci s Humca zajedno s meštom fra Slavkom Soldom. Odmah smo

u crkvi sve pripremili i održali program pjevanja prije sv. mise. Misu je slavio fra Slavko. Dva novaka i dva postulanta ministrali su i čitali, a mi ostali smo pjevali. Na početku mise župnik fra Robert Jolić nas je srdačno pozdravio i poželio nam dobrodošlicu. Propovijedao je naš meštar fra Stanko koji je ujedno i promicatelj zvanja u našoj

provinciji. Budući da je evanđelje bilo o Isusovu preobraženju na gori, on je kroz temu uspinjanja na našu goru preobraženja jako lijepo protkao temu duhovnog poziva.

Na samom kraju svete mise, nakon blagoslova, meštar je najavio svjedočenje i prvi je pričao postulant Ivan Tomić. On je opisao

tu, njegova obilježja i jedan radni dan u novicijatu. Nakon njega svoje osobno svjedočanstvo od djetinjstva, pa sjemeništa do novicijata ispričao fra Josip Duvnjak. Nakon fra Josipova svjedočanstva zbor je otpjevao duhovnu šansunu Pusti mreže te. Tom pjesmom završio je službeni dio dana.

Nakon mise i svjedočenja fra Robert nas je gostoljubivo primio i počastio ručkom. Pomagali su mu i neki framaši. Nakon objeda

Fra Robert nas je odveo do stare župne kuće u Klobuku koja se hrabro diže iz ljudstva hercegovačkog krša. Kuća je, nakon što je bila župni stan, služila i za obrazovanje lokalne djece, a sada je prepuštena zaru vremena. Tu nam je fra Robert ispričao kratku povijest toga objekta i pokazao nam pogled na Ljubuško polje. U blizini stare župne kuće nalazi se i jedan izvor na kojem su fratri napravili česmu s koje su se opskr-

postulaturu, njezin smisao, način života u njoj i jedan dan u postulaturi. Nakon njega o svom putu do postulature svjedočio je postulant Slavko Anđelić. On je opisao svoj put od djetinjstva, preko osnovne i srednje škole pa sve do postulature. Nakon toga zbor je zapjevao pjesmo Krist na žalu, a potom je meštar najavio novaka fra Danijela Majstorovića. On je ukratko opisao život u novicijs-

novaci i postulanti su župniku i framašima zahvalili otpjevavši pjesmu „Fala“. Potom smo svi malo izašli na zrak, neki su i prošetali, a onda smo opet uskočili u naše kombije.

bljivali vodom. Kad samo razgledali taj dio Klobuka uputili smo se na drugu stranu župe. Otišli smo do rodne kuće sluge Božjega Petra Barbarića i njegova brata, našeg fratra, briješkog mučenika fra Marka Barbarića. Njihova je kuća obnovljena i u prizemlju je napravljena mala kapelica, a na katu bi nekad trebao biti mali zavičajni muzej. Prostor je oko kuće lijepo uređen. Tu smo se nakon razgledavanja pozdravili s fra Robertom i s novacima i uputili svatko svojoj kući.

Ovaj dan bijaše doista lijep. Posvjedočili smo drugima Gospodina u svom životu, upoznali dio naše povijesti, a ujedno se i bratski družili. Hvala Gospodinu na tom daru.

DUHOVNA OBNOVA U ‘MAJČINU SELU’

U srijedu, 9. ožujka 2016. održana je redovita mjeseca mjeseca duhovna obnova za fratre naše Provincije u Majčinu selu u Međugorju-Bijakovići.

Program je započeo okupljanjem i zajedničkom kavom u 10,00 sati, nakon čega su se svi premjestili u dvoranu gdje je predvoditelj fra Ivan Landeka ml., župni vikar u Međugorju i pomoćni meštar novaka, održao predavanje na temu ‘Milosrđe u spisima sv. Franje Asiškoga’.

Fra Ivan je u svom predavanju istaknuo pojedina mesta iz spisa sv. Franje u kojima se spominje milosrđe, nastojeći ih povezati sa Godinom milosrđa u kojoj se nalazimo. Istaknuo je da *Franjini spisi nisu teološki traktati, nego jednostavne ali duboke misli na kojima su se nadahnjivali i još uvijek nadahnjuju mnogi franjevački i drugi duhovnici i teolozi. Nadodao je da i najnovija enciklika pape Franje Laudato si’ počinje riječima sv. Franje iz Pohvale stvorova. Sve nam to govori da njegovi spisi nisu zastarjeli nego si i danas aktualni.*

Svoje predavanje je završio dotičući se ‘Majčina sela’: *nalazimo se u ‘Majčinu selu’ i ovo ‘Majčinu’ se misli na Gospu, Gospino selo, koja je Majka milosrđa i kod zajednice Milosrdnoga oca, mesta gdje na poseban način dolaze do izražaja djela milosrđa braće naše Provincije koja su to pokrenula i sada vode. Važno je da se svi trudimo u tome sudjelovati, u skladu sa svojim mogućnostima.*

ma. Fra Dragan uvijek ističe da ima braće, koja se redovito sjeće ovih ustanova, prikupljanjem hrane i drugih potrepština na župama osobito u jesen. Pa nastojmo ih u tim djelima milosrđa

rado, koji se ovih dana nalazi u Međugorju. On je na kraju predavanja pozdravio sve prisutne, istaknuo svoje zadovoljstvo da može bio dio ove duhovne obnove, a spomenuo je i neke zanimljivost o stanju u njihovoj provinciji.

Nakon predavanja molio se Križni put u vrtu sv. Franje gdje se slavila i sveta misa na kojoj je bilo oko 85 subraće. Čitanja, liturgijsku asistenciju i pjevanje animirali su postulanti i novaci pod vodstvom fra Stanka Mabića. Na kraju sv. mise pozdrav je uputio i sam provincijal koji je ukratko iznio stanje braće u provinciji, a posebno bolesne braće.

Sve se završilo svečanim ručkom koji je pripremilo i posluživalo osoblje Majčina sela

naslijedovati.

Duhovnoj obnovi priključio se i provincijal Centralne Amerike i Paname fra Edwin Alva-

na čelu sa domaćinom fra Dragom Ružićem kojem se ujedno i zahvaljujemo na organizaciji i gostoprivrstvu.

RASPORED DUHOVNIH VJEŽBI I DUHOVNIH OBNOVA U 2016. GODINI

Sukladno Provincijskim statutima, čl. 10., u kojima stoji: „*Svaki je brat dužan obaviti godišnje duhovne vježbe u trajanju od najmanje pet dana...*“ te čl.11. koji kaže: „*Po mogućnosti svakoga mjeseca, u prikladno vrijeme, prema odluci Vijeća za duhovnost, treba jedan dan biti posvećen duhovnoj obnovi na razini Provincije...*“ Vijeće za duhovnost je u dogovor s Provincijalom napravilo raspored duhovnih vježbi i duhovnih obnova za tekuću 2016. godinu, što vam ga ovim dopisom dostavljamo:

Raspored duhovnih vježbi:

Slano: 08.-13.05.2016. – Fra Ivan Ivanda, Goranci
25.-30.09.2016. – P. Mijo Nikić, Dl, Zagreb

Badija: 05.-10.06.2016. – Fra Ivan Dugandžić, Međugorje
06.-11.11.2016. – Fra Tomislav Šanko, Zadar

Masna Luka: 11.-16.09.2016. – Fra Milan Lončar, Posušje
09.-14.10.2016. – Fra Ante Marić, Mostar

Međugorje: 04.-09.07.2016. – Fra Damir Pavić, Brestovsko

Hodočašće

Papa Franjo u buli „*Misericordiae vultus*“ preporučio je da svatko poduzme jedno hodočašće u Svetoj godini (MV 14). U sklopu trajne formacije organiziramo hodočašće u Rim i Asiz od 16. do 22. listopada 2016. Prijave prima fra Iko Skoko (mob. 063 321 707) do 1. 6. 2016.

Duhovne vježbe počinju večerom prvog dana i završavaju ručkom zadnjeg dana.

Molimo braću da ozbiljno uzmu k srcu odredbe naših Statuta i da svakako sudjeluju na jednom od gore ponuđenih tečajeva duhovnih vježbi ili na nekom drugom mjestu gdje se takvi tečajevi održavaju. Potvrdu o sudjelovanju potpisuje voditelj kuće duhovnih vježbi.

Prijave za duhovne vježbe u Provinciji primaju voditelji naših kuća za duhovnost: samostan u Slanom, fra Luka Zorić (tel. 00385 20 871 277 i mob. 00385 91 451 1803); samostan na Badiji, fra Danko Perutina (mob. 063 843 585); Masna Luka, fra Petar Krasić (tel. 039 718 100 i mob. 063 351 360) i fra Milan Lončar (mob. 063 311 643);

Prijave za duhovne vježbe u Međugorju možete izvršiti putem e-maila: seminar.marija@medjugorje.hr, ili mob. 063 320 371.

Raspored duhovnih obnova

Srijeda, 09. ožujka - Majčino selo – Fra Ivan Landeka ml., Međugorje
Srijeda, 20. travnja - Mostar – Fra Ivan Ivanda, Goranci
Srijeda, 18. svibnja - Konjic – Fra Josip Ikić, Visoko
Srijeda, 21. rujna - Tomislavgrad – Fra Andelko Domazet, Split
Srijeda, 19. listopada - Humac – Fra Stipe Nimac, Split
Utorak, 29. studenoga - Š. Brijeg - Kapitul na rogožinama

Svim sudionicima neka su blagoslovljeni i plododajni dani duhovnih vježbi i obnova!

NAŠA BRAĆA JUBILARCI U 2016. GOD.

Zlatna misa, 50. obljetnica, rođenje 1966. god.

- Fra Ivan Bebek
- Fra Alojzije Bošnjak
- Fra Lawrence Franković
- Fra Josip Nenad Galić
- Fra Serafin Hrkać
- Fra Zvonko Kutleša
- Fra Marinko Leko
- Fra Gabrijel Mioč

Srebrena misa, 25. obljetnica, rođenje 1991.

- Fra Ivan Ivanda
- Fra Vinko Kurevija
- Fra Slaven Mijatović
- Fra Mladen Sesar

50. godina redovništva, oblačenje 1966.

- Fra Jure Brkić
- Fra Marko Dragičević
- Fra Josip Jolić
- Fra Mijo Križanac
- Fra Ljubo Leko
- Fra Velimir Mandić
- Fra Ante Penava
- Fra Mijo Pinjuh

25. godina redovništva, oblačenje 1991.

- Fra Petar Drmić
- Fra Dinko Grbavac
- Fra Ante Kurtović
- Fra Draženko Tomić

Od srca čestitamo!

FRA ČASTIMIR MAJIĆ, U 102. GODINI ŽIVOTA

Chicago, 9. siječnja 2016.

U franjevačkom samostanu Sv. Ante u Chicagu proslavljen je jedinstveni dan. Naime, na 9. dan mjeseca siječnja 2016. dr. fra Častimir Majić navršio je 102. godinu života.

Njegova intelektualna aktivnost kroz desetljeća ostala je dosljedna, memorija istančana i um oštar. Fra Častimir bijaše i ostaje jedinstvena osobnost hrvatskog franjevačkog svijeta. Iako tijelo koje svijetom diše više od stoljeća, pomalo popušta, ovaj naš najstariji fratar i dalje je oštra uma, dugih sjećanja, zapamćenih imena, događaja i iskustava. U društvu braće i sestara te nekolicine prijatelja iz Chicaga i Milwaukee, podijelili smo slavlje fra Častimirovih 102. godine putovanja.

Stigla je ugodna čestitka provincijala dr. fra Miljenka Šteke koji među lijepim riječima vrti se i u kontekst slavljenikova života rekavši: "Povjesne okolnosti učinile su da ste se trebali otisnuti od hercegovačke obale života na plovidbu po pučini oceana franjevačke karizme u našoj Kustodiji. Niste sigurno znali što Vas čeka u plovodbi. Mogli ste samo nazrijeti horizonte plovidbe. A onda, kad ste sretno pristigli i zaživjeli, postali ste i kormilar kustodijskoga broda uz kojeg se drugi nisu bojali nasukivanja!"

Uz Provincijalov dopis stiglo je i pismo župnika, fra Častimiru najdraže župe na svijetu, iz Vitine. Župnik fra Željko Grubišić zajedno s fra Petrom i sestrama vedro napisao: "Svaki novi dan Božji je dar i s ra-

došću ga primamo i zahvaljujemo Gospodu što Vam je podario nove prigode za nove radosti.

U ime cijele Vam, rodne župe V Tina, u kojoj ste zabilježeni duboko u srcima ljudi, želim Vam blagoslovlen i veselo 102. rođendan i još puno zdravlja i života i da i dalje razveseljujete našu franjevačku zajednicu. Bog Vas blagoslovio i još dugo poživio! U zajedništvu sa svim Vitinjanima radujemo se zajedno s

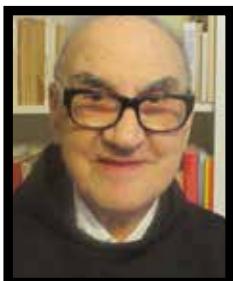
Vama i pozdravljamo Vas!"

Bilo je zanimljivo vidjeti i jedno dijete od dvije godine koje je u društvu svoje bake bilo na proslavi. Razlika između fra Častimira i ovog djeteta bijaše točno sto godina. Uz pjesmu braće, i sestara, gitaru i molitvu bijaše vrlo veselo. I zajedno nastavljamo hodati dale je pišući jedinstvenu povijest te gledajući uvijek s Gospodinom naprijed.

NAŠI POKOJNICI

PREMINUO FRA ČASTIMIR MAJIĆ

Fra Častimir Majić (Vitina, 9. siječnja 1914. – Chicago, 3. veljače 2016.)

Nakon 37,280 dana (102. godine i 25 dana), života, najstariji član naše franjevačke i Provincije i Kustodije, fra Častimir Majić opremljen svetim otajstvima, tiho je otišao Gospodinu u utorak ujutro, 3. veljače 2016. na blagdan sv. Blaža.

Posljednji iz svoje generacije koja je preživjela dva svjetska rata i život dijaspore, fra Častimir je svojim stoljetnim putom simbol jednoga patničkog vremena i naroda i fratara.

Bit će ispraćen iz Hrvatske crkve Sv. Jeronima u Chicagu u ponedjeljak, 8. veljače, a pokop će biti 9. veljače 2016. na groblju hrvatskih franjevaca u Chicagu gdje počiva 48. njegove franjevačke braće.

Pokoj vječni daruj mu Gospodine!

DR. FRA ČASTIMIR MAJIĆ

9. siječnja 1914. – 3. veljače 2016.

U ponedjeljak, 8. veljače 2016. svečanom svetom misom u punoj crkvi sv. Jeronima u Chicagu na počinak je ispraćen dr. fra Častimir Majić. U koncelebraciji s 20 svećenika misno slavlje predvodio je kustod fra Jozo Grbeš. Fra Jozo je u svojoj propovijedi govorio o dugom životnom putu fra Častimira koji ga je vodio od rodne Vitine, Širokoga Brijega, Mostara, Rima, Freiburga do New Yorka, Chicaga, St. Louisa i Milwaukeea. Fra Častimir bijaše i ostaje jedinstvena osobnost hrvatskoga franjevačkog svijeta. Dugi hod desetljećima i kontinentima, pun iskustava zapisanih i ispričanih, podataka enciklopedijskih i imena nikada zaboravljenih, satkanih svi u jedno ime: fra Častimir! On je posljednji iz generacije fratara čiji je životni vijek iskusio dva svjetska rata, progone, život

u dijaspori i povratke u domovinu. Životni vijek mu je trajao 102. godine i 25. dana.

Na kraju svete mise pročitani su izrazi sućuti koje su uputili: Generalni ministar franjevačkoga reda, Fra Michael Perry; provincijal dr. fra Miljenko Šteko; župnik rodne Vitine fra Željko Grubišić; predsjednica Republike Hrvatske, Kolinda Grabar Kitarović; veleposlanica RH u Kanadi, Zorica Matković; zastupnik u kandaskom parlamentu, Boris Wrzesnewskj; ravnatelj Hrvatske inozemne pastve, Tomislav Markić i drugi. U ime obitelji oprostio se od fra Častimira njegov rođak iz Kalifornije, Steven Majić.

Fra Častimir je pokopan sljedeći dan, u utorak, 9. veljače na groblju Holy Sepulchre gdje leže ostala tijela 48 naših franjevaca.

UNIJETI U NEKROLOGIJE

Die 03. Februarii 2016. in nostro conventu in Chicago, pie in Domino obiit R. P. ČASTIMIR MAJIĆ de Vitina, ex-cappellanus, ex-parochus, ex-guardianus, ex-consultor et ex-custos Custodiae St. Familiae OFM in USA, anno vitae 103, religionis 83 et sacerdotii 77. Doctor philosophiae et theologiae. Sepultus est in coemeterio Holy Sepulchre in Chicago die 9. Februarii 2016.

DR. FRA ČASTIMIR MAJIĆ, OFM

Vitina, 9.siječnja 1914.- Chicago, 3. veljače 2016.

102 godine života
37,280 dana
82 u franjevačkom habitu
76 godina svećeničke službe
75 godina u emigraciji
65 godina u Americi

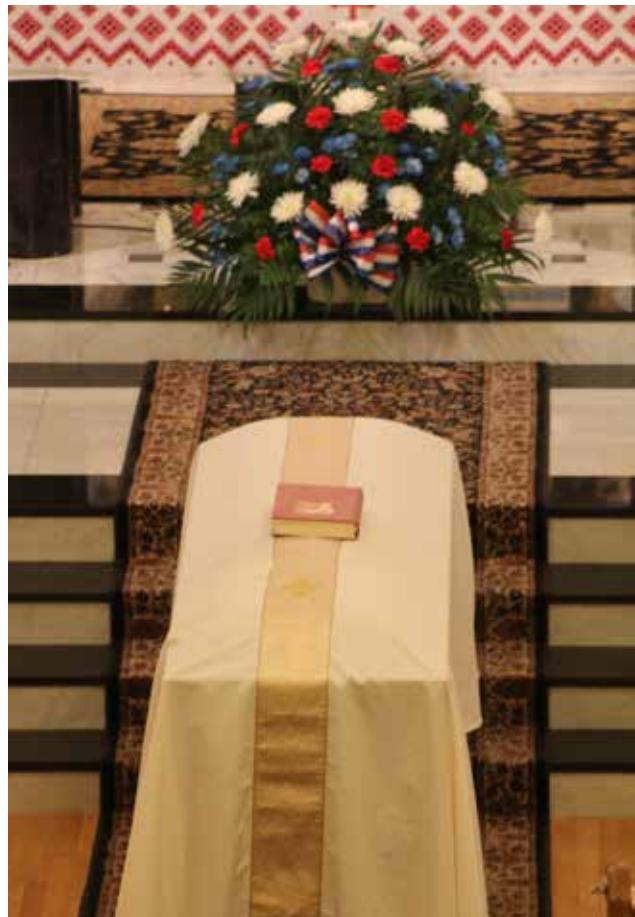
Životni put

Na 9. dan 1914. godine u Vitini ugledao je svjetlo ovoga svijeta.

Roditelji su mu bili Ante i Iva r. Boras. Dali su mu na krštenju ime Ivan. Osim što je ta godina obilježila njegovo rođenje, bilježi i početak velikoga svjetskog sukoba, I. svjetskog rata. Mnogi bijahu odvedeni u rat. Tako bijaše i s Ivanom, fra Častimirovim ocem. Poslan na rusku frontu, tvrd i jak preživio je, ali iscrpeljen došavši domu svome brzo je umro. Bijaše godina 1923., a fra Častimiru bijaše samo 9 godina. On je bio jedino dijete u roditelja.

Pučku školu od 1923. – 1927. završava u Vitini, a školske godine 1927/ 28. dolazi na Široki Brijeg. Da bi ga primili i Internat, majka je morala potpisati dokument (otiskom prsta), a za njega je jamčio stric Ludvig Majić. Gimnazija sjećanja bilježe da je bio najbolji đak, uvijek pri vrhu, bistra i oštra uma. 2. srpnja 1933. na Humcu, pred fra Dominikom Mandićem, provincijalom obukao je franjevački habit i stupio u Red manje braće. Nije niti znao da mu je već onda bilo poći stazama svijeta ostavljajući dom i obitelj, domovinu i blizinu. Na početku franjevačkoga života dobiva ime fra Častimir. U Franjevačkoj bogosloviji u Mostaru u dokumentima navode tri izvedenice imena: Timotej, Honorius i Častimir!

Nakon mostarske bogoslovije put ga nosi u Rim, te u Vječnom gradu završava akademsku godinu 1939./40. na franjevačkom sveučilištu Antonianum. Vraća se ponovno u Mostar gdje postaje svećenik 3. lipnja 1939., polaganjem ruku mostarskog biskupa fra Alojzija Mišića. Dolazak hrvatske države dočekuje u rodnoj Hercegovini, ali po završetku teološkog studija u Mostaru, Uprava Provincije 1941. godine šalje ga u Freiburg am Bresgau da bi studirao njemačku književnost. Rat je! U Freiburgu ostaje dugo, završava doktorate i postiže dva akademske titule doktora znanosti: iz filozofije (1946.) i teologije

(1951.). Fra Častimir je bio student poznatog filozofa Martina Heideggera kroz tri godine, te poznatog teologa Ursu Von Balthasara kroz 4 godine.

U vrijeme studija pastoralno se brinuo za slovenske i hrvatske iseljenike u više njemačkih gradova. Brinuti se za ljudi mora biti glavna zadaća naše franjevačke misije. Gdje god to bilo. Bez obzira na zemlje i kontinente, ljudi i jezike.

U domovini je komunizam. Saznaje putem pošte da su njegove profesore i kolege, prijatelje i braću, njih 66 komunisti pobili. Doma ne smije. Samim svećeničkim pozivom odjednom je postao neprijatelj.

Braća franjevci ga šalju u Ameriku. Putovao je 12 dana iz njemačke luke Bremerhaffen na ratnom brodu koji se zvao Bretford. Na brodu je bilo 1,305 putnika, a svi su imali ne imena nego brojeve. Među njima su bila kako je fra Častimir često govorio "nas trojica: Naglić, Maras i ja". Nakon dolaska u New York putovao je vlakom do Chicaga gdje je stigao na Uskrs, 25. ožujka 1951. godine. U samom Chicagu proveo je skoro 46 godina života.

Iste godine kada je stigao u SAD, 1951. imenovan je urednikom lista *Danica*. Ovaj ugledni list uređivao je 10 godina. Onda kao fratar svećenik radi u župama Sv. Josipa u St. Louisu, Sv. Ćirila i Metoda u New Yorku i Srca Isusova u Milwaukeeju. Vršio je i službu kustosa, gvardijana, vijećnika Kustodije.

Ponovno je imenovan urednikom *Danice* (1978.-1988.). Od 1992. urednik je dvaju vrijednih glasila: *Hrvatskoga katoličkog glasnika* (1992.-1994.) i *Hrvatskog kalendara* (1994.-1996.).

Filozof i teolog fra Častimir je ostavio zamjetan trag i u hrvatskom nacionalnom životu američkih Hrvata.

Obavljao je dužnost predsjednika Saveza hrvatskih svećenika Amerike i Kanade kroz 11 godina (1979.-1990.) i tajnika istog Saveza kroz 20 godina, te urednika glasila Saveza "Viniculum Caritatis". Jedan je od osnivača Hrvatskog etničkog instituta u Chicagu kojeg već više od 40 godina vode Hrvatski franjevci. Fra Častimir je bio i izvršni član "Katoličke konferencije za etničke probleme Amerike" te je zbog toga ušao u knjigu na engleskom jeziku "Društveni vođe i znameniti ljudi Amerike".

Zalagao se neumorno za slobodu Hrvatske te je djelovao kroz najutjecajnije i najmnogoljudnije hrvatske emigrantske asocijacije 20. stoljeća i to "Ujedinjene Hrvate Amerike" i "Hrvatsko narodno vijeće". Bio je član i sabornik Hrvatskog narodnog vijeća od osnutka, 1974. godine. Bio je aktivni suradnik "Hrvatske akademije Amerike". Fra Častimir je jedan od urednika knjige "O 50-obljetnici Hrvatske franjevačke kustodije Sv. Obitelji" (Chicago, 1976.). Pisac je svoje knjige sjećanja na godine iseljeništva "Životne uspomene prošlosti" (1999.), te sjećanje na 66 poginulih franjevaca u knjizi "U nebo zagledani" (2011). Većina njih bili su doktori znanosti, fra Častimirovi profesori. Ovom knjigom fra Častimir je postao i najstariji autor jedne knjige u našim zajednicama.

U njegovom stoljetnom životu iščitavamo vrijeđe: Dva svjetska rata, komunizam, dijaspora, pa opet domovina. Fra Častimir je simbol cijele jedne patničke generacije. On je posljednji od njih. Generacija koja je živjela kroz dva svjetska rata, mučnim, često i gladnim godinama između ratova i onda dijaspora: fizička, duhovna i intelektualna.

Osobnost

Razmišljamo danas o tom dugom životu, velikoj volji za živjeti, upornosti u svemu. Bistroći pameti, brzini misli, upornosti koja je nekada bila do granica neshvatljivoga, discipline koju je baštinio i primjenjivao na sebe. Kao da je institucija sjećanja naše zajednice. Uvijek tu! Um je uvijek oštar, memorija mu je bila brža od kompjuterske. Nije imao dlake na jeziku. U svojim stavovima nikada nije po-sustajao. Oni su mu bili i prijatelji i neprijatelji. Uvijek bijaše original, a ne kopija. Vlastita disciplina bila mu je stalna pratile. Ona ga je čuvala od poroka i padova tjelesnih i duhovnih. Kada nju nije poslušao onda je ostajao bez pratitelja. Možda nju možemo zvati andeo čuvar, dar neba ili milost koja nikada nije presušila. I sam život je iskustvo zime. Iskustvo mučnoga i ružnoga, nesigurnoga i ledenog. Baš je dobro da je tako! Jer dobro je doživjeti ružno ponekada. Ali valjda su nam to mijere života, pa da i ljepotu imamo s čime uspoređivati. Jer da nemamo, ne bismo ju znali ni cijeniti ni razumjeti. I život kao da je pun nje, pa oni koji ju ne prepoznaju žive u bijedi i stvaraju ju oko sebe i ne razumiju da su oni samo mala karika ljepote, a ne majstori sudbina. I šteta da nikada ne ugaze u velika polja lijepoga. Duša koja vidi ljepotu nikada ne hoda sama!

Vitina i dom

Nikada nije prestao pričati o rodnoj Vitini. Ona mu bijaše u genima. U nju zaljubljen do kraja. Njoj je sve slao, o njoj stalno pitao. Za njegov 100. rođendan dolazila su mu pisma od kardinala, Generala Reda i samoga Pape. A on stalno pitao: "Što je stiglo iz Vitine!" Kao i Vitina, Hrvatska kao da mu je u genima bezuvjetno upisana. Tek mi postaje jasna definicija kamenih gena. Oni određuju cijeli život. Kod njega zasigurno.

Do svojih posljednjih dana zanimalo se za stanje u Domovini. *Redovito je pratilo vijesti. Isto tako redovito je odlazio glasovati u Generalni konzulat RH u Chicagu. Zadnji put je išao u Konzulat kada je bilo glasanje za Predsjednicu R. Hrvatske.*

Baština profesora

Bijaše originalan, u svojim raspravama, tezama, zaključcima. Je li tu originalost baštinio dok je slušao najveće umove 20. stoljeća?

Njegov professor Martin Heidegger je, za razliku od građanske filozofske misli, čovjeka proglašio čuvarem bitka, jer samo čovjek može shvatiti istinu i njegov smisao. On je vidio pitanje izgubljenosti čovjeka kroz gubljenje kontakta s bitkom. Otuđenost

čovjeka od vlastite biti znači kraj čovjeka. Čovjek nije Gospodar bića, nego čuvar bitka. Život nam je posuđen, iznajmljen na određeno vrijeme!

Njegov professor *Hans Urs von Balthasar* je govorio o stalnom susretu s pitanjima vremena, središta i svršetka vremena. Ako smisao tražimo u odlomku, ne odlučujemo li se tada za besmisao? Pitao se on o nama samima bivajući uvjeren da smo više od nekoga pitanja te pomišljamo da bi netko morao znati odgovore i da postoji netko tko može odgovoriti na pitanja o nama samima.

Pisanjem se bavio. Riječ nezapisana ostaje kao suha grana davno uvelog stabla. Riječi žive duže od djela. Riječ je moć. "Rijetko ćeš se pokajati zbog onog što si prešutio, i veoma često ćeš se pokajati zbog onoga što si rekao, i još ćećeš bi se kajao kad bi znao sve posljedice svojih riječi." Veli Lav Tolstoj. Kao da se vodio nekada mišlju: "tamo gdje svi pjevaju istu notu, riječi nemaju značenja." Jer valjda je to karakteristika da jaki ljudi stoje iza svojih riječi, a slabiji stoje iza interpretacija.

Odanost

Uvijek je bio odan odanima. Prijateljstva su mu među najvećim kategorijama. A to je značilo lojalnost, odanost do kraja. Ako te zvao prijateljem imao si njegovo uho, povjerenje i totalnu odanost.

Naočale i sat

Fra Častimir je stalno na sebi imao dvije stvari: naočale i sat. Bez njih ga nikada niste mogli vidjeti. Vidjeti je tako ključna stvarnost, doživjeti život otvorenim, vlastitim očima jest življen život. Stoga nam je važno vidjeti, vidjeti ne samo fizički, nego vidjeti očima duha koji razumiju snagu nade u danima izgubljenim. Dobro vidjeti u mijenjama vremena, svjetskih događanja i običnih ljudskih sudsudina znači živjeti! I kada nam se u životu dogode lošije, ružnije stvari, kada prolazimo kroz iskustva koja ne želimo, kada nam drugi smetaju u svojim viđenjima stvari, kada smo frustrirani iskustvom ili riječi, dobro je znati da je to samo jedna strana iste stvarnosti koja nas uči mudrosti. Kako bismo inače razumjeli mudrost da nema ludosti, kako bismo razumjeli snagu ljubavi da nema zrna mržnje ili nepodnošljivosti? Veliki ljudi sve vide velikim?

Vrijeme: Njegov profesor Heideger zapisa: „Svaka stvar ima svoje vrijeme. Svaki bitak dolazi i odlazi u svoje vrijeme i pripada vremenu. Transcendencija čini osobnost mogućom!“

Vidjeti dobrim očima i znati gdje smo vrlina je onih koji razmišljaju, koji životom ne prolaze usput.

Umiranje i Uskrsnuće

Kada nam umiru članovi obitelji, braća, dragi prijatelji, ljudi koje smo voljeli onda nešto veliko u nama umire. U sebi osjećamo vremenitost života i kratkoču naših dana. Da, kratkoču naših dana! Postavljamo si pitanja o dužini, smislu i ljepoti života. Svi znamo kako smo veličanstvena i krhkja ljudska bića. Ta naša mala crtica između dana rođenja i dana smrti ima samo smisao ako je isupnjena stvarnosti koja nadilazi ta ograničenja! Dobro je o besmrtnosti razmišljati, posebno u vremenima kada smo više svjesni vlastite graničnosti, kratkotrajnosti i nužnosti odlaska! Što je život više nego hod, što je vrijeme više nego vječnost. Što je tijelo više nego posuda duše. Njenim odlaskom tijelo više nije tijelo, vrijeme nije više vrijeme. Dimenzija života je veća od svih njegovih sputanosti. Smrt briše mnoge stvari. Smrću mnogi nestaju, "smrt briše samo nestvarne veličine, a istinske učvršćuje i uzdiže" (Ivo Andrić). O smrti svi razmišljamo. Dio je ona naših misli i dubina naše duše. Svaki pjesnik, književnik, filozof, svatko tko o životu razmišlja i o smrti piše, misli, zbori. Smrt je izazov svih naših razmišljanja!

*"Smrt nije izvan mene. Ona je u meni
od najprvog početka: sa mnom raste u svakom času
Jednog dana ja zastanem a ona raste dalje
u meni dok me cijelog ne proraste
i stigne na rub mene. Moj svršetak
njen pravi je početak: kad kraljuje dalje sama."*

(Smrt i ja: A.B. Šimić)

Smrt čini pravdu čovjeku. Jer dok "život izjednačuje sve ljudi: smrt otkriva istaknute duše!" rekao je veliki Bernard Shaw. Tako često tek u smrti otkrivano veličine osobe. Da kada umire čovjek, čovjek drugi morao bi stati, jer "kad umre čovjek zatvori se jedno oko svemira." (Gustav Fechner, njemački fizičar i filozof).

Što s njom? Smrti? Kako ju gledati? Smrt vjerojatno nikada ne iznenađuje mudre ljudi, kažu mudri ljudi. "Kao što dobro iskoriten dan dariva ugodan san, tako i dobro proživljen život dariva smrrenu smrt." (L. Da Vinci). Da, iako o smrti možemo razmišljati na različite načine, njen razumijevanje dolazi tek iz perspektive konačne čovjekove sudbine: Uskrsnuća! Uskrsnuće kaže da je ljubav jača, najjača, smislena, najsmislenija. Ona otvara sve tajne. Ona liječi. Ona vodi. Hrabri. Ona daruje odgovore. Nosi čovjeka. Opisuje vječnost. Život je zaista ispit o ljubavi. Ako ga položimo odlazimo LJUBAVI! "Smrt ne postoji. Ljudi tek umiru tek kad ih svi zaborave!" – kaže mudrac. Da, zato je Krist i ostavio euharistijski znak. Zato je zapovijedio učenicima i stoljećima: "Ovo činite meni na spomen!" Zato po-

stoji Euharistija. Ne zaboraviti, znači priznati život koji ne vidi svoj kraj u tjelesnim odlascima. Zato uskrsnuće ima smisao i cilj ljudskog putovanja!

Vjera u uskrsnuće je stvarna. Čovjek je više od tijela. Duša je više od vremena. Ako nam u srce ne uđe mržnja, ako smo pravednost sačuvali i zla nismo nanijeli, sve naše gluposti druge ulaze samo u krug Božje milosti. A ova godina 2016. je Godina milosti, Jubilej Milosrđa. I zato molimo i danas i svaki dan za milost. Milost je Božji temeljni atribut, definicija njegova bitka. A milost u svom izvornom latinskom

značenju *merces* znači nagrada, dobitak! U ovoj godini milosti budimo svjesni vječnog u nama. Ako toga budemo svjesni, onda ćemo znati da nam je život posuđen samo na određeno vrijeme kao rent a car, rent a something...Na isteku vremena moramo dušu vratiti. Nju možemo vratiti bez ikakve nadoknade jedino ako smo u njoj vjeru sačuvali! Krist je tome garancija. Uskrsnuće je tome svjedok! Vjerujem da naš fra Častimir to sve sada razumije doživjevši uskrsnuće!

IZRAZE SUĆUTI UPUTILI SU

Predsjednica Republike Hrvatske – Kolinda Grabar Kitarović

Veleposlanica Republike Hrvatske u Kanadi – Zorica Matković

Župljeni i pastoralno osoblje župe Vitina

Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu na čelu sa dr. Tomislavom Markićem

IZRAZI SUĆUTI PROVINCIJALA FRA MILJENKA ŠTEKE

*„Ne zadržavajte me , kad je Jahve
moje putovanje uspješno priveo
kraju. Pustite me da se vratim
svome gospodaru !“*

(Post 24,56)

Dragi kustose, draga braćo u Kustodiji!

Povodom smrti našega najstarijega brata i jednoga od najstarije braće u našemu Redu, drr. fra Častimira Majića, prenosim vam izraze sućuti braće Provinciji i svega franjevaštva na domovinskom tlu. Izraze sućuti prate i molitve za našega pokojnoga brata.

Naš brat fra Častimir doživio je mnoge dane. Dugo je radio i izgarao za Boga, Crkvu i Domovinu. Otišao je nečujnim korakom. Dogorio je poput svijeće kojoj se sav vosak pretvorio u svjetlost. Njegova visoka životna dob i snage koje su se u njemu sve više gasile zacijelo su makar nečujno izgovarale gore navedene svetopisamske riječi: „*Ne zadržavajte me , kad je Jahve moje putovanje uspješno priveo kraju. Pustite me da se vratim svome gospodaru !*“ I otišao je fra Častimir nepovratnim korakom svome Gospodaru. Otrgnuo se od grane ovozemnosti poput dozrele voćke kojoj je došlo vrijeme da padne s drveta i daruje se u punini svoje zrelosti. Otišao je iz zemaljskoga života, ali nije nestao iz naših života. Ostat će upisan u srcima svih koji su ga poznavali i ubilježen u povijesti Kustodije, Provincije i Crkve. Ali najvažnija je njegova neizbrisiva upisnost u Božji dlan koji nam ga je darovao i sada, nakon jednoga stoljeća, dvije godine i dvadeset i pet dana, primio natrag. Pokoj mu vječni u tom dlanu!

Ljudski je žalovati zbog rastanka od brata.. „*Sve u svoje doba ..*“ (Prop 3,1) Ali valja iz rastanaka izvući i neku pouku. Tek iz rastanaka možemo uočiti da je svaki novi dan malo rođenje, svako novo svježe jutro mala mladost, ali i svaki odlazak na noćni počinak mala smrt. I dok smrt pomno zauvijek zatvara oči onima koji odlaze, velik je dobitak ako uspije širom otvoriti oči onima koji ostaju. I ako rastanak od svakog pokojnog brata zazvući u ušima onih kojiiza njega ostaju zvonkom porukom *Mors certa, hora incerta*.

Mir i dobro!

Fra Miljenko Šteko, provincijal

POČIVALI U MIRU BOŽJEM

PREMINULA RUŽA RUŽIĆ, MAJKA NAŠEGA FRA DRAGANA RUŽIĆA

U nedjelju, 31. siječnja 2016., u 10.00 sati u Majčinu Selu u Bijakovićima, opremljena sakramentima popudbine, u 85. godini života blago je u Gospodinu preminula Ruža Ružić, majka našega fra Dragana Ružića.

Misa zadušnica za pokojnu Ružu slavit će se u župnoj crkvi u Međugorju u ponedjeljak, 1. veljače, u 11.00 sati, a ukop će biti istoga dana u 15.00 sati u Čelebićima, župa Konjic.

Počivala u miru Božjem!

PREMINUO ANTE SKOKO, OTAC NAŠEGA FRA IKE SKOKE

U utorak jutro, 1. ožujka 2016., u 84. godini života u SKB-u Mostar, opremljen sakramentima umirućih, preminuo je Ante Skoko, otac našega fra Ike Skoke.

Sv. misa zadušnica i sprovodni obredi bit će u petak 4.ožujka 2016. u 14,00 satu na groblju 'Sinac' u Grabu.

Počivao u miru Božjem!

PREMINUO MARKO PAŠALIĆ, OTAC NAŠEGA FRA NIKOLE PAŠALIĆA

U nedjelju navečer, 6. ožujka 2016., u 88. godini života u svom obiteljskom domu u Šuici, opremljen sakramentima umirućih i praćen molitvom svoje obitelji, preminuo je Marko Pašalić, otac našega fra Nikole Pašalića.

Sprovodni obredi i ukop bit će u utorak, 8. ožujka 2016., u 15,00 satu na Kolakovu groblju u Šuici, a potom sv. misa zadušnica u župnoj crkvi.

Obitelj prima sućut na groblju dva sata prije ukopa.

Počivao u miru Božjem!

PREMINULA JELA ČUIĆ, MAJKA NAŠEGA FRA PERE ČUIĆA

U srijedu, 9. ožujka 2016., okrijepljena svetim sakramenta umirućih, u 93. godini života, preminula je JELA ČUIĆ r. Baković, udova pok. Bože i majka našega misionara fra Pere Čuića.

Sprovodni obredi i ukop bit će u petak, 11. ožujka, u 14 sati na groblju u Gornjoj Bukovici, a potom sv. Misa zadušnica u župnoj crkvi u Bukovici.

Počivala u miru Božjem!

IZ FRANJEVAČKOG I REDOVNIČKOG SVIJETA

OBITELJSKO POPODNE U MOSTARU

(OFS Mostar) U nedjelju, 24. si-ječnja u prostorijama samostana u Mostaru održano je još jedno tzv. obiteljsko popodne. Susret je i ovaj put organizirao Franjevački svjetovni red Mostar, a tema je bila: „Kako kroz bračne konflikte?“ Kao predavači i animatori radnog dijela susreta nastupili su bračni par Damir i Marija Musa, župljeni naše župe u Mostaru, koji već treću godinu sudjeluju svojim svjedočanstvom i predavanjem na tečajevima priprave za brak. Susret je počeo uvodnim pozdravima i molitvom, potom je slijedilo predavanje a onda rad po skupinama, odvojeno za muževe i žene. Nakon rada po skupinama slijedilo je iznošenje zaključaka a sve je završilo svetom misom u kapelici samostana, koju je predvodio fra Josip Vlašić, duhovni asistent OFS-a.

Na ovom susretu sudjelovalo su 104 odrasle osobe i oko 50

djece, za koje je bio organiziran poseban program. S djecom su radili framaši i svjetovni franjevcii. Sudionici su najvećim dijelom bili iz Mostara, ali ih je bilo i iz drugim mjestima u Hercegovini: Širokog Brijega, Ljubaškog i Čitluka.

Idući obiteljski susret, kojeg organizira OFS Mostar, bit će u Karmelu na Buškom Jezeru u tra-

janju od 3 dana, a održat će se od 26. do 28. veljače 2016. Uz duhovni program, svoja stručna razmisljanja sa sudionicima podijelit će dr. Jozefina Škarica, dugogodišnji obiteljski savjetodavac iz Šibenika. Prijave, kao i sve druge detalje o susretu, mogu se dobiti na e-adresi: obiteljski.susreti@gmail.com.

APLIKACIJA OREMUS – MOLIMO JEDNI ZA DRUGE

Posljednjih mjesec dana u bratstvu franjevačkoga svjetovnog reda u Mostaru rodila se i oblikovala ideja o programiranju aplikacije za mobilne telefone kao sredstva evangelizacije i apostolata. OREMUS želi biti jedna mala molitvena obitelj, tj. molitvena mreža. Uoči Pepelnice izrada aplikacije završena je te je pokrenuta prva verzija za Android mobilne telefone. U skorije vrijeme planirano je unaprjeđivanje aplikacije te proširivanje na ostale mobilne uređaje.

Što se može pronaći na OREMUS aplikaciji? Budući da je početak postojanja aplikacije vezan uz korizmu, u prigodnoj rubrici korizmeni put svaki dan bit će objavljivan biblijski poticaj te prigodna molitva. Također, tu će se moći pronaći put križa iz Molitvenika fra Andjela Nuića te Gospin plač u tekstualnom i audio izdanju. Snimak Gospina plača ustupio je fra Mario Knezović.

Osim molitvenih nakana, koje će korisnici aplikacije moći postavljati, aplikacija nudi velik izbor pobožnosti i molitava, jutarnju i večernju molitvu iz Molitvenika fra Andjela Nuića, tekstove vezane za Jubilej milosrđa, molitve sv. Franje, Pravilo i Generalne konstitucije svjetovnih franjevaca te mali sažetak o aplikaciji.

Zašto naziv OREMUS? Stari je kršćanski pozdrav *Oremus pro invicem*, a znači *Molimo jedni za druge!*

Poziv kojim svećenik u misi nekoliko puta poziva vjernike na molitvu jest *Oremus*, tj. *Pomolimo se*.

Na aplikaciji su radili programeri Ana Krešić (OFS), njezin suprug Ante Krešić te Dražen Alpeza (OFS). Dizajn je riješio Marin Musa (Shift kreativna agencija, Mostar), a ideju o aplikaciji dao je fra Josip Vlašić, duhovni asistent bratstva. Aplikacija se može preuzeti na: <https://play.google.com/store>

(OFS Mostar)

ODRŽANA KORIZMENA DUHOVNA OBNOVA ZA ČLANOVE FRANJEVAČKOGA SVJETOVNOG REDA U HERCEGOVINI

Već godinama, prve subote u korizmi članovi mjesnih bratstava franjevačkoga svjetovnog reda u Hercegovini, okupljuju se na duhovnu obnovu, kako bi u zajedništvu i molitvi zakoračili u milosno vrijeme korizme. Tako je bilo i u subotu, 13. veljače 2016. Oko 400 svjetovnih franjevaca – trećara okupilo se na Humcu, čije je bratstvo bilo domaćin ove duhovne obnove.

Susret je započet pjesmom te pozdravom gvardijana samostana na Humcu, a nakon njega prisutnima se obratila područna ministrica Ankica Zelenika. Ministrica Ankica uputila je pozdrave domaćinima s Humca te im je zahvalila što su prihvatali poziv da budu

domaćini i dočekaju braću i sestre iz cijele Hercegovine. Pozdrave je uputila područnom duhovnom

asistentu fra Ljubi Kurtoviću, duhovnim asistentima mjesnih bratstava koji su se u velikom broju odazvali i došli sa svojim bratstvima i predstavnicima područnoga vijeća Frame, te pozvala da u molitve uključimo sve bolesne članove OFS-a. Poseban pozdrav uputila je provincijalu fra Miljenku Šteki, te mu zahvalila što je pronašao vremena i odvojio cijelo poslijepodne kako bi ga proveo sa svjetovnim franjevcima. Prije početka predavanja fra Ljubo je pozdravio sve prisutne te predvodio molitvu za početak duhovne obnove.

Provincijal je na samom početku izlaganja rekao kako je radostan zbog toga susreta i da je

s ljubavlju prihvatio poziv. Tema njegova izlaganja bila je „Život u OFS-u pred izazovom duhovnosti“. Govorio je jednostavno i konkretno, najprije o kršćanskoj duhovnosti a zatim i o specifičnosti franjevačke duhovnosti. Na kraju izlaganja iznio je nekoliko kon-

kretnih savjeta za življenje i svjedočenje franjevačkoga načina života i franjevačke duhovnosti.

U 17.30 članovi bratstva Humac predmolili su krunicu te je bila prigoda za svetu isповijed, a u 18.00 započela je sveta misa, koju je predslavio provincijal fra

Miljenko, a u koncelebraciji su bili područni duhovni asistent OFS-a fra Ljubo te duhovni asistenti mjesnih bratstava. Pjevanje su animirali članovi Frame Humac.

Na kraju mise prisutne je pozvala ministra mjesnog bratstva Humac Milenka Knezović te je pozvala na tjelesnu okrjeplju i klanjanje. Molitveni dio programa završen je klanjanjem Isusu u Pre-svetom Oltarskom Sakramantu, a zatim se bratsko druženje nastavilo u prostorijama samostana.

Uz zahvalu dragome Bogu na toj milosti što se braća i sestre iz svih bratstava mogu okupiti na molitvu i druženje, hvala i domaćinima s Humca na gostoprinstvu te provincijalu fra Miljenku na upućenim riječima, koje su bile uistinu poticajne i o kojima ćemo promišljati još dosta vremena.

Josipa Vukoja, OFS Kočerin

ZBOR FRAME ČERIN NA USKRSFESTU

Među izabranim sudionicima Usksrfesta 2016., najstarijega festivala popularne kršćanske glazbe, koji će se održati 3. travnja u Zagrebu, našao se i jedan zbor iz Hercegovine – *Frama Čerin*.

Ovaj zbor osnovan je u veljači 1997., u istoimenoj župi, čiji pjevači svojim pjevanjem uveličavaju misna slavlja u župnoj zajednici i šire. U listopadu 2015. nastupili su na XVIII. framafestu u Mostaru s pjesmom s nazivom "Samo jedan tren". Skupini od 10 članova koji su nastupili na Framafestu pridružila su se još dva člana, te će u tom sastavu nastupiti na Usksrfestu.

Od prijavljenih 39 skladbi za natječaj odabrano je njih 15. Izvođači dolaze iz 13 mesta, od toga 10 iz Hrvatske, dvoje iz BiH: Čerin i Žepče i jedan iz Den Haaga iz Nizozemske. Od 15 izvođača njih čak osmero su debitanti što

znači da im je ovo prvi nastup na Usksrfestu, premda su neki od njih na duhovnoj sceni prisutni već dugi niz godina.

Tekst i glazbu pjesme "Sigurno je srce moje" koju će izvesti *Frama Čerin* potpisuje fra Marin Karačić, a aranžman prof. Katja Krolo-Šarac.

Vježbajući pod vodstvom fra Tihomira Bazine, koji je na službi u ovoj župi, i prof. Katje Krolo-Šarac, te uz veliku podršku župnika fra Daria Dodiga i svojih župljana, potrudit će se ostvariti što bolje rezultate.

Neka im je sretno!

GENERALNA SKUPŠTINA UNIJE EUROPSKIH KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKI POGLAVARA I POGLAVARICA

Na Skupštini UCESM-e sudjelovala je s. Franka Bagarić, dopredsjednica KVRPP-a BiH te s. Ivanka Mihaljević, ŠSF, savjetnica Unije europskih konferencijskih viših redovničkih poglavara i poglavarica.

U okrilju svečanoga završetka *Godine posvećena života* u Rimu je 3. i 4. veljače 2016. održana XVII. generalna skupština Unije europskih konferencijskih viših redovničkih poglavara i poglavarica na temu „Sjećanje i proroštvo“.

Sudjelovali su članovi iz 43 različite konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Europe. Redovništvo Bosne i Hercegovine predstavila je s. Franka Bagarić, dopredsjednica Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica u BiH i provincijska predstojnica Školskih sestara franjevki (Mostar), a redovništvo u Hrvatskoj predstavio je fra Jure Šarčević, predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica i provincial Hrvatske kapucinske provincije. Na Skupštini je sudjelovala i s. Ivanka Mihaljević, ŠSF, savjetnica Unije europskih konferencijskih viših redovničkih poglavara i poglavarica.

Tom Skupštinom obilježena je 35. obljetnica od osnutka UCESM-e, u kojoj je napravljen osvrt na prijeđeni put, razmotreni izazovi današnjice te zacrtan hod u budućnost.

Povijesni prijesek UCESM-e, od 1981. do danas, prikazao je u svom predavanju prof. Mariano Segundo Sierra, savjetnik UCESM-e. Potom je p. Bruno Secondin, profesor duhovnosti na Papinskom sveučilištu Gregoriana, pokazao kako UCESM, po svom služenju i djelovanju u zajedništvu, može odgovoriti novim izazovima u Europi danas. Mons. Alessandro Perrone, predstavnik Kongregacije za ustanove posvećena životu i družbi apostolskog života prikazao je aktualnu sliku redovništva u Europi u kojoj je ista-

knuo neizostavnu i važnu ulogu redovničkoga poslanja u Crkvi i društvu.

Sudionici Skupštine su u skupnom radu, podijeljeni u jezične skupine, nastojali iznaći načine kako učiniti UCESM još aktivnijom i aktualnijom u službi posvećena života danas. Euharistijsko slavlje prvoga dana Skupštine predslavio je kradinal João Braz de Aviz, pročelnik Kongregacije za ustanove posvećena životu i družbi apostolskoga života, koji je u svojoj propovijedi odaslao sudionicima Skupštine poruku ohrabrenja te zahvalio za dragocjeno služenje i radno svjedočanstvo redovnika i redovnica na europskom kontinentu.

U izbornom dijelu Skupštine izabrano je novo vodstvo UCESM na mandat od 4 godine. Za predsjednika je ponovno izabran p. Giovanni Peragine (Albania), dopredsjednica Sr. Danièle Faltz, (Luxemburg), savjetnica Sr. Hedvig Deák (Mađarska) i savjetnik p. Nicolai Dubinin (Rusija). Na završetku Skupštine predsjednik UCESM-e zahvalio je dosadašnjem Generalnom vijeću za doprinos kroz četverogodišnji rad u UCESM. (ucesm/kvrpp bih)

NOVO VODSTVO KONFERENCIJE VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

Za novog predsjednika Konferencije izabran je provincial Hrvatske franjevačke provincije Uznesenja BDM dr. fra Miljenko Šteko, a za potpredsjednicu provincialna predstojnica Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije s. Kata Karadža.

Čestraesta izborna skupština Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine (KVRPP BiH) održana je 5. ožujka 2016. u samostanu sestara Služavki Malog Isusa u Gromiljaku (Kiseljak). Skupštinom je predsjedao predsjednik Konferencije fra Lovro Gavran. Na Skupštini su

sudjelovali svi provincijalni poglavari i poglavarice sa sjedištem u BiH te osam predstavnika muških i ženskih redovničkih zajednica čiji članovi djeluju u Bosni i Hercegovini, s provincijalnim sjedištem izvan BiH.

Na Skupštini je sudjelovao apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luggi Pezzuto, delegat Biskupske konferencije BiH vojni biskup dr. Tomo Vukšić te predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica provincijal fra Jure Šarčević, OFMCap.

Nakon uvodnih riječi fra Lovre Gavrana te pozdrava biskupa Vukšića uslijedilo je predavanje na temu „Blago milosrdnjima: oni će zadobiti milosrđe“ (Mt 5,7). U svom predavanju biskup Vukšić je kroz pet točaka govorio o Božjem milosrđu te istaknuo „Beskrajno milosrđe Božje postalo je vidljivo u Isusu, Bogočovjeku i našem Spasitelju. Upravo po tomu što je ljudima objavio Milosrđe, Isus je lice božanskoga Milosrđa. U njemu nam je Milosrđe ponuđeno, dano nam je na raspolaganje, strpljivo nas čeka, vidimo ga kao put i način svoga spasa, jer tko vidi Isusa, vidi i Oca nebeskoga (Iv 14,9), Boga koji je bogat milosrđem. Stoga Božje milosrđe čeka naše obraćenje, koje je jedini način puta i pristupa do Božjega Lica Milosrđa. Na tom putu uzdizanja sakramenta Pomirenja se pretvara u prava vrata Milosrđa

s kojih puca pogled na Isusovo Lice. Naše kajanje otključava ta vrata, a Božji oprost ih širom otvara. Zadobit ćemo Božje milosrđe, ako sami budemo milosrdni. Prema Isusovu nauku, milosrdni su blaženi zbog činjenice što su njihova dobra djela na svoj način također „lice milosrđa“ Božjega, što po njihovoj dobroti svijet upoznaje Boga. Oni su lice u kojemu se Boga vidi, govor po kojemu ga se čuje, jer njihovo ponašanje sliči ponašanju Boga po tomu što su, u odnosu prema drugima, puni ljubavi, brige, suosjećanja, darežljivosti, sažaljenja, kajanja, otvorenosti, oprosta, blizine, razumijevanja, pomaganja, velikog srca, otvorene duše i raširenenih ruku. Milosrđe je put našega spasa. A prema kršćanskom nauku, na stubištu milosrđa, kojim se penjemo do spasa, četrnaest je stepenica. To su sedam duhovnih djela milosrđa, koja smo pozvani vršiti: neodlučna savjetovati, neuka poučiti, nevoljna i žalosna utješiti, grešnog opomenuti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnosit, za žive i mrtve Boga moliti. I sedam tjelesnih djela milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromašna odjenuti, putnika primiti, bolesnog i utamničenog pohoditi, zarobljenog i prognanog pomagati, mrtva pokopati“, istaknuo je biskup Vukšić.

Apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto u svom govoru sudionicima Skupštine istaknuo je važnost obnove u pastoralnom životu. „Obnova

znači: odricanje od „rutine“, oslonjene na uobičajenu pastoralnu i redovničku praksu. Ona, iako za trenutak omamljuje i utišava savjest, ne proizvodi duboke i trajne plodove, sposobne da zaustave – na primjer – žalosnu i poznatu pojavu iseljavanja mladih. Sveopća Crkva ipak nudi još jedan poticaj obnove naših kršćanskih zajednica i mjesnog Redovničkog Života: radi se o Jubilarnoj Godini Milosrđa koja je otvorena 50 godina nakon završetka Drugog Vatikanskog Ekumenskog Sabora, čiji je cilj bio upravo ova „obnova života Institutâ Savršenstva“. Aludiram na Dekret „Perfectae Caristatis“, koji bi i danas morao biti najmodernija polazna točka formacije mladih kandidatica i kandidata za redovnički život, kao i nadahnuće za trajnu formaciju već zavjetovanih Redovnica i Redovnika.

Tom prigodom Koncilski Oci su nastojali bogato osvijetliti Redovnički Život, koji je u to vrijeme, možda, bio pretjerano sveden na opsluživanje pravila i statuta – jednim svjetлом koje izravnije proistječe iz Evanđelja, kako bi ga predstavili „u skladnoj i životnoj sintezi“ jednog „duhovnog života, intimno sjedinjenog s osobom Isusa Krista“. Stoga, kao što je Posvećeni Život u koncilskoj viziji usredotočen na osobu Isusa Krista, tako je i „Jubilarna Godina prije svega godina Krista, nositelja života i milosti čovječanstvu“. Dakle, možemo reći da, ako je Posvećeni Život prema Koncilu privilegirano mjesto susreta s Kristom, sposobno utisnuti novu i odlučnu dimenziju životu jednog ljudskog bića, Sveta Godina je „povoljan trenutak za susret s jednom Osobom, koja životu daje jedan novi horizont i odlučujuće usmjerjenje. A to je susret s uskrsnim Isusom Kristom...“. Pitanje je sljedeće: hoćemo li ili nećemo „učiniti da Bog i Krist budu centar našega života“? Ili ćemo „staviti sami u sebe i u svoj varljivi egoizam stožer svakog našeg pokreta“? Hoćemo li ili nećemo „proširiti solidarnu ljubav prema svojoj braći i sestrama“? Ili ćemo „zatvoriti krug svoje socijalne vizije na područje svoga uskog interesa, zazidano u gorki individualni egoizam, nesposoban za istinsku ljubav“? Svi mi možemo biti u opasnosti da „izgubimo“ ili da „smo već izgubili“ osjećaj za grijeh – također i mi, posvećene osobe, a posljedica toga je da provodimo dvostruki život. Vjerujem da Poglavar i Poglavarice moraju bdjeti, kako se taj dvostruki život ne bi događao ni u onima koji su već posvećeni, niti u onima koji se pripremaju za Posvećeni Život. Drugi preduvjet je „ljubav oprosta“, koja mora biti stil života – ne samo Redovnika i Redovnica, nego i svakoga kršćanina. „Oprostiti znači reći da znate napustiti svaku ozlojeđenost i namjeru kažnjavanja i osvete prema onome tko nas je uvrijedio ili nas oštetio“. Samo Bog zna koliko nam je potrebna ova „ljubav oprosta“,

ne samo u društvu u kojem živimo, nego i unutar mjesne Crkve i unutar naših redovničkih zajednica. Oprost je milosrđe: „Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan. Ne sudite i nećete biti suđeni. Ne osuđujte i nećete biti osuđeni. Praštajte i oprostit će vam se“ (Lk 6, 36-37) „, istaknuo je nuncij Pezzuto.

Uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predstavio biskup Vukšić u zajedništvu s Nuncijem, provincijalom Bosne Srebrene fra Lovrom Gavranom, provincijalom Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenkom Štekom, te prezbiterima članovima Konferencije. Svečano euharistijsko slavlje pratile su svojim sviranjem i pjevanjem sestre Služavke Malog Isusa.

U popodnevnom radu pročelnici povjerenstava kojadjeluju pri KVRPP BiH podnijeli su izvješća. Usljedilo je trogodišnje izvješće o radu i aktivnostima Konferencije koje je izložio predsjednik fra Lovro Gavran. U izbornom dijelu Skupštine za predsjednika je izabran provincijal Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM dr. fra Miljenko Šteko, a za potpredsjednicu provincijsku predstojnicu Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije mr. s. Kata Karadža. U ime zajednica koje nemaju provincijalno sjedište u BiH izabrani su: o. mr. Krešimir Djaković, SCJ, član Hrvatske pokrajine Družbe Isusove i s. Emanuela Škarica, ASC, članica družbe sestara Klanjateljica Krvi Kristove, Regije Zagreb.

Novi predsjednik Konferencije dr. fra Miljenko Šteko rođen je u Mesihovini, općina Tomislavgrad, 1969. godine. Za svećenika je zaređen u Frohnleitenu (Austrija) 1996. godine. Studirao u Zagrebu, Bologni i Rimu. Službovao na Humcu, Posušju, Zagrebu i Međugorju. Za provincijala Hercegovačke franjevačke provincije izabran je na zasjedanju Kapitula Provincije u Mostaru, 10. travnja, 2013. godine. U svibnju iste godine izabran je za predsjednika Vijeća franjevačkih zajednica u RH i BiH. Od studenoga 2013. predsjeda Unijom franjevačkih provincijala OFM Europe – UFME. /kvrppbih/

GODIŠNJI KAPITUL HERCEGOVAČKOG PODRUČNOG BRATSTVA OFS-A

Godišnji kapitul Hercegovačkog područnog bratstva Franjevačkog svjetovnog reda (OFS-a) održao se od 4. do 6. ožujka 2016. u Međugorju. Na kapitulu su se okupili članovi područnog vijeća, ministri mjesnih bratstava, predstavnici mjesnih bratstava te područna predsjednica Frame Hercegovine Josipa Matić. Kapitolom je predsjedala područna ministrica Ankica Zelenika. Na pojedinim dijelovima sudjelovali su i fra Ivan Landeka mlađi, duhovni asistent bratstva Međugorje, fra Marko Dragičević, duhovni asistent bratstva Posušje i fra Dane Karačić, duhovni asistent bratstva Široki Brijeg.

Prvu večer kapitula uz predstavljanje sudionika bilo je i duhovno promišljanje fra Antonia Šakote koji je govorio o Božjem milosrđu ali se je osvrnuo i na Franjevački svjetovni red, njegov značaj za Crkvu i naš kraj.

U subotu prijepodne najprije su mjesni ministri iznijeli izvješća o životu svojih bratstava a zatim su

izvješća iznijeli i članovi područnog vijeća: Vinko Glibić, povjerenik za Framu, Mila Čuljak, područna učiteljica formacije, Josipa Vukoja, područna rizničarka te Ankica Zelenika, područna ministrica.

Poslijepodne uslijedila je rasprava o izvješćima a zatim je Josip Brekalo, član bratstva Mostar, predstavio računalnu verziju Matične knjige. Radi se o bazi podataka u kojoj su uneseni svi podatci o svakom članu bratstva te je moguća pretraga podataka na jednostavan i brz način. Josip je ovu bazu podataka izradio za svoje mjesno bratstvo Mostar ali je voljan to prenijeti i na ostala bratstva koja su zainteresirana.

Nakon završne rasprave i dogovora o dalnjim aktivnostima OFS-a na područnoj razini, kapitol je završen slavljem svete mise i zajedničkim ručkom sudionika.

Josipa Vukoja, područna rizničarka

IZ ŽIVOTA CRKVE U HRVATA

PORUKA BISKUPA SEMRENA ZA DAN ŽIVOTA 2016.

Zaštita života i pravo na život od samoga začeća

Na prijedlog Svetoga Oca i prema odluci naših biskupa svake je godine prva nedjelja veljače posvećena razmišljanju i molitvi za dar života. Naši biskupi pozivaju na odgajanje svijesti i savjesti o ljubavi, prihvaćanju i poštivanju istinskoga života od samoga začeća. Stoga je predsjednik Vijeća za obitelj mons. dr. Marko Semren, pomoći biskup banjolučki, uputio Poruku za Dan života, koji se obilježava u nedjelju 7. veljače 2016., pod naslovom „Zaštita života i pravo na život od samoga začeća“.

U Izvanrednoj Jubilarnoj Godini Božanskoga milosrđa (8. prosinca 2015., do svetkovine Krista Kralja, 20. studenog 2016.), potaknuti smo na poziv Crkve da budemo milosrdni kao što je milosrdan Otac naš nebeski (Lk 6,36). U milosrđu nalazimo dokaz kako nas Bog ljubi. On daje svega sebe, zauvijek, slobodno i ne traži ništa zauzvrat. Dolazi nam u pomoć kada god ga zazovemo. U ovoj Jubilarnoj godini imamo priliku otvoriti srce onima koji žive u „najudaljenijim egzistencijalnim periferijama“ (br. 15), koje suvremeni svijet često stvara na dramatičan način. Koliko je samo situacija nesigurnosti i patnje nazočno u današnjem svijetu! Koliko se rana nanosi onima kojih se glas ne primjećuje, jer je njihov vapaj postao nečujan i zagušen ravnodušnošću bogatih. U ovom Jubileju Crkva će još snažnije biti pozvana liječiti te rane, blažiti ih uljem utjehe, previjati ih milosrdjem i vidati solidarnošću i dužnom pažnjom (br.13). *Bog je milosrdan.* Milosrđe je izvor radosti, vadrine i mira. Ono je uvjet našega spasenja. Milosrđe: riječ koja objavljuje otajstvo Presvetoga Trojstva. Milosrđe: posljednji i najviši čin kojim nam Bog dolazi u susret. Milosrđe: temeljni zakon koji prebiva

u srcu svake osobe, kada iskrenim očima gleda brata kojega susreće na životnom putu. Milosrđe Božje je kucajuće srce Evangelijsa. Beskrajno milosrđe Božje pokazuje se u Isusu, Bogočovjeku i našem Spasitelju. Isus je put Očeve milosrdne ljubavi za čovjeka i put čovjekove ljubavi za Boga. Milosrđe je put našega spasa. Stoga je Božje milosrđe, Božja moć koja održava, štiti, promiče, iznova stvara i izgrađuje život. Božje milosrđe hoće život. Milosrđe je Božja opcija za život. Ono jasno pokazuje: Bog nije, kako je mislio Nietzsche, neprijatelj života. Bog je snaga (Ps 27,1) i izvor života (Ps 36,10), On je prijatelj života (Mudr 11,26).

Služenje životu nadahnjuje se na prihvaćanju Radosne vijesti Isusa Krista – Života i time postajemo životni, tj. volimo život, želimo zaštiti život i pravo na život od samoga začeća. Moramo krenuti od Isusa koji je lice Boga milosrdnoga i stoga na novi način govoriti o Bogu koji prihvata, sluša i gleda ljudsku bijedu, koji nas prati. Valja nam imati otvorene oče kako bismo mogli vidjeti tuđu bijedu, da bismo vidjeli potrebe koje se danas vrlo brzo mijenjaju; imati otvorene oči da bismo u drugom gledali lice Isusa Krista koji je

rekao: *Ono što ste drugom učinili, meni ste učinili.* Te otvorene oči su dakle nova ili obnovljena mistika, mistika dobrog Samarijanca. Milosrđe je dakle snaga koja nas vodi u budućnost, a istodobno je i Božji dar za budućnost današnjeg svijeta (W. Kasper).

Današnji suvremeni čovjek koristi takozvanu *kultura odbacivanja*, koja danas porobljuje srca i umove mnogih ljudi, ima vrlo visoku cijenu; zahtijeva, naime, uklanjanje ljudskih bića, ponajviše ako su tjelesno ili društveno slabija. Svako nerođeno dijete, nepravedno osuđeno da bude pobačeno, ima lice Isusa Krista, ima lice Gospodina koji je već prije rođenja, i poslije, tek što je bio rođen, iskusio odbacivanje svijeta. Danas se isto čini i sa starijim ljudima. Iako je nemoćna ili je na kraju svojih dana, starija osoba nosi u sebi Kristovo lice. Njih se ne može odbaciti, kako predlaže „kultura odbacivanja“. Ne zaboravimo da stvari imaju cijenu, i mogu se prodavati, ali osobe imaju dostojanstvo, vrijede više od stvari i nemaju cijene.

Ljudski je život krhkak ali uvijek svet, vrijedan i nepovrediv, te ga stoga valja voljeti, štititi i njegovava-

ti. Sam se Bog pojavljuje rođenjem u obitelji i time izražava najveću ljubav prema obitelji koja sudjeluje u Božjem stvarateljskom djelu života. Bez djece nema budućnosti. Svako dijete od svoga začeća ima Gospodinovo lice i stoga ima pravo na život. Prvo je pravo jedne osobe njezin život. Otvorenost je životu u središtu istinskoga čovjekova razvoja. Paradoks se ogleda u činjenici da se, dok se osobi dodjeljuju nova prava, ponekad čak i prividna, život ne štiti uvijek kao glavna vrijednost i prвobitno pravo svakoga čovjeka. Krajnji cilj liječnikova djelovanja uvijek ostaje zaštita i promicanje života, te je zadaća, posebno ginekologa, biti svjedoci i širitelji kulture života. Nekada su žene koje su pomagale pri porođaju nazivali 'domajke'; poput majke uz onu pravu majku. Tako su liječnici/ce i primalje 'domajke' i 'doočevi'. Tko je katolik ima još veću odgovornost, posebno u odnosu na današnju kulturu; on treba pridonijeti prepoznavanju u ljudskom životu nadnaravne dimenzije, traga Božjega stvoriteljskoga djela, i to od prvoga trenutka njegova začeća. To je obveza nove evangelizacije koja često zahtijeva da idemo protiv struje, plaćajući osobno. Gospodin računa i s liječnicima i zdravstvenim osobljem u širenju evandelja života. U tom su pogledu, ginekološki odjeli u bolnicama povlaštena mjesta svjedočenja i evangelizacije, jer tamo gdje je Crkva sredstvo na zočnosti živoga Boga, istodobno postaje oruđe prвoga očovječenja čovjeka i svijeta. S toga gledišta, kako je primijetio papa Benedikt XVI. u svom govoru na Katoličkom sveučilištu Presvetoga Srca u Rimu, 2012. godine, zdravstvena ustanova postaje mjesto na kojemu odnos prema liječenju nije zvanje nego poslanje. Papa Franjo liječnike potiče da svima pokazuju, riječima i djelima, da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i da je uvijek valjan. I to ne zbog govora o vjeri, nego zbog razuma, zbog znanosti. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po valjanosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekoga zdravstvenog sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po pozornosti i ljubavi prema ljudima, čiji je život uvijek svet i nepovrediv, (usp. govor pape Franje od 20. rujna 2015. u audijenciji stotinjak liječnika Međunarodnoga saveza katoličkih liječničkih udruga, u prigodi desete Međunarodne konferencije koja se održavaла u Rimu, od 20. do 22. rujna 2015., s temom: *Nova evangelizacija, primaljska praksa i skrb o majkama*).

I ovo je prigoda da jasno i javno iskažemo svoje opredjeljenje i da razmotrimo bitne elemente u našim nastojanjima oko zaštite i razvoja ljudskoga života u svim njegovim etapama, te da pritom razvidimo mogućnosti o udruživanju svojih akcija i napora s akcijama i naporima koje provode ljudi i institucije u našoj zemlji, koji su izvan Katoličke crkve.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima Vama, svećenicima, redovnicama, redovnicima i drugima, koji se na razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života, a izbjegavate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj domovini koji s velikom svijeću odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „Da životu“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja može naše hrabre bračne drugove, koji su spremni imati više djece.

Zahvaljujem i raznim karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnjim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjeroio sam Bog, Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 8. siječnja 2016.

Dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
Predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH

REAKCIJA BISKUPSKE KONFERENCIJE BIH NA IZJAVE PATRIJRHA IRINEJA

Sarajevo - Predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, uputio je u ime svih članova BK BiH, 8. veljače 2016. pismo patrijarhu srpskom gospodinu Irineju kojim, u kršćanskom duhu i na temelju činjenica, reagira na izjave tijekom proslave „Dana RS-a“ u Banjoj Luci, 9. siječnja 2016.

„Budući da su izjave Njegove Svetosti izrečene javno te da su ih prenijeli brojni mediji, članovi Biskupske konferencije na čelu s kardinalom Puljićem, uvjereni da sve ljudi pa tako i sve kršćane samo istina može osloboditi, istina izrečena u ljubavi, smatraju da Pismo treba dati u javnost. Biskupi su također uvjereni da će ovo Pismo pridonjeti iskrenu kršćanskom dijalogu na ovim prostorima“, napisano je u popratnom dopisu uz spomenuto pismo koje prenosimo u cijelosti:

Vaša Svetost!

U ime Istine, koja nas, kao kršćane, obvezuje da je branimo i promičemo, te u ime iskrene želje da zajedno surađujemo na učinkovitu liječenju još uvijek nezaciјeljenih rana iz nedavnoga rata i na izgradnji mironosne budućnosti za pripadnike Katoličke Crkve i Srpske Pravoslavne Crkve i svih naših sugrađana u Bosni i Hercegovini – obraćam Vam se u ime svih članova ove Biskupske konferencije BiH, dobronamjernim pismom s nadom da će ga na isti dobronamjeren način prihvatići, kao potreban doprinos uspješnu otklanjanju najnovijihzbunjnosti i nesporazuma. Svjesno sam pričekao da prođe određeno vrijeme od događaja na koji reagiram jer želim to učiniti trijezno i pravedno i u skladu s Godinom milosrđa koja je u tijeku u Katoličkoj Crkvi te u skladu s nastojanjem pape Franje koji je svojim posjetom u lipnju prošle godine pokazao posebnu ljubav prema svim ljudima u Bosni i Hercegovini koja je toliko krvarila u nedavnom ratu.

O čemu se radi? Jedan od dva entiteta u Bosni i Hercegovini Republika Srpska proslavio je svoj entitetski praznik „Krsnu slavu i Dan RS-a“ 9. siječnja 2016., unatoč presudi Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine da je taj Dan,

što god to značilo, neustavan. U ovu manifestaciju, koja je uzrok velikim sporenjima u BiH, uključili ste se i Vi, kao vrhovni poglavar Srpske Pravoslavne Crkve. Nakon svete arhijerejske liturgije u Sabornoj crkvi Krista Spasitelja u Banjoj Luci, Vi ste, kao prvi duhovni vođa SPC-e, svojim izjavama, koje su prenijeli gotovo svi mediji (tiskani i elektronički) u Bosni i Hercegovini i okruženju izazvali kod mnogih naših sugrađana, napose vjernika katolika – ali i drugih vjernika – nevjericu, zgražanje i razočarenje.

U tumačenje u obranu jedne političke i društvene činjenice - entiteta Republika Srpska, koja je dio sadašnjega unutrašnjeg ustroja Bosne i Hercegovine, a koji je dovršenjem krvavoga rata nastao slijedom međunarodnog Daytonskog mirovnog sporazuma - upustili ste se i Vi, kao duhovni otac svih pravoslavnih Srba. Ono što je osobito šokiralo, povrijedilo i iznenadilo mnoge vjernike nepravoslavce, kao i sve druge istinoljubive naše sugrađane, navodimo kako je Vaš glas prenijela RTS:

„Danas Republika Srpska, ute-meljena na istini Božijoj, na pravdi Božijoj, slavi svoj rođendan, veliki dan, ne samo za vas, braće i sestre, veliki dan za ceo srpski narod, i onaj koji je ostao u otadžbini i onaj koji je otišao silom prilika u svet i da-

nas oni sa nama svima i sa svima vama slave Gospoda, slave Republiku Srpsku, Bogom blagoslovenu, blagodaću Božjom osvećenu. I to je ono što garantuje njen život, njenu budućnost i budućnost njenog naroda. Znamo mi danas da, kao što su nekada fariseji škrugutali Zubima na arhiđakona Stefana kada im je prigovorio istinu, Božiju istinu, i danas mnogi škrugući Zubima na Republiku Srpsku, ali uzalud im to škruganje. Ako Gospod blagoslovi narod, naslednike onih koji su položili živote svoje, i ova Republika je postavljena na krvi svetih mučenika, na kostima svetih mučenika, a sve što je postavljeno na pravdi, na istini, na krvi za pravdom i za ime Božje, to je večno i neprolazno. To Gospod podupire svojim prstom. A sve ono što Gospod podupire nikakva sila ovoga sveta ne može se odupreti tome. Nije uzalud sveti apostol Pavle rekao: 'Ako smo mi sa Gospodom - a verujemo da je ovaj narod sa Gospodom - ko će protiv nas'. Zato se molimo Gospodu, da Gospod blagoslovi narod Republike Srpske, da Gospod blagoslovi narod Srbije, srpski narod, ma gde se on nalazio, jer je to sveti narod, mučenički narod, narod koji je postradao za ime Hristovo. A takva žrtva ne može nikada izgubiti vrednost i cenu, ne samo pred Bogom, nego i pred Ijudima. Zato se molimo Gospodu, da Gospod blagoslovi Republiku Srpsku, Republiku

svetoga Save, Republiku srpskoga naroda. I oni temelji na kojima je ona postavljena neka budu čvrsti da izdrže sva iskušenja veka ovoga i sveta ovoga. A Gospod je moćniji od svih iskušenja, pa se nadamo da će Republika Srpska napredovati u Gospodu."

Politički entitet Republika Srpska u Bosni i Hercegovini jest ljudska, a ne Božja tvorevina. To je zacijelo jasno i Vašoj Svetosti. Mi kršćani, poučeni objavljenom Božjom istinom, dobro znamo: Sve što je čovjek stvorio prolazno je i ima rok trajanja; nije vječno niti je neprolazno. To više začuđuju i zbunjuju ovakve izjave Vaše Svetosti, kao vrhovnog autoriteta Srpske Pravoslavne Crkve. Samo je Bog vječan i neprolazan!

Božja istina i pravda. Izjavili ste da je „Republika Srpska, utemeljena na istini Božjoj, na pravdi Božjoj“? Teško da ikome s ovih prostora, a pogotovo Vama, mogu biti nepoznate u nebo vapijuće činjenice koje su u potpunoj suprotnosti s tom tvrdnjom. Budući da pišem u ime Biskupske konferencije BiH, neću navoditi stradanja svih ljudi, iako su ona uistinu velika, nego ću spomenuti samo nekoliko činjenica u vezi sa stradanjima Katoličke Crkve na prostorima današnje Republike Srpske napominjući da su ta

stradanja bila još veća jer su se srpske oružane postrojbe, nakon Daytonskog sporazuma, morale povući s pojedinih dijelova Bosne i Hercegovine koji danas pripadaju entitetu Federacije BiH. Dopustite da Vas podsjetim na trogođišnje opsjedanje glavnoga grada BiH Sarajeva od strana bivše JNA i srpskih oružanih formacija. Sve sam to i osobno proživio zajedno sa svim građanima koji su, bez presude i krivice, kažnjeni na svakodnevno granatiranje, ubijanje iz snajpera, ranjavanje, žeđu, glad, hladnoću...

Prema crkvenim statističkim podatcima, s prostora koji danas obuhvaća bosanskohercegovački entitet Republika Srpska nasilno je protjerano iz svojih domova oko 140.000 katolika. Tako je npr. u 15 župa Derventskog dekanata prije rata živjelo gotovo 50.000 katolika koji su tijekom rata u golemoj većini protjerani pa ih je nakon rata ostalo tek oko tisuću.

Posebno je bolna činjenica da su se ubijanja, progoni i oduzimanje ljudskih i građanskih prava nesrpskom stanovništvu, pa tako i katolicima, događali i u onim dijelovima koji su bili sasvim pod kontrolom srpskih vlasti i gdje nije bilo ratnih sukoba. Tako je na području banjolučke općine, u kojoj nije bilo nikakvih oruža-

nih sukoba niti ratnih događanja i u kojoj su apsolutnu vlast imali srpski predstavnici, a Banja Luka je i moj rodni grad i rodni grad banjolučkoga biskupa Franje Komarice, ubijeno 122 katolika. A više od 90% tamošnjih katolika, te svećenika, redovnika i redovnica, uključujući i majku i najbližu rodbinu biskupa Komarice i moje najbliže, protjerani su iz svojih domova. Sve do sada se najveći broj tih prognanika unatoč njihovom upornom inzistiraju nije uspio vratiti i ostati u svojim župama i na svojoj očevini. Na području prijedorske općine ubijen je 151 katolik, među kojima i tamošnji župnik vlč. Tomislav Matanović i njegovi roditelji. Potpuno nedužnog župnika Matanovića policija Republike Srpske držala je od 24. kolovoza 1995. u kućnom pritvoru odakle su ga u noći s 19. na 20. rujna 1995. odveli policijski Republike Srpske i ubili zajedno s njegovim roditeljima. Pred međunarodnim Domom za ljudska prava u Sarajevu vođen je 1997. godine sudski postupak u kojem je presuđeno da su vlasti Republike Srpske odgovorne za nestanak obitelji Matanović, i da su dužne razjasniti njihov slučaj, što one nisu učinile do danas. Posmrtne ostatke ubijenog župnika vlč. Tomislava Matanovića i njegovih roditelja pronašao je u svome bunaru povratnik Bošnjak (musliman) na lokalitetu Rizvanovići-Bišćani kod Prijedora, tek 2001. godine, i nakon predaje od strane službenih vlasti crkveno i dostojanstveno pokopani na groblju u Prijedoru 24. studenog 2001.

U župi Presnače pokraj Banje Luke policija i vojska Republike Srpske ubili su pa spalili zajedno sa župnom kućom, 12. svibnja 1995. župnika i čuvara biskupijskog svetišta sv. Terezije od Djeteta Isusa vlč. Filipa Lukendu i redovnicu Družbe sestara Milosrdnice sv. Vinka Paulskog sestruru Ce-

ciliju Grgić. Svetište je miniranjem potpuno uništeno. Vlč. Ratko Grgić, župnik u Novoj Topoli i duhovnik redovnica Družbe Klanjateljica Krv Kristove u tamošnjem samostanu, odveden je 16. lipnja 1992. iz župne kuće od četvorice uniformiranih muškaraca te nepoznatog dana i na nepoznatom mjestu ubijen. Jednako uniformirane osobe su sljedeće noći provalile u samostanske sobe te se cijelu noć užasno iživljavali nad tamošnjim redovnicama. Unatoč dosadašnjim brojnim inzistiranjima kod lokalnih vlasti i međunarodnih institucija, još uvijek nisu vraćeni posmrtni ostatci ubijenog župnika, da ga vjernički pokopamo u svećeničku grobnicu, niti su pozvani na odgovornost oni koji su bez ikakva povoda i razloga odveli i ubili župnika.

Vlč. Ivana Grgića, župnika u Ravskoj kod Ljubije, u noći između 7. i 8. studenog 1992. odveli su iz župne kuće vojnici Republike Srpske na kraj župe, na „kipe“ rudnika Ljubija i mnoštvom metaka ubili. Preč. Petar Jurendić, župnik u Mrkonjić Gradu, teško je fizički i psihički zlostavljan u lipnju 1992. od lokalnih paravlasti pa je od posljedica podnesene torture preminuo 2. studenog 1992. Vlč. Marko Šalić, župnik u Dragalovcima, podnio je višemjesečnu užasniju torturu u dobojskom zatvoru od svibnja do kolovoza 1992. te umro od posljedica torture 12. siječnja 1993. U noći između 6. i 7. svibnja 1995. u banjolučkom naselju Petrićevac, policija Republike Srpske ušla je u franjevački samostan i uhitala sve redovnike i redovnice, a vojnici Republike Srpske minirali su i potpuno uništili novoizgrađenu samostansku i župnu crkvu sv. Ante Padovanskog, a samostan spalili, pri čemu se ciljano i potpuno uništilo arhiv župe i samostana. Tijekom torture i paljenja samostana preminuo je osamdesetogodišnji fra Alojzije

Atlija. Veći broj drugih svećenika i časnih sestara s područja Banjolučke biskupije i Vrhbosanske nadbiskupije te Trebinjsko-mrakanske biskupije, podnio je razna i mnogobrojna zlostavljanja. Osobite torture doživjeli su u logorima srpske vojske župnici vlč. Zvonimir Matijević, vlč. Stipo Šošić, vlč. Ilija Arlović, fra Ivan Franjić i fra Jozo Puškarić.

Većina katoličkih crkava, samostana i drugih crkvenih objekata u potpunosti su uništeni ili teško oštećeni, a na prste bi se moglo nabrojiti katoličke crkve na prostoru Republike Srpske koje nisu barem djelomično oštećene. Porošene su i opljačkane mnoge tisuće obiteljskih kuća. Posebno tužna činjenica jest da vlasti Republike Srpske tijekom cijelog poratnog vremena nisu ništa poduzele da se brojne ratne nepravde isprave i da se brojni prognani katolici vrate u svoj rodni kraj, što im je jamčio Daytonski sporazum (aneks 7), nego su na razne načine opstruirale njihov održivi povratak i svakako nastojale cementirati nepravdu, koju su učinile tijekom rata. O stanju malobrojnih katolika u Republici Srpskoj u poratnim godinama dovoljno govorи činjenica da sam i osobno sa svećenicima, časnim sestrarama i malobrojnim vjernicima, 23. travnja 1998. u Derventi doživio fizički napad i višesatno zarobljeništvo kada smo htjeli slaviti Svetu misu u kripti minirane župne crkve u središtu grada. Mons. Kazimir Višaticki, župnik i dekan u Bosanskoj Gradišci, ubijen je u svojoj župnoj kući 16. studenog 2004., nakon višegodišnjeg boravka u izbjeglištvu.

Za sve spomenute zločine i još puno više nespomenutih teških zločina, koliko je meni poznato, nitko nije osuđen na nekom od sudova Republike Srpske. Naprotiv, istina se uporno prešućuje i iskriviljuje. Umjesto žrtava, štite se

i pomažu zločinci. A to ne može imati nikakve veze s pravdom i istinom, a ponajmanje s onom Božjom i Božjim blagoslovom. Ovi i mnogi drugi zločini počinjeni su u ime Republike Srpske koja nije „postavljena na krvi svetih mučenika, na kostima svetih mučenika“. Nije riječ o svetim mučenicima nego o mučiteljima i progontiteljima drugih i drugačijih. Zato ta Republika ničim ne nalikuje „arhiđakonu Stefanu“ nego upravo onima koji su zatiskivali uši da ne čuju istinu pa su posegnuli za silom i nasiljem oduzimajući život prvomučeniku Stjepanu koji je istinska slika tisuća prognanih ljudi raznih vjera i naroda na ovim prostorima. Nazivajući „Božjom pravdom“ nazužasnije zločine, Vaša je Svetost u velikoj pogibelji da na posebno bolan način naneće dodatnu uvrjedu svim žrtvama protekloga, nama nametnutoga rata, svim patnicima, koji su proživjeli razne torture i obespravljenost.

Vaša Svetosti,

Danas prijeti potpuni nestanak katolika na cijelom teritoriju bosanskohercegovačkog entiteta Republika Srpska jer ih sada na tom prostoru živi manje od deset tisuća i to velikim dijelom starijih osoba. To predstavlja samo oko 6 % od ukupnoga predratnoga broja katolika na istom prostoru. Također je, na žalost, smanjen broj članova Srpske Pravoslavne Crkve u bosanskohercegovačkom entitetu Federacija BiH odakle su tijekom rata mnogi prognani i ubijeni. Uništeni su i brojni vjerski objekti. Ubijeni su također i prognani brojni članovi Islamske zajednice u BiH i drugih manje brojnih naroda te srušene džamije i drugi vjerski objekti. Može li biti Božje djelo, Božja istina i pravda da Pravoslavne Crkve nestane u

jednom entitetu, a Katoličke Crkve u drugom, a nekih drugih na nekim drugim prostorima i to u istoj zemlji Bosni i Hercegovini? Zar se ne bi svi, a posebno mi kojima je povjereno pastirsko služenje, morali zauzeti za one slabe, nemoćne i obespravljene članove i svoje Crkve i svih drugih ljudi tražeći da se isprave nanesene im nepravde?

U Bosni i Hercegovini odavno je zavladaла logika jačega i logika moćne većine dok iza onih manje brojnih, bez obzira o kome riječ, na žalost, nitko ne stoji. Dok te manjine većina pritišće, dotle ih se sjete iz vlastitoga naroda samo onda kada treba prebrojavati njihove žrtve da bi se opravdala nepravda učinjena drugima na nekom drugom prostoru. Zar ne bismo trebali pozivati sve moćnike, pa tako i one iz svoga naroda, da govore i postupaju po istini i pravdi prema svima i da rade na ispravljanju počinjene nepravde? Zar smijemo, pozivajući se na neku nepravdu u prošlosti ili sadašnjosti na ovom ili nekom drugom mjestu, blagoslivljati nepravdu koja se danas čini nedužnim ljudima iz drugih naroda i biti potpora vlastodršcima koji tu nepravdu čine da bi se, pod krin-

kom ljubavi prema svom narodu, obogatili i gradili svoju vlast na pijesku ovozemaljštine umjesto na hridi Božje pravde? Zar nam ne bi trebalo iznad svega biti važno spasenje njihovih duša koje su, zbog laži i nepravdi koje uporno čine te njihove nespremnosti na kajanje i popravak, u velikoj opasnosti da odu u vječnu propast? Ne pothranjuje li se takvim postupcima ekstremizam svake vrste i otvara prostor za neku novu nepravdu kada ojačaju (a možda budu i izmanipulirani) oni koji su sada slabiji?

Ljudi u Bosni i Hercegovini puno su prepatili i u prethodnim ratovima i u nedavnom ratu, a i danas pate zbog toga što preko njih svjetski moćnici, ali i neki političari iz susjednih zemalja provode neke svoje uskogrudne interese što mi i ovdašnji ljudi nerijetko krviju i nestajanjem plačamo. Uvjeren sam da bi i pravedni mir odavno bio izgrađen da nema onih koji podupiru rušitelje mira i nagrađuju razaratelje ove zemlje, a kažnjavaju žrtve rata. Pokazalo se i uvijek se iznova pokazuje da ima i rušitelja i graditelja, onih koji nam odmažu i koji nam pomažu. Bratski Vas pozivam i iskreno molim da nam pomognete izgraditi

ti istinski i trajan mir među svim ovdašnjim ljudima i narodima, te našim Crkvama i vjerskim zajednicama, koji ne će biti utemeljen na bezakonju i sili jačega, na iskorjenjivanju drugih i drugačijih nego „na istini Božjoj, na pravdi Božjoj“, jer samo takav mir jest u Bogu utemeljen i može imati zdravu i zajamčenu budućnost kakvu svi mi priželjkujemo.

Vašoj je Svetosti dobro poznato ono Kristovo upozorenje iz Matejeva Evanđelja da je uz ludan trud graditeljima koji kuću grade na pijesku (7,26) nepravde i tuđih stradanja! Pomozite nam da izgradimo Bosnu i Hercegovinu kao kuću za sve njezine građane i za sve koji u nju dolaze kao prijatelji i gosti. Stanovnici ove zemlje to doista zaslužuju!

Neka nam svima Gospodin Bog udijeli spremnost na pokajanje i svjetla svoga Duha da budemo doista u službi Njegove Istine, Pravde, Mira i Ljubavi!

Moleći da nam Duh Sveti daruje obilje svoje mudrosti u životu i radu, najiskrenije Vas pozdravljam!

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH

PRIOPĆENJE S XVIII. REDOVNOGA GODIŠNJEG ZAJEDNIČKOG ZASJEDANJA BK BIH I HBK

Bijelo Polje, (IKA/KTA) – Priopćenje s XVIII. redovnoga godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiH i HBK, koje su zajednički objavilo Tajništvo HBK i Tajništvo BK BiH, donosimo u cijelosti:

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije održali su svoje osamnaesto redovito godišnje zajedničko zasjedanje, 26. veljače 2016. u kući susreta „Emaus“ u Bijelom Polju (Potoci) pokraj Mostara

pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskoga kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH, i nadbiskupa zadarskoga Želimira Puljića, predsjednika HBK. U radu zasjedanja sudjelovala su 24 člana dviju biskupske konferencija dok su se petorica članova ispričala zbog zdravstvenih razloga ili priprave za biskupsko ređenje, 27. veljače u Splitu.

Na dijelu zasjedanja sudjelovao je i apostolski nuncij u BiH nadbi-

skup Luigi Pezzuto koji je potaknuo biskupe da nastave jačati suradnju među sestrinskim partikularnim Crkvama utemeljenu na ravнопravnosti i jednakosti dostojanstva svih Crkava, a na uzajamnu korist na putu evangelizacije.

Biskupi su izabrali pomoćna biskupa vrhbosanskog mons. Peru Sudara, predsjednika Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu paštvu, na novi petogodišnji mandat. Saslušali su njegovo izvješće i izra-

zili potporu njegovu zauzimanju za što organiziraniji i učinkovitiji rad hrvatskih katoličkih župa i misija širom svijeta.

Nakon što su saslušali iscrpno Izvješće ravnatelja dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Tomislava Markića o stanju 186 hrvatskih katoličkih župa, misija i zajednica, koliko obuhvaća hrvatska inozemna pastva, biskupi su izrazili zahvalnost svim svećenicima, redovnicima, redovnicama, đakonima i pastoralnim suradnicima i suradnicama koji skrbe za brojne Hrvate katolike širom svijeta. Pozivaju i potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica, koji su iz raznih razloga, otišli iz svoje domovine, da ostanu vjerni i odani članovi Katoličke Crkve ne zaboravljajući svoj rodni zavičaj i pripadnost svom hrvatskom narodu. Zahvaljuju svima koji su, konkretnom pomoći ljudima pogodenim poplavama ili drugim osobama pogodenim neimaštinom, pokazali svoju ljubav prema potrebnima u kraju i zemlji odakle potječu. Raduje ih što i u hrvatskim katoličkim obiteljima i misijama ima onih koji su odazivaju Božjem pozivu na put svećeništva ili redovništva te se uključuju u biskupije ili provincije na čijem teritoriju trenutačno žive. Sa žalošću su primili vijest da se, na temelju podataka iz inozemne pastve, ne smanjuje broj onih koji uvjete za svoju egzistenciju traže izvan Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine i drugih krajeva gdje Hrvati stoljećima žive. Biskupi su izrazili potporu za planirane projekte Ravnateljstva: Ljetnu školu hrvatskoga jezika, povijesti i kulture i Formaciju animatora mlađih.

Saslušavši Izvješće predsjednika pro tempore Biskupskog povjerenstva za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima mons. Tome Vukšića, vojnoga biskupa u BiH, o službenom pohodu Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu u siječnju ove godine, biskupi su izrazili

najiskreniju zahvalnost dosadašnjem rektoru mons. Juri Bogdanu, novom vojnom biskupu u RH, za sve što je, tijekom svoga dugogodišnjeg obnašanje službe učinio za spomenuti Zavod i za Crkvu u hrvatskom narodu.

Nakon što su predsjednik Hrvatskoga Caritasa mons. Josip Mrzljak, biskup varoždinski, i predsjednik Caritasa BiH kardinal Puljić izvjestili o korizmenoj akciji „Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini 2016.“ koja se provodi već deseti put u Republici Hrvatskoj, i o Nedjeli solidarnosti koja će se, na inicijativu Vijeća za kler BK BiH, prvi put provesti u BiH u treću korizmenu nedjelju, 28. veljače, biskupi su izrazili zahvalnost svima koji na razne načine podupiru tu međusobnu povezanost u Crkvi u istom narodu.

Svjesni činjenice progona kršćana, ali i mnogih drugih, biskupi su razmišljali o načinima kako na konkretan način pomoći kršćanima u zemljama Bliskoga Istoka.

Predsjednik Vijeća za opće misije HBK mons. Slobodan Štambuk, u svom Izvješću biskupima o zajedničkom nastupanju i zastupanju u poslovima za misije, izrazio je veliko zadovoljstvo zbog zajedničkoga djelovanja Nacionalnih uprava u RH i u BiH posebno ističući zajedničko izdavanje misijskoga mje-

sečnika „Radosna vijest“ i redovite godišnje susrete koji se naizmjence organiziraju u RH i u BiH za misionare i misionarke tijekom njihova ljetnog odmora u domovini.

Biskupi su saslušali Izvješće predsjednika Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij mons. Mile Bogovića, biskupa gospičko-senjskoga, koji je prikazao sustavan rad članova Komisije i biskupijskih povjerenika na sastavljanju popisa žrtava katolika u totalitarnim sustavima s ciljem da među njima budu pronađeni svjedoci vjere za koje bi se pokrenuo proces beatifikacije.

Informirani o tijeku pripreme za izdavanje novoga Kantuala, nakon rasprave su biskupi zadužili predsjednike Biskupske komisije HBK za liturgiju i Vijeća za liturgiju BK BiH da im u što skorije vrijeme pripreme konkretan prijedlog za tiskanje Kantuala koji bi zajednički izdale te dvije biskupske konferencije.

Svi nazočni biskupi, u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini nadbiskupom Luigijem Pezzutom, sudjelovali su, 25. veljače na zajedničkom misnom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve. Svečanom euharistijskom slavlju predsjedao je i propovijedao nadbiskup Želimir Puljić, rodom iz Mostarsko-duvanjske dijocese, u povodu proslave 25. obljetnice svoje biskupske službe.

ZAREĐEN NOVI VOJNI ORDINARIJ U REPUBLICI HRVATSKOJ MONS. JURE BOGDAN

U splitskoj konkatedralnoj crkvi Sv. Petra u subotu, 27. veljače 2016. održana je misa s obredom ređenja novoga vojnog ordinarija u Republici Hrvatskoj mons. Jure Bogdana.

U ulaznoj su procesiji u crkvu ušli izabranik mons. Jure Bogdan s dvojicom svećenika pratitelja. U pratnji je mons. Bogdana župnik sv. Marka u Makarskoj i kanonik Prvostolnoga kaptola u Splitu mons. Pavao Banić, inače rodom iz Donjega Doca kao i novi biskup. Mons. Banić je od tamo prvi svećenik poslije Drugoga svjetskog rata. Drugi je pratitelj vicerector Hrvatskoga papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu, svećenik Varaždinske biskupije vlč. Marko Đurin.

Uz glavnoga zareditelja splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića i suzareditelje, zagrebačkoga nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića i dosadašnjega vojnog biskupa Jurja Jezerinca, u koncelebraciji je i apostolski nuncij u RH nadbiskup Alessandro D'Errico, predsjednik BK BiH vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, predsjednik HBK zadarski nadbiskup Želimir Puljić, nadbiskup Martin Vidović, riječki nadbiskup Ivan Devčić, đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić, drugi hrvatski nadbiskupi i biskupi, kao i biskupi iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Austrije, Slovenije i Slovačke. Tu su i svećenici pitomci Hrvatskoga papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu kojima je mons. Bogdan donedavno bio rektor, kao i predstavnici drugih papinskih rimskih zavoda, predstavnici drugih vojnih ordinarijata, direktor Međunarodnoga vojnog hodočašća, te vojni i policijski kapelani, kao i ostali svećenici. Euharistijskom slavlju nazoče predstavnici političkoga, kulturnoga, znanstvenoga i gospodarskoga života Hrvatske, Dalmacije i grada Splita, kao i predstavnici rodnoga mjesta biskupa Bogdana, te veleposlanici Hrvatske i Bosne i Hercegovine pri Svetoj Stolici, kao i rodbina i prijatelji novoga biskupa.

Uvodeći u euharistijsko slavlje nadbiskup Barišić istaknuo je da se „Crkva Božja u hrvatskom narodu danas radosno otvara i svečano slavi novi Božji dar za njezin rast”.

Nakon Službe riječi u kojoj je prvo čitanje pročitao komodor Predrag Stipanović, zapovjednik HRM, psalam pjevao prof. Ivan Bošnjak, drugo čitanje čitao Jure Bogdan, nećak imenovana biskupa mons. Bogdana, te evanđelje don Ante Gabrilo, đakon, uslijedio je sam obred ređenja.

Puk predvođen zborom otpjevao je himan „O dođi Stvorče, Duše Svet”, a potom je glavnom zare-

ditelju fra Marko Medo, TOR svećenik vojnoga ordinarijata u RH predstavio izabranika.

Uslijedilo je čitanje Bule o imenovanju koju je pročitao nuncij u RH Alessandro D'Errico.

Bula datira od 30. studenoga 2015. kada je obznavljeno Papino imenovanje.

Bula započinje riječima „Franjo biskup, sluga služu Božjih dragom sinu Juri Bogdanu, svećeniku Metropolitanskoga sjedišta Splitsko-makarskoga, dosadašnjemu rektoru Papinskoga hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu, postavljenom za vojnoga ordinarija u Hrvatskoj, pozdrav i apostolski blagoslov”. Također u buli piše: „Molimo za te, ljubljeni sine, po zagovoru blažene Djevice Marijeobilne darove Duha Tješitelja, da njima pomagan mogneš vršiti službu vlastitu vojnem ordinariju marljivo, mudro, razborito i iznad svega s ljubavlju, koja je osobita krepost pastira, jer pastirsку službu onoliko vršimo koliko volimo. Neka svjetlo i mir Kristov budu uvijek s tobom i s predragim vojnim kapelanima i tebi povjerenim vjernicima u dragoj Hrvatskoj”.

Uslijedila je propovijed nadbiskupa Marina Bari-

šića. "Don Jure, potječeš iz malih, ali slavnih Poljica. Rođen i kršten, pozvan i zaređen si za svećenika na naslov Splitsko-makarske nadbiskupije. Zahvalni smo za Tvoje pastoralno i odgojno djelovanje u našoj Nadbiskupiji i ponosni na Tvoje dugogodišnje rektorsko služenje Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu", rekao je na početku propovijedi nadbiskup Barišić.

Određen poljičkim geografskim podnebljem i duhovnim ozračjem, nosiš u sebi gene bogoljublja, čovjekoljublja, domoljublja. Poput čvrsta mosorskog dolita odlikuje te ustrajnost i toplina otvorenosti, gostoprимstva, uslužnosti, posvećene pažnje i vremena za druge. Onaj koji Te je u skrovitom Docu prepoznao i pozvao u svoje svećeništvo, uputio Ti je poziv u pozivu na veće i dublje prijateljstvo. Ponekad Ga ne razumijemo ili ne čujemo dobro, ali On zna navratiti i ne zaboravlja svoje. Danas ulaziš u Crkvu kao svećenik don Jure, a biskupskim ređenjem izaći ćeš s većim "činom" – darom punine svetoga reda, kao apostol i otac koji je brat, prijatelj i učitelj, istaknuo je nadbiskup i metropolit Marin Barišić.

Ređeniku mons. Juri Bogdanu je posvijestio: "Životvornom snagom Duha Svetoga pozvan si u Godini milosrđa Božjega biti pastir i prorok Dobroga Pastira, Lica Božjeg milosrđa, biti prvi promicatelj tjelesnih djela milosrđa i navjestitelj duhovnih djela praštanja, pomirenja, spasenja". Biskup je u ulozi Zaručnikova prijatelja, poslužitelj, a ne gospodar Božjega milosrđa, istaknuo je nadbiskup Barišić, dodajući da je biskupski štap produžena ruka bližnjima u nevolji. Nadbiskup je zatim protumačio okupljenim vjernicima značenje i simboliku biskupske službe te ređenika i sve one koji pripadaju Vojnoj biskupiji potaknuo na međusobnu ljubav, prijateljstvo s Dobrim Pastirom i otvorenost Božjoj riječi. "Riječ Božja ozdravlja naše uho, oko i srce, da možemo dobro čuti, jasno vidjeti i s ljubavlju svjedočiti milosrđe Božje. Saslušati drugoga znak je uvažavanja i jedan vid milosrđa. Slušanje Riječi Božje uključuje socijalnu i društvenu, humanu i liturgijsku dimenziju", istaknuo je nadbiskup Barišić. Rekavši da Vojna biskupija zahvaća sve dimenzije Domovine: kopno, more i nebo, te pozdravljući vjernike Vojne biskupije, splitsko-makarski nadbiskup je ustvrdio: "Poslije demokratskih promjena i u slobodnoj Hrvatskoj vojnikе, policajce i časnike doživljavamo svojima. Čak se može reći da su oni jedna od religioznijih i humanijih kategorija društva koja zavrjeđuje visoko poštovanje. To su svojevrsni redovnici i redovnice koji časno vrše svoju službu, nose uniformu i polažu prisegu. Već u Novom zavjetu toliki rimski časnici u Isusu iz Nazareta otkrivaju Radosnu vijest Kraljevstva Božjega koje daleko nadvisuje svako nacionalno kraljevstvo, kao i

međunarodno Rimsko Carstvo". Čestitavši Vojnoj biskupiji na novome biskupu, nadbiskup Barišić je čestitao i novome biskupu "na plemenitim ljudima i dobrom vjernicima koji će zajedno s Tobom i Tvojim suradnicima još više doprinositi svijesti zajedništva, odgovornosti, poštenja i poštivanja propisa u našem društvu, a osobito živjeti svoju otvorenost i usmjerenošć prema onoj jedinoj i trajnoj Kristovoj zapovijedi ljubavi". Na kraju propovijedi preporučivši novoga biskupa i sve članove Vojne biskupije i cijelu Crkvu u Hrvata zagovoru Nebeske Majke, nadbiskup Barišić je poželio da svi budemo prepoznatljiv znak Lica Božjeg milosrđa u svijetu.

Nakon homilije nadbiskupa Marina Barišića, glavnoga zareditelja, pred njim je izabranik mons. Jure Bogdan izrekao obećanja.

Mons. Bogdan je tako obećao da će milošću Duha Svetoga, sve do smrti vršiti službu što mu je od apostola povjerena i što će mu se polaganjem ruku predati, da će vjerno i ustrajno propovijediti Kristovo evanđelje, da će poklad vjere, što je po predaji još od apostola uvijek i svugdje sačuvan u Crkvi, čuvati čistim i cjelovitim, da će Kristovo Tijelo, njegovu Crkvu, graditi i trajno ostati u njegovu jedinstvu sa zborom biskupa, pod vlašću nasljednika blaženoga Petra apostola, da će vjerno iskazivati posluh nasljedniku blaženoga Petra apostola, da će kao dobar otac brinuti za sveti Božji narod, zajedno sa svojim suradnicima u službi prezbiterima i đakinima, i upravljati ga na put spasenja. Također je obećao da će radi imena Gospodinova, biti ljubazan i milosrdan prema siromasima i tuđincima i prema svima koji oskudijevaju, da će kao dobar pastir tražiti zalutale ovce i ponovno ih dovoditi Gospodnjem ovčnjaku, te da će se moliti bez prestanka svemu-gućemu Bogu za sveti narod i besprijekorno obavljati službu vrhovna svećeništva.

Potom se izabranik prosto na tlo, a narod je pjevao litanije Svih Svetih predvođen bogoslovima Klementom Radosoljićem i Lovrom Juragom.

Uslijedilo je polaganje ruku i molitva ređenja, pri čemu je izabranik kleknuo pred glavnoga zareditelja, koji je u tišini položio ruke na glavu izabranika, a potom su isto učinili i drugi biskupi u znak kole-

gijalnog čina cijelog biskupskoga zbora koji prima novoga člana. Ujedno je to znak blagoslova i snage Duha Svetoga, ali i poruka „nisi sam, ja sam s tobom”, a biskup se otvara Duhu Svetom koji sve čini novim.

Potom je glavni zareditelj položio otvoren evanđelistar nad glavu izabranika, te izmolio molitvu ređenja. U nastavku je svetim uljem krizmom u znaku križa pomazao glavu novozaređenom biskupu, te mu predao evanđelistar da evanđelje naviješta riječju i životom.

Nadbiskup Barišić je biskupu Bogdanu stavio prsten na ruku. Prsten s motivom starokršćanskoga križa iz 6. st. koji je pronađen u Donjem Docu, dar je biskupove rodbine s očeve strane. Stavio mu je i mitru, koja je s misnicom i štolom dar rodbine novoga biskupa s majčine strane. Također je novom biskupu predan štap, inače dar obitelji, tj. braće i sestara novoga biskupa, a potom se novozaređeni biskup simbolično sjeo na stolac ispred oltara, a okupljeni su ga pozdravili pljeskom. Dok je zbor pjevalo skladbu, nadahnutu geslom novozaređena biskupa „Sve na veću slavu Božju”, biskup Bogdan je s glavnim zarediteljem, suzarediteljima, i s prisutnim biskupima razmjenio cjelov mira.

Prsni križ (pektorale) novome biskupu darovali su svećenici-studenti i poglavari iz Hrvatskoga papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu. Svom novom biskupu, vojni i policijski kapelani darovali su kalež koji se koristi u misi ređenja.

Kao darovna molitva otpjevana je skladba „Na slavu Božju” za koju je tekst napisao don Ante Matešan, a glazbu Šime Marović.

Nakon popričesne molitve, uime Hrvatske biskupske konferencije novome biskupu čestitao je njezin predsjednik zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Posebno je zahvalio biskup Jurju Jezerincu za odano i vjerno obnašanje službe prvoga vojnog ordinarija u teškom i zahtjevnom vremenu. Čestitajući novome vojnemu ordinariju, nadbiskup Puljić je rekao da preuzima pastoralnu skrb u vojnoj biskupiji koja se rađala u teškom vremenu obrane Domovine, te prije nego je dekretom Svetе Stolice bila osnova-

na, ona je već bila zaživjela petogodišnjom službom „ravnateljstva za dušobrižništvo vojnika” koje je vodio mons. Jezerinac, a koji je nakon potpisana „Ugovora između Svetе Stolice i Republike Hrvatske”, 20. ožujka 1998. imenovan prvim vojnim ordinarijem u RH. Nadbiskup Puljić istaknuo je i simboliku što je Vojna biskupija pod zaštitom Gospe Velikoga Hrvatskog Krsnog Zavjeta čiji se pralik čuva u Muzeju u Splitu.

„U ime kolega hrvatskih biskupa, želim Vam srdačnu dobrodošlicu u zbor naše biskupske konferencije. Budite nam dobar suradnik i mudar savjetnik”, istaknuo je predsjednik HBK u čestitki, dodajući: „Neka Vas Marija, Majka Crkve i majka biskupa i svećenika prati svojim zagovorom i pomaže u odgovornoj službi poučavanja i odgajanja u vjeri. Ona je ulijevala sigurnost i snagu našim hrabrim braniteljima, pa su s krunicom oko vrata stali na braniku Domovine. A sveti Jure, neustrašivi Božji vitez koga ste stavili i u svoj grb, zaštitnik vitezova i vojnika, ratara i pastira neka Vas krijepi da naviještate trajne i vječne vrijednote pred suvremenim krivim antropologijama i ideologijama koje i danas šire poluistine o čovjeku i svijetu”. Uime hrvatskih biskupa nadbiskup Puljić darovao je biskupu Bogdanu sliku sa Zrinjevcu iz Zagreba.

U ovoj prigodi riječ zahvalnosti izrekao je i dosadašnji apostolski administrator Vojnoga ordinarijata biskup Juraj Jezerinac.

„Ovo je trenutak milosti kojom dragi Bog dodiruje jednu svoju ljubljenu zajednicu, Crkvu koja se nalazi u Hrvatskoj vojsci i policiji. Ova je milost njegov dodir, a dodir je vidljiv po izboru, imenovanju, posvećenju i postavljanju novog vojnoga ordinarija mons. Jure Bogdana”, rekao je biskup Jezerinac. Osvrćući se pak na svoju službu vojnoga biskupa rekao je: „Vrijeme je mojega služenja vrijeme početaka Vojne biskupije, mnogih pitanja, dilema, promišljanja i traženja. Vrijeme oblikovanja Vojnoga ordinarijata, stvaranja suodnosa s redovitim crkvenim dijecezama i mjesnim biskupima, vrijeme prvih sustavno pastoralnih dodira s vojnicima, časnicima i dočasnicima, policajcima, osobljem osobito dvaju ministarstava (obrane i unutarnjih poslova); to je vrijeme nade, posrtaja, optimizma i osobito velikoga pouzdanja u ljudsku dobrotu i duboku potrebu Boga u onima zbog kojih je ustanovljena i postoji Vojna biskupija. Vrijeme je to kada se kao duboka bol osjećala rana naših hrvatskih branitelja, rana koja je krvarila toliko i tako da joj kraja nismo vidjeli. Ipak, sve je to bilo meni i mojim suradnicima izvor nade, govor o smislu postojanja ove biskupije kao i prostor u kojem smo smjeli i mogli zagrliti toplinom Božjega srca sve što je kruta stvarnost Domovinskoga rata prouzro-

čenog srpskom agresijom i hladnim ljudskim srcima učinila". Biskup je posebnu zahvalu izrekao dosadašnjim suradnicima, vojnim i policijskim kapelanim, Samostalnom odjelu za potporu MORH-a i Samostalnoj službi MUP-a za suradnju, kao i svim vojnicima i policajcima, djelatnicima Ministarstava obrane i unutarnjih poslova, svim suradnicima, kao i onima koji su s njim i za njega molili. U zahvali se spomenuo i svih medija koji imaju neprocjenjivu ulogu u govoru istine i stvaranju slobode koju istina rađa.

Ostaje mi na kraju poželjeti i moliti da novi vojni ordinarij bude vidljiva prisutnost Božjega milosrđa, kako Bog ljubi svoju Crkvu. Znam da će ga dragi Bog u tomu pomagati, oblikovati i podržavati. A moje je moliti i zahvaljivati, ostati povezan i na raspolaganju za sve dobro, ako još negdje mogu nešto dobro učiniti, rekao je na kraju biskup Jezerinac.

Na kraju se obratio i novi vojni ordinarij Jure Bogdan.

Zahvaljujem Bogu na svemu dosadašnjem u životu: na zdravim kršćanskim korijenima iz Donjega Doca, na domu i hrvatskoj domovini, na Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, na svim ljudima koje je Božja providnost stavila na moj životni put, na daru vjere, na daru svećeničkoga zvanja, na mnogim dobrima kojima me je Gospodin u životu obilno obdario, rekao je biskup Bogdan, te se prisjetio mnogih odgojitelja i nastavnika, od djetinjstva do svećeničkoga ređenja i sve do danas, no s posebnom zahvalnošću i s osjećajima duboke zahvalnosti posebno je spomenuo svoje duhovne učitelje čiji zemni ostaci počivaju u kripti konkatedralne crkve, a to su dvojica splitsko-makarskih nadbiskupa Frane Franić i Ante Jurić. K tomu je dodao, kako su mu primjeri „mučenika evanđelja i vjernosti Petrovu nasljedniku” bl. Alojzija Stepinca, neslomiva karaktera biskupa Ćirila Banića, mučenika svete potvrde bl. Miroslava Bulešića, te mnogih hrabrih pastira svjedoka vjere u XX. stoljeću, bili i jesu poticaj, kako živjeti i svjedočiti svoju vjeru, u zgodno i nezgodno vrijeme.

Nadalje, biskup Bogdan izrekao je zahvalu papi Franji na imenovanju, kao i zareditelju i suzarediteljima, te svim hrvatskim i drugim biskupima koji su mu u službi Zavoda sv. Jeronima i iskazivali veliko povjerenje, a danas u biskupstvu, moleći se Duhu Svetome na njega položili ruke. Izrekao je i zahvalu svim prisutnima, a posebno svećenicima studentima, sadašnjima i bivšima iz Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima, kao i kolegama, rektorima članovima Kolegija papinskih zavoda u Rimu na čelu s predsjednikom rektorm Kanadskoga papinskog zavoda p. Erickom Silvestreom.

Novu životnu dionicu pozvan sam evanđeoski živjeti i kršćanski svjedočiti u Vojnome ordinarijatu

u Republici Hrvatskoj u eklezijalnom zajedništvu s univerzalnom Crkvom. Moj je glavni zadatak dušobrižnička skrb za vjernike katolike pripadnike oružanih snaga i redarstvenih službi Republike Hrvatske.

Računam u prvome redu na moje svećenike iz Vojnoga ordinarijata koji su danas ovdje u koncelebraciji i koji su svoju ljubav, sinovsko poštovanje i odanost prema svome novom biskupu iskazali kažežom s kojim smo danas slavili presvetu euharistiju. Računam na sve vojnike, časnike i redarstvenike s njihovim obiteljima. U molitvenoj zahvalnosti za svaki Božji dar u životu, s posebnim poštovanjem spominjem se danas svih hrvatskih branitelja, kako živih tako i preminulih. U mojoj biskupskoj službi računam na sve ljude dobre volje kojima je stalo do boljštika i duhovnoga napretka naše zemaljske domovine. Uvijek s jasnim ciljem: Per visibiliam ad invisibilium! Izgrađivati živu Crkvu, čestite zrele katolike koji će biti kvasac dobra u ovome svijetu, „duša ovoga svijeta”, odlični građani hrvatskoga društva, poručio je biskup Bogdan, te zaključio „želio bih biti pastir, otac i brat povjerenih mi duša, dnevno snažen Božjom riječu i tijelom njegovim, u duhu Drugoga vatikanskoga sabora koji je zaključen prije 50 godina, u duhu kanona Kristove Crkve „sub Petro et cum Petro”. U novoj službi, želio bih biti predvodnik Božjega naroda koji mi je povjeren, u duhu i stilu Božanskoga učitelja. Želim da Božja riječ bude svjetiljka mojim stopama i svima koji su povjereni mojoj pastirskoj skrbi. Zahvaljujem svima koji ste na bilo koji način pridonijeli današnjem slavlju, poglavito vama koji nas preko elektroničkih medija povezujete s mnogima koji nisu s nama u ovoj konkatedralnoj crkvi. Molite se za mene. A ja, u biskupskoj službi, Bože sačuvaj da bih se ičim dičio osim križem Gospodina našeg Isusa Krista po kojem nam je spasenje i otkupljenje. Moje poslanje povjeravam Majci Crkve, Gospu od milosti, presvetoj Djevici. Omnia ad maiorem dei gloriam. Sve na veću slavu Božju, rekao je na kraju biskup Bogdan.

Potom je izrekao tri blagoslovna zaziva, te udijelio blagoslov. Euharistijsko slavlje zaključeno je pozdravom Domovini himnom „Lijepa naša”; te pozdravom Nebeskoj Majci s pjesmom „Zdravo Djovo”.

Euharistijsko slavlje uveličao je pjevanjem združeni zbor koji su činili Mješoviti prvostolni zbor sv. Dujma, Split, Mješoviti zbor konkatedrale sv. Petra, Split, Mješoviti zbor župe Gospe Fatimske, Blatine-Škape, Split, Mješoviti zbor župe sv. Marka, Makarska, Klapa HRM „sv. Juraj” i Klapa Hrvatske policije „sv. Mihovil”. Pjevanjem je ravnao mo. don Šime Marović, kapelnik splitske Prvostolnice i kanonik Prvostolnog kaptola, Split, a na orguljama pratio prof. Mirko Jankov. (kta/ika)

MORALNO-TEOLOŠKI ASPEKTI SAKRAMENTA POKORE

Razmišljanje u Godini milosrđa o temi „Moralno-teološki aspekti sakramenta pokore“ napisao je prof. dr. sc. fra Luka Tomašević, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu.

Predgovor

Prošlo je već nekoliko desetaka godina kako je reformiran IV. sakrament koji je prije zvan ispovijed, a potom sakrament pomirenja ili pokore.

O njemu je održano puno znanstvenih i pastoralnih skupova, napisano je tisuće stranica, a bilo je i prijedloga da se radikalno izmijeni.

Premda su neke prosudbe bile dobre i iskrene, ipak, po mišljenju službene Crkve nisu vidjele veličinu duhovnog bogatstva toga sakramenta. Stoga ih Crkva i nije puno uvažavala.

Crkva naglašava da je pravi put obnova *osobne sakramentalne prakse* kao i one *ministerijalne* koja se odnosi na isповједnike kako bi se pronašle pastoralne mogućnosti za slavljenje i produbljivanje zajedničkoga i osobnoga slavlja toga sakramenta milosrđa.

HBK, vođen tim smjernicama, izdao je svoj „Direktorij za pastoralu sakramenata u župnoj zajednici“ gdje je progovorio i o sakramenu pokore.

Čini mi se da, kad je riječ o tom sakramentu, treba skrenuti pažnju na tri stvari:

- na važnost četvrtoga sakramenta za kršćanski život;
- na njegove centralne vrednote;
- na identitet isповједnika kao službenika sakramenta.

Važnost sakramenta

Najvažnije misli o važnosti toga sakramenta dolaze nam iz samih evanđelja, tj. od samoga Krista.

U susretu s grešnicima Isus se za ono doba ponašao čudno, čak

skandalozno prema mišljenju pismoznanaca i samoga zakona. Ta, ti grešnici su otvoreno kršili zakone, a on ih je otvoreno primao, s njima jeo i drugovao (Usp. Lk, 15,2). A i grijehu im praštao tako da su svi shvatili da on to čini u ime Božje?» (Mk, 2,6-7).

Isus odgovora u prispopodi o izgubljenoj ovci, o izgubljenoj drahmi i o milosrdnom Ocu (Lk, 15, 4-32), završavajući svoje govoru izjavom: »Na nebu će biti veća radost zbog jednoga obraćenog grešnika, nego zbog 99 pravednika koji ne trebaju obraćenja.» (Lk, 15,7).

Taj Isusov stav jasno ukazuje na čovjekovo tužno iskustvo grijeha i na njegovu nesposobnost da se sam osloboди svojega zla. Njemu je potrebno oproštenje. Da bi bio pomiren sa sobom, s Bogom milosrdnim Ocem i s čitavim stvorenjem.

2. Centralne vrednote

Današnjem je čovjeku govor o pomirenju veoma drag, dok mu je termin 'grijeh' veoma stran i težak. Pomirenje u sebi sadrži odbacivanje fatalizma, priziva

na čin gospodarenja vlastitom sudbinom; najbolje pokazuje ponovno nađenu ljubav, a izražava duboku želju za susretom s drugim. Drugim riječima, to je termin interpersonalne relacije, dijaloga, zajedništva.

Taj je termin danas došao do svoga punog izražaja i smatra se protutežom današnjega života u svijetu jer je to svijet pun nasilja, sukoba i ponižavajućih otuđenja. Ljudski odnosi nisu više spontani ni prirodni, jer su i oni funkcionalizirani, pretvoreni u nešto neosobnoga, u odnose mase. Zbog toga i postoji nostalgija za pravim, spontanim odnosima koji bi se gradili na dijalogu, međusobnom prihvaćanju i razumijevanju.

Pomirenje uključuje i drugu komponentu bez koje se uopće ne može ostvariti, a to je *oproštenje*, koje je pravi temelj pomirenja. U teološkom smislu, pomirenje se zapravo i ne može zamisliti bez praštanja. Kad ne bi bilo praštanja, pomirenje bi onda označavalo ili trijumf neke ideologije ili uništenje protivnika. A ono što treba pomiriti nisu nikakve znanosti, ni ideologije, ni objektivne klasne

opozicije, nego ljudi koji ne smiju biti uništeni. To onda znači da se pomirenje mora ostvariti unutar granica ovoga svijeta, i to među ljudima, te u sebi istodobno mora integrirati sve objektivne uvjete.

Tako preko praštanja, pomirenje uz religioznu, zadobiva i socijalnu dimenziju: prekida se logika zla, raskida se začarani krug prava u koji se lako mogu uvući i pravednost i pomirenje bez praštanja, a otvara se mjesto za djelovanje milosrđa. Tako se uspostavlja novi odnos, u kojem i sama zla i grešna prošlost koja čovjeka pritiše i optužuje, postaje nešto pozitivno, tj. razlogom milosrđa prema njemu.

Ako nema Boga, ili ako čovjek iz svoga života izbací Boga milosrđa, tada nema ni pomirenja, jer nema ni oproštenja, a u tom slučaju se i samo pomirenje pretvara u obično traženje prava, a to čovjeka vodi u labirint u kojem su onda prisutne nepravde, prevare i mržnje.

Dakle, današnjem čovjeku nije teško govoriti o „tužnom iskustvu grijeha“ i iskustvu praštanja, dok govor postaje veoma težak kad se počne spominjati samo grijeh. Analize pokazuju da je današnji čovjek izgubio osjećaj grijeha što je usko povezano s gubitkom osjećaja Boga. Tu je i životno traženje sreće kroz osjetila, posjedovanje i konzumaciju materijalnih dobara, nastojanje da se svako zlo pobredi preko napretka tehničkih znanosti, gotovo opsesivna želja za potpunom autonomijom u slobodi od ikoga i ičega, što je, možda, i najveća oznaka današnje kulture.

Dakako da ne smijemo zaboraviti ni ograničenja tradicionalne prakse sakramenta ispovijedi koja je bila „uobičajena, anonimna i stereotipna“ i koja se mogla označiti kriлатicom „više ispovijedi, a manje obraćenja“. Upravu takvu

praksu htio je izbjegći Obred Pokore iz 1974. godine.

3. Identitet ispovjednika

Kad je riječ o sakramenuispovijedi, jasna je svijest Crkve: *ne može biti dobrog sakramentalnog slavlja sakramento ispovijedi bez dobrog svećenika pokornika i ispovjednika*. Ta ideja je jasna i kod teologa, kao što je bio Karl Rahner: „Nitko ne može biti dobar ispovjednik, ako nije i dobar pokornik.“

To znači da svećenik-ispovjednik treba:

interiorizirati glavne vrednote toga sakramenta milosrđa što ih opisuje obrednik, ali i enciklika „Dives in misericordia“ (1984.), a što u svojim govorima neumorno ističe papa Franjo:

- sveukupno se slavlje treba odvijati pod znakom Božje Riječi (Red Pokore, br. 24);
- slavlje toga sakramenta treba živjeti u trinitarnoj perspektivi čiji je vrhunac u pashalnom misteriju (Red Pokore, br. 3);
- slavlje toga sakramenta je usmjeren komunitarno-ekleziološki jer se pomirenje ostvaruje po Crkvi i u Crkvi. (Red Pokore, br.8).

Zaključno, to znači da je nužno pokornike odgajati i pripremati kako bi nadilazili individualistički pristup slavljenja toga sakramenta i kako bi mogli postati svjesni osobne i zajedničke dimenzije milosrđa i odgovornosti svojih grijeha i svoga obraćenja.

3.1. Ispovjednikova dispozicija

Sam Red Pokore, 7 govora Ivana Pavla II. kao i enciklika «Dives in misericordia» Ivana Pavla II. silno naglašavaju da dobro slavljenje toga sakramenta ovisi najviše o dispoziciji ispovjednika i njihovu osobnom nastojanju da osobno usvoje i prodube tu biblijsko-teološku viziju.

U skladu s tim svećenik-ispovjednik u svojoj zajednici mora dati osobno svjedočanstvo, i to ne samo neporočna života već i života pokore i pristupanja tom sakramentu. Upravo tako će moći i sam iskusiti bogatstvo Božjega milosrđa, osjetiti medicinalnu snagu sakramenta i bolje razumjeti pokornike.

Prožet takvim životom i iskuštvom, ispovjednik treba u ispovjedaonici biti svjestan svoje uloge *suca, liječnika i odgojitelja*.

- a) Uloga suca se, ipak ne smije shvatiti u strogo juridičkom smislu. Ljudski sudac sudi na osnovu onoga što je okrivljenik učinio u prošlosti, dok ispovjednik prosuđuje aktualnu dispoziciju svoga pokornika;
- b) Ljudski sudac odrješuje ili osuđuje na osnovu podnesenih dokaza protiv ili u korist okrivljenoga, dok je ispovjednik sudac oproštenja i pomirenja bez obzira na pokornikovu prošlost.
- c) Ljudski sudac sluša govore odvjetnika koji optužuju ili brane okrivljenoga, dok ispovjednik samo sluša ispovijed okrivljenoga, tj. njegovo samooptuživanje i koji traži od Boga oproštenje.

Drugim riječima, svećenik-ispovjednik ima ulogu posrednika između Boga i pokornika, i to u ime Krista i Crkve jer ima vlast i poslanje da obnavlja savez i prijateljstvo između grješnika i Boga. On stoga i treba ustanoviti pokornikovu dispoziciju, osigurati formalnu cjelovitost sakramenta, predložiti pokoru kao prvi korak prema boljoj budućnosti i izreći formulu pomirenja kako mu propisuje Crkva i njegov mjesni Ordinarij.

Iz rečenoga proizlazi da je najvažnija ispovjednikova uloga «liječnika» jer je on odgovoran za duhovno zdravlje i za ispravan moralni život svoga pokornika. K.

Demmer (moralni teolog s Gregoriane, isusovac) o tome veli: »Riječ je o zadaći koja traži maksimum diskrecije, osjetljivosti i rasuđivanja sa strane isповjednika. U igru ulazi pokornikova osobnost, njegov pokornički put i cijelokupno njegovo iskustvo kršćanskoga života. Uloga liječnika stavlja na kušnju isповjednikovu religiozno-moralnu kompetenciju; pokazuje njegovu sposobnost teološkoga znanja i njegovo religiozno i ljudsko iskustvo.»

Uloga »učitelja i odgojitelja« sastoji se u vještini komunikacije i dijaloga s pokornikom oko evanđeoskoga načina života što ga mora interpretirati na autentičan način kako to od njega traži njegovo crkveno učiteljstvo.

Ta je isповjednikova uloga danas znatno otežana i postala je veoma osjetljiva:

- zbog općega odbacivanja moralnih propisa i čvrstih norma. Ljudi danas žele i naglašavaju svoju originalnost, svoje dobre namjere i želje, svoje motivacije i svoja temeljna životna opredjeljenja;
- zbog odbacivanja zakona kao nečega što je heteronomno, autoritarno i konzervativno, staticno, što je izvor otuđenja i frustracija;
- zbog prevelika veličanja autonomije, subjektivnosti i osobne kreativnosti koja traži alternativne vrednote i nova pravila ponašanja;
- zbog takva odbacivanja zakona i čvrstih norma, došlo je do urušavanja čvrstoga morala i do stvaranja etičkoga relativizma jer je interes postao glavno mjerilo djelovanja.

Kako ne bi upao ni u legalizam ni u subjektivizam, nužno je da isповjednik ima i da stvara zrelu i odgovornu savjest (vlastiti odgoj savjesti) kako bi mogao razlučiti što je od svega istinito, a što lažno, što dobro, a što zlo. On se

mora truditi oko prosuđivanja tko živi u svjetlu, a tko u laži (Ef, 5, 8-10).

Iz rečenoga je jasno da je svećeniku nužna ozbiljna i trajna formacija u svim dimenzijama njegove osobnosti, tj. ljudske, duhovne, intelektualne i pastoralne.

Sam obrednik naglašava da su isповjedniku za dobro isповjeđanje nužno potrebne tri stvari: znanje, razboritost i molitva (Red Pokore, br. 10).

Ispovjednikovo znanje nikako se ne smije svesti na poznavanje prava i isповједne procedure. Preporučuje se »pažljivo učenje moralne i duhovne teologije Crkve«, kao i učenje antropoloških znanosti i današnjega kulturnoga konteksta.

Ispovjedniku je nužna i razboritost, i to posebno zbog prosuđivanja pokornikova stanja i vjere, kao i zbog savjeta što će mu ga uputiti ad hoc. Razboritost se traži i zbog nalaganja prikladnih načina čuvanja od grijeha i suzbijanja zla, kao i za usklađivanje osobnoga susreta sa svakim pojedinim pokornikom.

Kad je riječ o molitvi, onda nema nikakve posebne indikacije o kakvoj se molitvi radi, ali je po svemu to razmišljanje, po kojem se sam svećenik-isповjednik prepusta Božjem vodstvu. I upravo kad svećenik izgubi potrebu Božjega vodstva, gubi onda osjećaj i potrebu, kao i radost vodstva drugih, a ujedno je to i početak izbjegavanja isповjedaonice.

Uz te tri stvari što ih navodi Red Pokore, potrebno je, osobito mlađem svećeniku, savjetovati se s iskusnim isповjednicima, pitati ih o načinu isповijedanja i o postupcima prema posebnim vrstama grijeha i grešnika. Danas posebice treba povesti računa o *socijalnim grijesima*, što je u tradicionalnoj moralci bilo ostavljeno malo po strani. Tu je i novo područje grijeha povezanih uz »spolnost«, ali

i grijeha umjetne oplodnje i inženjerstva, kao i pitanja novih oblika nasilja i novih oblika uništavanja vlastitoga i tuđega života.

3.2. Isповjednikovo služenje

Koja je točno uloga službenika pomirenja? Sasvim je jasno da Bog, i to samo Bog, otpušta grijehu i daje oproštenje raskojanom grešniku. Jasno je i to da to On čini po služenju Crkve i preko apostolske, odnosno svećeničke moći. No, kad svećenik veli: »Ja te odrješujem od grijeha tvojih: u ime Oca i Sina i Duha Svetoga«, radi li se o izjavi (deklaraciji), prosvđbi ili o nečemu drugome? To je teško, možda najteže pitanje što ga postavlja teologija o sakramentu pomirenja. Istodobno je to i najhitnije pitanje jer o njemu ovisi način i nužnost toga sakramenta.

Na to pitanje obrednik ne daje sasvim jasan odgovor, već se različito izražava, a te izražaje i nije baš lako međusobno uskladiti. Tako čitamo da »Bog daje oproštenje grijeha po Crkvi koja djeli po svećeničkoj službi«. Radi se o temeljnoj, bitnoj tvrdnji, ali ona dobiva različite interpretacije. Tako dalje čitamo: »Bog udjeliće svoje oproštenje znakom odrješenja«, kao i to da službenik sakramenta »u ime Kristovo i s nama Duha Svetoga posvjedočuje i dijeli oproštenje grijeha, da bi se opet utvrdilo da »se pomirenje s Bogom moli i podjeljuje službom Crkve«. I sama formula odrješenja, u prvom dijelu deklarativne, a u drugom deprekativne naravi, odaje neodlučnost ili barem dvomislenost.

Iako učiteljstvo nije točno odredilo ulogu i mjesto službenika pomirenja, ipak je Crkva službu oproštenja isključivo povjerila svećeniku jer je uvjereni da samo posvećeni službenici, pomazani Duhom Svetim, a od Krista potvr-

đeni, mogu vršiti tu zadaću u njezinu ime. Inače, u Crkvi oni imaju posebnu zadaću: ne žive više samo za sebe, nego na poseban način dijeli radosti i žalosti svoje kršćanske braće, privodeći ih k životu milosti i posinjenja. Svoju zadaću oni vrše i moraju vršiti po uzoru na Krista koji se radi našeg opravdanja učinio grijehom (hamartia) (usp. 2 Kor 5,21), iako je bio nevin, i na sebe uzeo grijehu svijeta. Tim više što i sami nisu bezgrešni, nego na svojim leđima osjećaju teret grijeha, moraju još više biti radosni i spremni drugima olakšavati njihovo grešno breme.

3.3. Očitovanje grijeha

Očitovanje grijeha spada u najteže dijelove sakramenta pomirenja. To je zaista kritična točka jer se radi o kazivanju, nabranjanju, popraćenom svećenikovim pitanjima. Naime, pokornik mora govoriti o svojim osobnim stvarima, i to pred čovjekom kojega možda uopće i ne poznaje. Može li se onda uspostaviti normalni i ljudski odnos kada se radi, ne o dvojici jednakih, nego o onome koji ima moć i vlast, i o onome koji se sam optužuje zbog svojih grijeha, mana i propusta.

Kad je riječ o pokorniku i njegovu doprinosu, glavno što na njega spada je da bude otvoren, te bez stida i straha govori o svom životu i svojim grijesima. Druga je važna stvar koja na njega spada očitovanje grijeha, što nije isto kao i nabranjanje. Nažalost, s našim vjernicima je to veoma čest slučaj. Često je to uvijek isto, mehaničko nabranjanje prigodom svake ispovijedi, bez ičega osobnoga i dublje proživljena. S takvim je pokornicima svećeniku zaista teško. Ne zna odakle i što bi počeo. Možda bi upravo na to trebalo staviti naglasak na našem vjeronauku i pripravi za ispovijed, te naučiti

djecu i upozoriti vjernike da stvarno dobro razmisle o svom životu, te pred svećenika iznesu svoje glavne, životne grijehu i mane.

Konačno, uvijek po uzoru na Krista, svećenik će u ispovjedao-nici učiniti sve da njegov stav pokorniku bude na pomoć, kako bi postao svjestan da slavljenje sakramenta pomirenja predstavlja vid najljepše zahvale Bogu mira i milosti.

4. Odlike dobra ispovjednika

Odlike dobra ispovjednika mogu se svesti na tri: *slušanje, uživljavanje i poticanje*.

Slušanje se sastoji u posvećivanju pažnje i davanju važnosti onome što pokornik govori. I u svakodnevnom životu pozorno slušanje sugovornika utječe na snagu i intenzitet razgovora. Pažljivo je slušanje izraz zanimanja za govor i probleme sugovornika, što sugovorniku olakšava razgovor, ili ga otežava, ako toga zanimanja nema. Kada je riječ o očitovanju grijeha u ispovijedi, tada svećenikova stroga obveza šutnje nije dovoljno jamstvo za uspjeh dijaloga, odnosno susreta. Redovito bi pokornik želio znati komu povjerava svoje grijehu, u koga ima povjerenje, odnosno tko ga ispovijeda. Većina želi i osjetiti da svećenik stvarno sa zanimanjem sluša i prati njihovo samooptuživanje i probleme. To pokornika navodi da se lakše otvori, a možda upita i za savjet. »Moralka i psihologija imaju mjesta u ispovjedaonici«. Ispovjednikov mir i susretljivost, pogotovo ako su izraz vjere, kod pokornika izazivaju spremnost i hrabrost da očituje sve što zna i sve što ga tišti. Hladno slušanje, nezanimanje, priječe pokornikovu spontanost, te ispovijed ostaje hladna i nikada se ne može pretvoriti u doživljaj.

Uživljavanje se sastoji u tome da se svećenik-ispovjednik nasto-

ji uživjeti u situaciju i probleme pokornika. A da bi se to postiglo, potrebno je upoznati pokornika i njegove životne okolnosti, odnosno okolnosti njegovih grijeha i problema.

Stoga je potrebno da pokornik dopusti takvo upoznavanje, a svećenik da pokaže živo zanimanje. Nisu važne samo riječi, nego je možda i važnije prihvatanje pokornika, uživljavanje u njegovu situaciju, shvaćanje njegova načina mišljenja i stupnja njegove vjere. »Ispovjednik koji pokornike smatra samo 'grešnicima', nikako ne može biti dobar ispovjednik«. Konkretno, to znači da će se ispovjednik svaki put zapitati: koliko je živa vjera toga čovjeka? Koliko je on zaista spremna na obraćenje i pomirenje? Koje su dubinske čežnje njegova srca? Što i koliko od njega mogu i smijem zahtijevati? Je li moguć i jedan ozbiljniji zahvat u njegov život? Ako se na takav način pokornik prima, ili o njemu misli, onda se i pronalaze prava rješenja i pitanja, a tako se može pružiti i očekivana pomoć. To onda znači uživjeti se u problem drugoga, upoznati njegov život, njegove mane i odlike. A time se i sami pokornik sve više i više otvara.

Poticanje se sastoji u tome da svećenik-ispovjednik u konkretnom slučaju nađe prave riječi koje će pokornik upamtiti i slobom ponijeti, te će mu to služiti kao orientir života.

Svaki se ispovjednik vara ako smatra da pokornik, makar u većini slučajeva, očekuje da u ispovjedaonici prođe što jeftinije. U svakom čovjeku postoji unutrašnja svijest i osjećaj ispravna životnoga puta koji bi trebalo slijediti. Svatko u sebi nosi svoju idealnu sliku, sliku idealnoga čovjeka. Grijeh i nemarnost pomalo narušavaju tu sliku, te čovjek osjeti potrebu iskrena i ispravna poticaja. Osim toga, u životu postoje i mo-

menti kada čovjek ne zna za što bi se opredijelio. Riječ je o graničnim, konfliktnim pitanjima kada je i dobro izgrađenim savjestima teško donijeti pravu odluku. Stoga će i tu isповједnikova riječ vrijediti možda kao zakon i norma djelovanja. Zbog toga će biti neobično važno da isповједnik shvati korijen pokornikovih grijeha i mana, potakne ga da malo više misli o svome kršćanskem životu, da spremnije izvršava svoje dužnosti prema Bogu i bližnjemu. A kad čovjek bolje poznaje samoga sebe, onda ima i veću svijest svoje grešnosti i potrebu intenzivnijega obraćenja. Poticajima svećenik, zapravo, pomaže formiranju pokornikove savjesti, a to puno ovisi i o integraciji same isповједnikove osobnosti, njegove intuicije i svijesti potrebe takvoga rada. On mora pomoći pokorniku da u sebi ostvari jedinstvo razuma, volje i srca, kako bi onda u životu mogao stvarno i pokazati svoje kršćanstvo.

Ukratko, odnos između isповједnika i pokornika mogao bi se definirati kao zajedničko nastojanje da se postigne pravo sakramentalno pomirenje, te kao uzajamno primanje i pružanje pomoći.

5. Ispovjednikove mane

Kao što postoje isповјednikove odlike, postoje i njegove mane. Tu svakako na prvo mjesto dolazi brzina, u koju se, ponekad i bez vlastite krivnje, vrlo lako upada. Naime velika većina naših vjernika pristupa sakramentu pomirenja prigodom Božića, Uskrsa, Velike Gospe, i tu i tamo poneke druge svetkovine, što pred isповјednicama tada stvara duge redove. Jasno, kada se dugo radi jedan tako naporan posao kao što je to isповijedanje, da se pojavi umor, a riječi i čini postaju mehanički, te se pojavljuje želja za brzinom. Ali

je zato i istina koju je već prije 200 godina rekao John Michel Sailer da je brzina u ispovijedanju zlo o kojem bi pastiri Crkve trebali povesti računa. Smatram da bi i sami isповједnici o tomu trebali povesti računa, pa ne žuriti ondje kada i gdje nije potrebno.

Što se tiče isповједnika, postoje u današnje vrijeme dvije karakteristične mane, koje su već prerasle u tendencije ili kategorije. Prvoj tendenciji pripadaju mnogobrojni i, rekao bih, revni isповједnici koji pokornika gledaju samo kao grešnika, a grijeh kao povredu nekoga reda ili zakona. Njihovo je zanimanje usmjereno prema objektivnim načelima, dok malo pažnje posvećuju dotičnom subjektu, odnosno pokorniku. Takvim je isповјednicima uvijek glavno pitanje: »Kolika je veličina i domašaj grijeha toga čovjeka? Moja je dužnost da ga odriješim u onolikoj mjeri koliko on priznaje svoj grijeh kao prekršaj zakona«. Ta vrsta isповједnika ostala je na onoj naobrazbi koju je sobom ponijela iz sjemeništa i svojih školskih priručnika. Njihovo je znanje posebno oskudno kada je riječ o psihologiji i sociologiji, a prisutna je i slaba teološka utemeljenost u moralnom klasificiranju grijeha, jer se koncentriraju na zakon i na grijeh kao povredu zakona, i to »more geometrico«.

Drugoj tendenciji pripadaju oni isповјednici koji gotovo svu pažnju usmjeruju na bijedu pokornika, odnosno na osjećaj njegove grešnosti. Naime, previše se gleda na njegov mukotrpni život, okolnosti, psihičko stanje, itd. Ta se tendencija pojavila s pojmom kliničke psihologije i moderne psihoterapije kojima je cilj kod pacijenta odstraniti osjećaj grešnosti. Ispovјednici te tendencije zaboravljaju na istinsku stvarnost, domašaj i posljedice grijeha, da je grijeh proces udaljavanja od Boga. Grijeh i osjećaj grešnosti

nisu jedna te ista stvar. Tim se ne želi ustvrditi da grešnik ne treba osjećati svoju grešnost, niti da svećenik tome ne treba posvetiti nimalo pažnje. Ima slučajeva kada pokornik izjednači grijeh s osjećajem krivnje, te mu u tom slučaju svećenik mora pomoći. Glavni problem kod te kategorije isповједnika, ipak se sastoji u tome što olako prelaze preko grijeha, odnosno ne vide ga u svoj njegovo rušilačkoj stvarnosti.

6. O sposobljavanje za službenika pomirenja

I samo brzi pogled na povijest moralne teologije ukazuje na iznenadujuće puno traktata o sakramentu ispovijedi, a osobito o ulozi i dužnostima isповједnika.

U tome je svakako najznačajnije djelo sv. Karla Boromejskog (1538.–1584.) »Napomene isповјednicima« u kojem on govori o intelektualnoj i duhovnoj pripravi svećenika. Zanimljivo je da naglasak stavla na svećenikovu poniznost, tj. da pokornike ne smatra gorim nego boljim od sebe. Glavne uloge isповједnika su sudac i liječnik.

Djelo sv. Karla imalo je veliki utjecaj na kasnije moraliste, osobito na sv. Alfonza Liguorija (1696. –1787.). U svojim djelima »Theologia moralis« i »Praxis confessarii« on se češće poziva na sv. Karla.

Istodobno se u Njemačkoj se Reuterov »Neoconfessarius practice instructus«.

U preprošlom je stoljeću u Njemačkoj važnije djelo J. Schneidera pod naslovom »Manuale sacerdotum«, a u Italiji G. Frassinetijevu (1804.–1868.) »Manuale del parroco novello«.

I u prošlom stoljeću postoje slična djela. U Njemačkoj G. Adloff objavljuje djelo »Beichtvater und Seelenführer«, a u Francuskoj A. Chanson instrukciju »Pour mi-

eux confesser«, djelo koje će biti od velikoga utjecaja i u našim krajevima.

Sva su ta djela željela biti ne samo stalno pomagalo isповједnicima nego i formirati i ospozobit mlade svećenike za službu pomirenja, odnosno isповijedanja. Nažalost, mi danas takvih djela nemamo, te se osjeća praznina u pripravi mlađog svećenika za tu službu. Poslije zaista dugoga studija teologije, za vrijeme kojeg postoji sva sila teoretskih, a pre malo praktičnih pitanja, mlađi svećenik naglo odlazi na župu gdje mora propovijedati, katehizirati i isповijedati, a za te službe nije potpuno pripremljen.

Za propovijedanje je i katehiziranje znatno lakše jer može gledati i slušati kako to iskusniji rade, te korigirati svoje početničke pogreške. Ali, kada je riječ o isповijedanju, onda on ne može vidjeti kako to iskusniji rade, a nitko ne može ni promatrati kako to on radi, te ga poučiti i upozoriti na pogreške. Tako se može dogoditi da sve do groba nosi svoje mane.

Stoga Red Pokore naglašava da su isповједniku za dobro isповijedanje nužno potrebne tri stvari: znanje, razboritost i molitva.

Ispovjednikovo znanje nikako se ne smije svesti na poznavanje prava i isповједne procedure. Pastoralni dokument talijanske biskupske konferencije svećeniku preporučuje »pažljivo učenje moralne i duhovne teologije Crkve«, kao i »dužnu pažnju na rezultate modernih antropoloških znanosti i današnjega kulturnog konteksta«. Istodobno savjetuje svećenicima »da se često sastaju ne samo zbog liturgijsko-pastoralne izobrazbe, nego i zbog trajne formacije za vršenje tako uzvišene službe«.

Zaključak

Sakrament pomirenja nikada

nije prestao biti izazov teologiji. Svaki teolog, koji živi u kontaktu s »narodom Božjim«, mora postaviti neka pitanja i na njih potražiti odgovore u Svetom pismu, crkvenoj tradiciji i učiteljstvu. Danas su takva pitanja, možda više negoli je to bilo u prošlosti, usko povezana s pastoralnim životom i dječovanjem Crkve.

Crkva je, ostavši vjerna Kristovoj zapovijedi, oproštenje grejeha povjerila svećenicima, koji djeluju u zajednici s biskupom kao »ravnateljem pokorničke prakse«.

Gledajući na svoju živu tradiciju, Crkva i danas smatra da je pojedinačna isповijed svih grejeha, najbolji izraz potpuna obraćenja grešnika. Svi drugi oblici, kao što su razni oblici pokorničkih slavlja što su se danas uvriježili u raznim katoličkim zemljama, uvijek ostaju deformirani oblici sakramenta kršćanskoga pomirenja.

Stoga je i uloga isповједnika, kao službenika toga sakramenta, zaista velika i delikatna, a danas i posebno zahtjevna. Možda je i današnja kriza osobne isповijedi dobrim dijelom vezana uz razne nerazboritosti i nedovoljnu pripravu isповједnika? Mnogi se vjernici tuže upravo na loša iskušta u isповjedaonici, te se može reći da obnova i reforma osobne isповijedi, za kojom Crkva teži, u velikoj mjeri ovisi i o izgradnji i pripremi isповјednika.

Ispovjednik bi morao biti čovjek Duha Božjega, čovjek molitve, duboke i proživljene vjere kako bi svojoj braći mogao navještati mir i spasenje Isusa Krista, Otkupitelja čovjeka. Nadalje, morao bi biti pun brige i razumijevanja koji neće otežavati, nego olakšavati breme grejeha; čovjek pun takta i obazrivosti koji ne pita tamo gdje nije potrebno; čovjek kompetentan za svoj posao koji je spremjan na žrtvu i samoprijevor. Kao čovjek Božji i kao službenik Crkve, nikada neće bježati od

dijaloga i vodstva duša jer je to njegov specifični posao.

Iako mu teološki studij i molitva moraju biti oslonac i izvor dječovanja, on će nužnu pažnju posvetiti i proučavanju dostignuća modernih znanosti, osobito psihologije i antropologije. Crkveni pastiri morali bi više pažnje posvetiti praktičnoj pripremi i izobrazbi mlađih svećenika za službu isповijedanja.

Konačno, u svećeniku mora živjeti svijest da Bog uvijek ostaje bliz čovjeku-grešniku, da ga želi oslobođiti od njegova grejeha, od njegova zla. O tome se ovako izrazio bl. Papa Ivan Pavao II.: »Služba pomirenja — taj izvanredni dar beskonačnoga Božjeg milosrđa — povjerenja je vama, svećenici. Budite uvijek dostojni, spremni, gorljivi, raspoloživi, strpljivi, vedri službenici pomirenja, s vjernom brižljivošću održavajte propisane norme crkvenoga autoriteta o toj materiji. Tako će vjernici u tom sakramentu naći autentični znak i pomagalo duhovnoga preporoda, kao i radost unutrašnjeg oslobođenja.«

Literatura:

RED POKORE, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1975,

IVAN PAPAVO II, *Pomirenje i pokora-Reconciliatio et paenitentia*, dokumenti 74, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1996.

IVAN PAVAO II, *Sakrament pokore. Sedam govora i jedno apostolsko pismo*, dokumenti 109, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1997.

IVAN PAPAVO II, *Pastores gregis-pastiri stada, pobudnica*, dokumenti 137, Kršćanska sadašnjost, 2003.

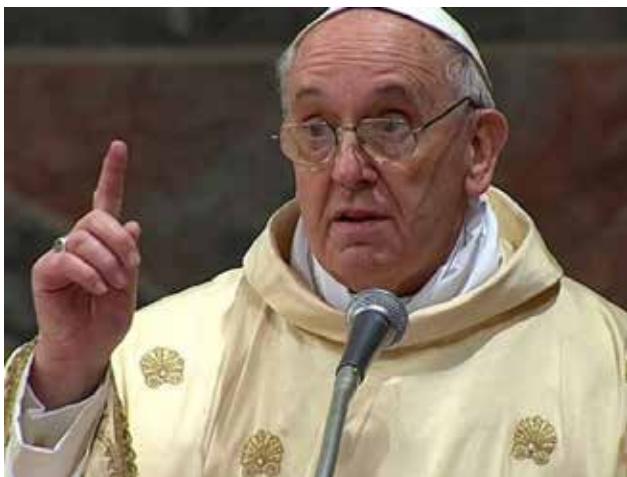
PAPINSKO VIJEĆE ZA OBITELJ, *Priručnik za isповједnike o nekim pitanjima bračnog čudoređa*, dokumenti 108, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1997.

prof. dr. sc. fra Luka Tomašević

PORUKA PAPE FRANJE ZA SVJETSKI DAN IZBJEGLICA I SELILACA 2016.

Draga braćo i sestre!

U buli najave izvanrednog Jubileja milosrđa podsjetio sam da "postoje trenuci u kojima smo pozvani još snažnije usmjeriti svoj pogled na milosrđe, kako bismo sami postali djelotvornim znakom Očeva djelovanja" (Misericordiae Vultus, 3). Bog u svojoj ljubavi želi doprijeti do svih i svakoga. Oni koji prihvataju Očev zagrljav postaju raširene ruke i zagrlja-

je da svatko uzmogne spoznati da je ljubljen i da se osjeća kao "kod kuće" u jednoj ljudskoj obitelji. Bog svoju očinsku brigu proteže na sve, poput pastira koji brine za svoje stado, ali je posebno osjetljiv na potrebe ranjene, umorne ili bolesne ovce. Isus Krist nam je predstavio Oca kao onoga koji se priginja nad čovjekom pritisnutim tjelesnom ili duhovnom bijedom i, što se ovaj u težem stanju nalazi, to se Božje milosrđe pokazuje plodonosnijim.

U naše su doba migracije u cijelom svijetu u stalnom porastu. Izbjeglice i ljudi koji bježe iz svojih domova predstavljaju izazov za pojedince i zajednice, kao i njihov tradicionalni način života, i katkad uzdrmaju kulturni i društveni horizont s kojim se susreću. Oni su sve češće žrtve nasilja i siromaštva, napuštajući svoje domove postaju plijenom trgovaca ljudima na svom putovanju prema snu o boljoj budućnosti. Ako, zatim, prežive zlorabe i protivštine, suočavaju se sa stvarnošću u kojoj vlada prikrivena sumnja i strah. Na kraju, nerijetko se susreću s pomanjkanjem jasne i praktične politike koja regulira prihvat migranata i predviđa kratkoročne i

dugoročne programe integracije, uz poštivanje prava i dužnosti svih. Danas, više no u prošlosti, Evanđelje milosrđa potresa naše savjesti, sprječava nas da se mirimo s patnjom drugih i ističe odgovore koji se temelje na bogoslovnim krepostima vjere, nade i ljubavi, koji svoj praktični izraz nalaze u duhovnim i tjelesnim djelima milosrđa.

U svjetlu tih činjenica, odlučio sam da Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2016. bude posvećen temi: "Izazov selilaca i izbjeglica. Odgovor Evanđelja milosrđa". Migracijski su valovi sada postali duboko ukorijenjena stvarnost i prvi je problem, koji se nameće, ponuditi rješenje za tu izvanrednu situaciju kroz programe koji će uzeti u obzir uzroke migracijâ, promjene koje one sa sobom nose i njihov utjecaj na strukturu i izgled društava i narodâ. Svijet se svakodnevno suočava s tragičnom sudbinom milijuna muškaraca i žena kao posljedicom izbjeganja neprihvatljive humanitarne krize u različitim dijelovima svijeta. Ravnodušnost i šutnja postaju suučesništvo kada pasivno promatramo ljudе koji umiru od gušenja, gladi, nasilja i brodoloma. Bile velike ili male, to su uvijek tragedije čak i kada je u njima izgubljen samo jedan ljudski život.

Migranti su naša braća i sestre u potrazi za boljim

životom, daleko od siromaštva, gladi, izrabljivanja i nepravedne raspodjele dobara našega planeta, koja bi svi trebali ravnopravno dijeliti. Nije li možda želja svakoga čovjeka da živi bolje i uživa pristojno blagostanje koje će dijeliti sa svojim dragima?

U ovom povijesnom času, snažno obilježenom velikim migracijama, identitet nije sporedno pitanje. Oni koji se odluče emigrirati prisiljeni su promjeniti neke od svojih najosebujnijih karakteristika i, htjeli to oni ili ne, prisiljavaju na promjenu i one koji ih primaju. Kako te promjene ne doživljavati kao prepreku istinskom razvoju, već kao priliku za istinski ljudski, društveni i duhovni rast, poštujući i promičući one vrijednosti koje nam pomažu rasti u čovjekoljublju i izgraditi ispravan odnos s Bogom, drugima i stvorenim svijetom?

Prisutnost doseljenika i izbjeglica predstavlja ozbiljan izazov za razna društva koja ih prihvataju. Ta se društva suočavaju s novim situacijama koje bi mogле postati nepredvidljive ako ih se prikladno ne obrazloži, upravlja i regulira. Kako možemo osigurati da ta integracija postane međusobno obogaćivanje, da otvori pozitivne perspektive zajednicama, te spriječi opasnost diskriminacije, rasizma, ekstremnog nacionalizma ili ksenofobije?

Biblijka nas objava potiče primiti stranca; poručuje nam da na taj način otvaramo vrata Bogu i u licu drugoga vidimo lice samoga Isusa Krista. Mnoge institucije, udruženjâ, pokreti i grupe, dijecezanska, nacionalna i međunarodna tijela iskusili su divljenje i radost slavlja susreta, razmjene i solidarnosti. Oni su prepoznali glas Isusa Krista: "Evo, na vratima stojim i kucam" (Otk 3, 20). Ipak, ne prestaju se također voditi rasprave o uvjetima i granicama koje treba postaviti prihvaćanju migranata, ne samo na razini politikâ pojedinih država, već i u nekim župnim zajednicama u kojima je, čini se, ugrožen tradicionalni mir.

Suočena s tim pitanjima, Crkva se mora neizostavno nadahnjivati na primjeru i riječima Isusa Krista. Odgovor je Evandjelja milosrđe.

U prvom redu, milosrđe je dar Boga Oca koji se objavio u Sinu: milosrđe primljeno od Boga, naime, pobuđuje osjećaje radosne zahvalnosti za nadu koju nam je otvorilo otajstvo otkupljenja po Kristovoj krvi. Ono, nadalje, hrani i jača solidarnost prema

bližnjemu kao nužni odgovor na Božju besplatnu ljubav, koja "je... razlivena u srcima našim po Duhu Svetom koji nam je dan!" (Rim 5, 5). Uostalom, svaki je od nas odgovoran za svoga bližnjega: mi smo čuvaci naše braće i sestara, gdjegod da oni živjeli. Briga za jačanje dobrih odnosa s drugima i sposobnost nadilaženja predrasuda i strahova bitni su sastojci za njegovanje kulture susreta, gdje je pojedinac ne samo spreman dati, već i primiti od drugih. Gostoprимstvo, naime, raste i davanjem i primanjem.

U toj perspektivi, važno je promatrati migrante ne samo na temelju njihova – regularnog ili neregularnog – statusa već nadasve kao osobe, zaštićene u njihovu dostojanstvu, koje mogu pridonijeti napretku i općem blagostanju, napose kada odgovorno preuzimaju dužnosti prema onima koji ih primaju i poštuju sa zahvalnošću materijalnu i duhovnu baštinu zemlje u koju su primljeni, pokoravajući se njezinim zakonima i pomažući joj u njezinim potrebama. Migracije se u svakom slučaju ne smiju svoditi isključivo na političke i zakonodavne aspekte, ekonomski implikacije i puki suživot različitih kultura na istom području. Svi su ti aspekti dopuna obrani i promicanju ljudske osobe, kulturi susreta narodâ i jedinstvu, gdje Evandjelje milosrđa nadahnjuje i potiče putove obnove i preobrazbe svekolikoga ljudskog roda.

Crkva je na strani onih koji se zalažu u obrani prava svake osobe da živi dostojanstveno, prije svega i nadasve ostvarivanjem prava da ne emigriraju i da

daju svoj doprinos razvoju zemlje podrijetla. Taj proces treba, od samoga početka, uključivati potrebu za pružanjem pomoći zemljama iz koje migranti i izbjeglice dolaze. To će pokazati da su solidarnost, suradnja, globalna međuovisnost i pravedna raspodjela Zemljinih dobara neophodni za poduzimanje odlučnijih napora, poglavito u područjima iz kojih migracijski valovi kreću, kako bi se uklonilo nejednakosti koje navode ljudi da, pojedinačno ili kolektivno, napuštaju svoje prirodno i kulturno okruženje. U svakom slučaju, potrebno je spriječiti, po mogućnosti u najranijim fazama, egzodus izbjeglica

uzrokovani siromaštvom, nasiljem i progonima.

Nužno je pravilno o tome informirati javnost kako bi se, među ostalim, spriječilo neopravdane strahove i spekulacije štetne po migrante.

Nitko se ne može praviti da je ravnodušan prema novim oblicima ropstva koje provode zločinačke organizacije koje kupuju i prodaju muškarce, žene i djecu kao prisilne radnike u građevini, zemljoradnji, ribarstvu i drugim područjima tržišta. Koliko je djece danas prisiljeno boriti se u vojskama kao djeca vojnici! Kolike su osobe žrtve trgovine organima, prisilnog prosjačenja i seksualnog izrabljivanja! Današnje izbjeglice bježe od tih nastranih zločina i apeliraju na Crkvu i svijet da osiguraju da, u pruženoj ruci onoga koji ih prima, mogu vidjeti lice Gospodin

a "Oca milosrđa i Boga svake utjehe!" (2 Kor 1, 3).

Draga braćo i sestre migranti i izbjeglice! U kori-jenu Evanđelja milosrđa susret i prihvatanje ispre-pliću se sa susretom i prihvatanjem samoga Boga: prihvati drugoga znači prihvati Boga osobno! Ne dopustite da vam ukradu nadu i radost življenja koji su plod iskustva Božjega milosrđa, koje se očituje u osobama koje susrećete na svom putovanju! Povje-ravam vas Djevici Mariji, Majci selilaca i izbjeglica, i svetom Josipu, koji su iskusili gorčinu emigracije u Egipat. Njihovu zagovoru povjeravam također one koji posvećuju snage, vrijeme i sredstva pastoralnoj i socijalnoj skrbi za migrante. Svima od srca udjelju-jem apostolski blagoslov!

PORUKA SVETOGA OCA FRANJE ZA 24. SVJETSKI DAN BOLESNIKA 2016.

Pouzdati se u milosrdnoga Isusa poput Marije: "Što god vam rekne, učinite!" (Iv 2, 5)

Draga braćo i sestre,
dvadeset i četvrti Svjetski dan
bolesnika pruža mi priliku za po-
sebnu blizinu s vama, dragi bole-
snici, i s onima koji skrbe za vas.

Kako će se svečana proslava
toga dana održati u Svetoj zemlji,
ove godine predlažem razmišlja-
nje o evanđeoskom izvještaju o
svadbi u Kani (Iv 2,1-11), gdje je
Isus učinio svoje prvo čudo na in-
tervenciju svoje Majke. Izabrana
tema – Pouzdati se u milosrdno-
ga Isusa poput Marije: "Što god
vam rekne, učinite!" (Iv 2, 5) – vrlo

dobro se uklapa također u izvan-
redni Jubilej milosrđa. Središnje
euharistijsko slavlje Dana održat-
će se 11. veljače 2016., na spo-
mendan Blažene Djevice Marije
Lurdske, upravo u Nazaretu, gdje
"Riječ tijelom postade i nastani se
među nama" (Iv 1, 14). U Nazare-
tu je Isus započeo svoje poslanje
spasenja, primjenivši na sebe ri-
ječi proroka Izajije, kako nam pre-
nosi evanđelist Luka: "Duh Gos-
podnji na meni je jer me pomaza!
On me posla blagovjesnikom biti
siromasima, proglašiti sužnjima

oslobođenje, vid slijepima, na slo-
bodu pustiti potlačene, proglašiti
godinu milosti Gospodnje" (4, 18-
19).

Bolest, posebno ako je riječ o
težoj bolesti, uvijek dovodi ljud-
sku egzistenciju u krizu i sa so-
bom nosi dubla pitanja. Prva čo-
vjekova reakcija može ponekad
biti pobuna: zašto se to dogodilo
upravo meni? Može osjetiti očaj,
mislići da je sve izgubljeno, da ni-
šta više nema smisla...

U tim situacijama, vjera u Boga
je, s jedne strane, stavljena na

kušnju, ali istodobno može otkriti sve svoje pozitivne potencijale. Ne zato što vjera daje da nestane bolest, bol ili pitanja koja oni sa sobom nose, već zato što nudi ključ kojim možemo otkriti najdublji smisao onoga što proživljavamo; ključ koji nam pomaže vidjeti kako bolest može biti put koji će nas dovesti bliže Isusu koji hodi uz nas, noseći križ. I taj ključ nam daje Majka, Marija, koja je osobno iskusila taj put.

Na svadbi u Kani, Marija je brižna žena koja primjećuje da su se supružnici našli pred ozbiljnim problemom: vina, toga simbola radosti na slavlju, je nestalo. Marija prepoznaće teškoću, na neki način doživljava to kao nešto osobno, i djeluje spremno i diskretno. Ne ostaje nijemo promatrati, a još manje gubi vrijeme na iznošenje sudova, već se obraća Isusu i predstavlja mu konkretni problem: "Vina nemaju" (Lk 2, 3). A kad joj Isus kaže da još nije došao njegov čas, kaže slugama: "Što god vam rekne, učinite!" (r. 5). Tada Isus čini čudo, pretvara veliku količinu vode u vino za koje se odmah pokazalo da je najbolje na cijelom slavlju. Koju pouku možemo izvući iz toga otajstva svadbe u Kani za Svjetski dan bolesnika?

Gozba u Kani slika je Crkve: u središtu je milosrdni Isus koji čini znamenje; oko njega su učenici, prvine nove zajednice; a uz Isusa i učenike je Marija, brižna i pobožna Majka. Marija sudjeluje u radosti običnih ljudi i pomaže da ona bude još veća; posreduje kod Sina na dobrobit supružnikâ i svih uzvanika. Isus ne odbija zahtjev svoje Majke. Koliko je samo nade u ovom događaju za sve nas! Imamo Majku dobrodošnu i budnu oka, poput njezina Sina; majčinskoga srca puna milosti, poput njega; ruku koje žele pomoći, poput Isusovih ruku koje su lomile kruh za gladne, doticale bolesnike i ozdravljale ih. Sve nas

to ispunjava pouzdanjem i otvara naša srca Kristovoj milosti i milosrđu. Marijin zagovor daje nam doživjeti utjehu za koju apostol Pavao blagoslovilja Boga: "Blagoslovjen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista, Otac milosrđa i Bog svake utjehe! On nas tješi u svakoj našoj nevolji da bismo i mi sve koji su u nevolji mogli tješiti onom utjehom kojom nas same tješi Bog. Jer kao što su obilate patnje Kristove u nama, tako je po Kristu obilata i utjeha naša" (2 Kor 1, 3-5). Marija je "utješena" Majka koja tješi svoju djecu.

U Kani jasno izlaze na vidjelo karakteristične značajke Isusa i njegova poslanja: on je onaj koji priteče u pomoć onome koji je u teškoći i potrebi. Naime, tijekom svoga mesijanskog poslanja on će mnoge ozdraviti od bolesti, nemoći i zlih duhova, vraćati vid slijepima, hromima dati da hode, gubavcima vraćati zdravlje i doštojanstvo, mrtve uskrisivati a siromašnjima naviještati radosnu vijest (usp. Lk 7, 21-22). I Marijin zahtjev, tijekom svadbene gozbe, kojeg je Duh Sveti sugerirao njezinu majčinsku srcu, daje da na vidjelo izbije ne samo Isusova mesijanska moć, već i njegovo milosrđe.

U Marijinoj brizi ogleda se Božja nježnost. Ta je ista nježnost prisutna u životima svih onih koji počinju bolesne i razumiju njihove potrebe, čak i one neprimjetne,

jer gledaju očima punim ljubavi. Koliko puta majka koja bdije uz krevet svoga bolesnog djeteta, ili dijete koje se brine za starije- ga roditelja, ili unuk i unuka koji se brinu za baku ili djeda, stavljaju svoju molitvu u Gospine ruke! Za naše drage koji pate zbog bolesti tražimo najprije zdravlje. Sâm Isus pokazao je prisutnost Kraljevstva Božjega u prvom redu kroz svoja ozdravljenja: "Podîte i javite Ivanu što ste čuli i vidjeli: Slijepi progleđaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se navješćuje evanđelje" (Mt 11, 4-5). Ali ljubav oživljena vjermom potiče nas da za njih molimo nešto veće od tjelesnoga zdravlja: molimo za mir, za vedrinu života koja izvire iz srca i koja je Božji dar, plod Duha Svetoga, dar kojega Otac nikada ne uskraćuje onima koji zaufano za njega mole.

U prizoru iz Kane, osim Isusa i njegove Majke, su i oni koji su nazvani "poslužitelji", koji dobivaju od nje ovu uputu: "Što god vam rekne, učinite!" (Lk 2, 5). Naravno, čudo je Kristovo djelo; međutim, on se želi poslužiti ljudskom pomoći pri činjenju toga čuda. Mogao je učiniti da se vino izravno pojavi u posudama. Ali on se želi osloniti na ljudsku suradnju i traži od slugu da ih napune vodom. Kako je divno i Bogu milo biti služe drugima! To nas više od bilo čega drugoga čini sličnim Isusu, koji "nije došao da bude služen,

nego da služi" (Mk 10, 45). Ti neimenovani ljudi iz Evanđelja uče nas nečem velikom. Ne samo da slušaju, već slušaju velikodušno: napuniše posude do vrha (usp. Iv 2, 7). Oni vjeruju Majci te spremno i dobro čine ono što se od njih traži, bez prigovora i kalkuliranja.

Na ovaj Svjetski dan bolesnika zamolimo milosrdnoga Isusa, po zagovoru Marije, njegove i naše Majke, da svima nama udijeli istu raspoloživost za služenje onima u potrebi i, konkretno, našoj bolesnoj braći i sestrama. Kadak to služenje može biti naporno i teško, ali sigurni smo da će Gospodin sigurno pretvoriti naše ljudske napore u nešto božansko. Mi također možemo biti ruke, srca koja pomažu Bogu činiti svoja, često skrivena, čuda. I mi, bili zdravi ili bolesni, možemo prinijeti naš trud i patnje poput vode kojom su napunjene posude na svadbi u Kani i pretvorene u najfinije vino. Diskretnim pomaganjem onima koji trpe, kao i bolesnima, mi uzi-

mamo naš svagdanji križ na naša ramena i slijedimo Učitelja (Lk 9, 23). Iako će iskustvo patnje uvijek ostati misterij, Isus nam pomaže otkriti njegovo značenje.

Ako budemo znali slijediti glas one koja govori također nama: "Što god vam rekne, učinite". Isus će uvijek pretvarati vodu našega života u birano vino. Tako će ovaj Svjetski dan bolesnika, koji će se svečano slaviti u Svetoj zemlji, pomoći ostvariti nadu koju sam izrazio u buli objave izvanrednog Jubileja milosrđa: "Neka ova jubilejska godina življena u milosrđu osnaži susret s [židovstvom i islamom] i sa svim drugim plemenitim religijskim tradicijama; neka nas učini otvorenijima za dijalog kako bismo jedni druge bolje upoznali i razumjeli; neka ukloni svaki oblik zatvorenosti i prijezira i odagna svaki oblik nasilja i diskriminacije" (Misericordiae Vultus, 23). Svaka bolnica ili lječilište može biti vidljivi znak i mjesto za promicanje kulture susreta i mira,

gdje iskustvo bolesti i patnje, kao i profesionalna i bratska pomoć, pridonose prevladavanju svih granica i svih podjela.

U tome nam pružaju primjer i dvije redovnice koje su proglašene svetima u svibnju prošle godine: sveta Marija Alfonsina Danil Ghattas i sveta Marija od Proptoga Isusa Baouardy, obje podrijetlom iz Svetе zemlje. Prva je bila svjedokinja krotkosti i jedinstva, pruživši jasno svjedočanstvo o tome koliko je važno da budemo odgovorni jedni za druge i da jedni drugima služimo. Druga, ponizna i nepismena žena, bila je poučljiva Duhu Svetom i postala oruđe susreta s islamskim svjetom.

Svima koji su u službi bolesnika i onima koji trpe želim da im Marija, Majka milosrđa bude nadahnute. "Neka nas ona svojim umilnim pogledom prati u ovoj Svetoj godini, kako bismo svi uzmogli ponovno otkriti radost Božje nježnosti" (isto, 24). Dopustimo toj nježnosti da se nastani u našim srcima i izrazimo je u svojim djelima. Povjerimo Djevičinu zagovoru tjeskobe i nevolje, kao i radosti i utjehe, i uputimo joj svoju molitvu, da svrne na nas svoje milosrdne oči, osobito u trenutcima boli, i da nas učini dostoјnjima kontemplirati danas i zauvijek Lice milosrđa, njezina Sina Isusa.

Ovu molitvu za sve vas pratim svojim apostolskim blagoslovom.

Vatikan, 8. veljača 2016.

PORUKA SVETOGLA OCA FRANJE ZA KORIZMU 2016.

Draga braće i sestre,

Marija – slika Crkve koja evangelizira zato što je evangelizira

U buli najave Jubileja uputio sam poziv da se "korizmu u ovoj jubilejskoj godini živi intenzivnije kao

povlašteno vrijeme u kojem će se slaviti i iskusiti Božje milosrđe" (Misericordiae vultus. Lice milosrđa, 17). S pozivom na slušanje Božje riječi i na sudjelovanje u inicijativi "24 sata za Gospodina" htio sam istaknuti da na prvome mjestu treba biti pobožno slušanje Božje riječi, napose one izrečene po proro-

cima. Božje je milosrđe naime navještaj svijetu: ali taj je navještaj svaki kršćanin pozvan osobno iskusiti. To je razlog zbog kojeg će u korizmi slati misio-nare milosrđa da budu za sve konkretni znak Božje blizine i opraštanja.

Pošto je prihvatila Radosnu vijest koju joj je uputio arkandeo Gabriel, Marija je, u Magnificat, proročki opjevala Božje milosrđe kojom ju je Bog unaprijed izabrao. Nazaretska Djevica, Josipova zaručnica, postaje tako savršena slika Crkve koja evangelizira zato jer je Duh Sveti, koji je njezino djevičansko krilo učinio plodnim, nju samu evangelizirao i neprestano je evangelizira. U proročkoj tradiciji, milosrđe je naime usko povezano, već na etimološkoj razini, upravo s majčinskom utrobom (rahamin) kao i s velikodusnom, vjernom i suosjećajnom dobrotom (hesed), koja se očituje u bračnim i rodbinskim odnosima.

Božji savez s ljudima: povijest milosrđa

Otajstvo Božjega milosrđa otkriva se tijekom povijesti saveza između Boga i njegova naroda Izraela. Bog se, naime, uvijek pokazuje bogat milosrđem, spreman u svakoj prilici izliti na svoj narod nježnost i suosjećanje kojii izviru "iz njedara", osobito u najdramatičnijim trenucima kad narod svojom nevjerom prekida vezu saveza i savez treba čvršće utvrditi u pravdi i istini. Posrijedi je prava i istinska drama ljubavi, u kojoj Bog igra ulogu oca i iznevjerena zaručnika, dok Izrael igra ulogu nevjerna sina/kćeri i zaručnice. Upravo obiteljske slike – kao u Hošeinu slučaju (usp. Hoš 1-2) – pokazuju do kojeg se stupnja Bog želi vezati uz svoj narod.

Ta drama ljubavi postiže svoj vrhunac u utjelovljenom Sinu. U njemu Bog izljeva svoje beskrajno milosrđe u tolikoj mjeri da ono postaje "utjelovljeno milosrđe" (Misericordiae vultus. Lice milosrđa, 8). Kao čovjek, Isus iz Nazareta je naime po svemu dijete Izraela i to dotle da utjelovljuje onaj savršeni posluh Bogu koji se traži od svakoga pripadnika izraelskoga naroda u Shema, koji je i danas srž Božjega saveza s Izraelom: "Čuj, Izraele! Gospodin je Bog naš, Gospodin je jedan! Zato ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!" (Pnz 6, 4-5). Božji Sin je Zaručnik koji čini sve ne bi li pridobio ljubav svoje Zaručnice, uz koju ga veže bezuvjetna ljubav koja postaje vidljivom u svadbi s njom u vječnosti.

To je živo srce apostolske kerygme, u kojoo Božje milosrđe ima središnje i temeljno mjesto. Ona je "ljepota Božje spasiteljske ljubavi očitovane u Isusu Kristu umrlom i uskrslom" (apost. pob. Evangelii gaudium. Radost evanđelja, 36), onaj prvi navještaj koji "moramo uvijek iznova slušati na razne načine

i koji se mora uvijek iznova navještati u katehezi" (isto, 164). Milosrđe dakle "izražava način na koji Bog postupa s grešnikom, nudeći mu novu priliku da prizna svoj grijeh, za njega se pokaje, obrati se i vjeruje" (Misericordiae vultus, 21), ponovno uspostavljući, upravo na taj način, odnos s njim. U Isusu raspetom Bog ide tako daleko da želi doći do grešnika bez obzira koliko se ovaj od njega udaljio, upravo tamo gdje se izgubio i udaljio od njega. I to čini u nadi da će moći tako konačno raznježiti otvrdnulo srce svoje Zaručnice.

Djela milosrđa

Božje milosrđe preobražava čovjekovo srce i daje mu iskusiti vjernu ljubav i tako ga osposobljava da i on sam bude milosrdan. Uvijek je novo čudo da se Božje milosrđe može širiti u životu svakoga od nas, potičući nas na ljubav prema bližnjemu i ozivljavajući ono što tradicija Crkve naziva tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa. Ona nas podsjećaju da se naša vjera izražava u konkretnim i svakodnevnim djelima kojima je cilj pomoći našem bližnjemu u tijelu i u duhu: hraniti ga, odjenuti, utješiti, odgojiti. Zato sam izrazio želju "da kršćanski narod, tijekom Jubileja, razmišlja o tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa. Na taj će se način probuditi naša svijest, koja je previše često uspavana pred dramom siromaštva. Ulazimo također sve više u srž evanđelja, gdje Bog siromašnima na poseban način iskazuje svoju milosrdnost" (isto, 15). U siromahu, naime, Kristovo tijelo "ponovno postaje vidljivo u tijelu mučenih, ranjenih, bičevanih, pothranjenih, prognanih... kako bismo ga prepoznali, dotakli i za nj se brižno skrbili" (isto). Nečuven je i skandalozan misterij činjenica da se u povijesti nastavlja patnja Nevinog Jaganjca, tog gorućeg grma nezaslužene ljubavi pred kojim možemo poput Mojsija samo izuti obuću (usp. Izl 3, 5); to više kad je siromah brat ili sestra u Kristu koji trpe zbog svoje vjere.

Pred tom ljubavlju snažnom poput smrti (usp. Pj 8, 6), najbjednjim se siromahom pokazuje onaj koji ne prihvata da ga se takvim promatra. Vjeruje da je bogat, ali je zapravo najsilomašniji od svih siromaha. On je to zato što je rob grijeha, koji ga tjera da koristi bogatstvo i moć ne zato da služi Bogu i drugima, već zato da zatomi u sebi duboku svijest da i on sam nije ništa drugo već silomašni prosjak. I što su veća moć i bogatstvo kojim raspolaze, to većom može postati ta lažna zasljepljenost. On ide čak tako daleko da ne želi ni vidjeti silomašnog Lazara koji prosi pred vratima njegove kuće (usp. Lk 16, 20-21), koji je slika Krista koji u silomašnima prosi naše obraćenje. Lazar je mogućnost obraćenja koju nam

Bog pruža a koju možda ne vidimo. A ta zasljepljenošć ide ruku pod ruku s oholim delirijem svemoći, u kojem zlokobno odzvanja onaj đavolski "bit ćeće kao bogovi" (Post 3, 5) koji je korijen svakoga grijeha. Taj delirij može poprimiti također društvene i političke oblike, kao što su to pokazali totalitarizmi 20. stoljeća, i kao što to pokazuju ideologije jednoumlja i tehnologijalnosti, koji teže tome da učine Boga nevažnim a čovjeka svedu na mnoštvo koje treba instrumentalizirati. Mogu to danas pokazati također strukture grijeha vezane uz model lažnoga razvoja utemeljena na idolatriji novca, koja dobrostojeće pojedince i najbogatija društva čini ravnodušnima prema sudbini siromašnih, te im zatvaraju svoja vrata i ne žele ih čak ni vidjeti.

Korizma je u ovoj jubilejskoj godini, dakle, za sve pogodno vrijeme da mogu konačno izaći iz svoje egzistencijalne otuđenosti zahvaljujući slušanju Božje riječi i djelima milosrđa. Ako tjelesnim djelima milosrđa dotičemo Kristovo tijelo u braći i sestrama potrebitim hrane, odjeće, stana, pohoda, duhovna djela – savjetovati, poučavati, opravštati, opominjati, moliti – izravnije se dotiču naše grešnosti. Zato se tjelesna i duhovna djela nikada ne smije razdvajati. Naime, upravo dotičući u bijedniku tijelo raspeća Isusa grešnik može primiti na dar svijest da je on

sâm siromašni prosjak. Na taj način i "oholi", "moćni" i "bogati" o kojima se govori u Magnificat imaju priliku osjetiti da su nezasluženo ljubljeni od Raspeta, koji je također za njih umro i uskrsnuo. Jedino je u toj ljubavi odgovor na onu žeđ za neprolaznom srećom i ljubavlju koju se čovjek zavarava da može utažiti idolima znanja, moći i posjedovanja. Ali uviđek ostaje opasnost da, zbog sve veće zatvorenosti Kristu, koji u siromahu nastavlja kucati na vrata njihova srca, oholi, bogati i moćni na kraju sami sebe osude na pad u onaj vječni bezdan samoće koji je pakao. Eto zašto iznova odzvanja za njih, kao i za sve nas, ozbiljna Abrahamova opomena: "Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka poslušaju!" (Lk 16, 29). Taj će nas djelatni posluh pripraviti na najbolji način za proslavu konačne pobjede nad grijehom i smrću sada već uskrslog Zaručnika, koji želi očistiti svoju Zaručnicu, u iščekivanju njegova dolaska.

Nemojmo izgubiti ovo vrijeme korizme pogodno za obraćenje! Molimo za to obraćenje po majčinskom zagovoru Djevice Marije, koja je prva, pred veličinom Božjeg milosrđa koje joj je bilo besplatno darovano, prepoznala vlastitu malenost (usp. Lk 1, 48), priznavši se poniznom službenicom Gospodnjom (usp. Lk 1, 38).

PORUKA PAPE FRANJE ZA 53. SVJETSKI DAN MOLITVE ZA DUHOVNA ZVANJA

Draga braćo i sestre!

Kako bih želio da tijekom ovog izvanrednog Jubileja milosrđa svi krštenici dožive radost pripadnosti Crkvi i otkriju da se kršćanski poziv, baš kao i svako pojedino zvanje, rađa u krilu Božjeg naroda i dar je Božjeg milosrđa! Crkva je dom milosti, a to je "tlo" gdje zvanje niče, raste i donosi plod.

Iz toga razloga pozivam sve da, o 53. svjetskom danu molitve za duhovna zvanja, razmišljate o apostolskom zajedništvu i zahvaljujete za ulogu zajednice na putu zvanja svakoga pojedinca. U buli najave izvanrednog Jubileju milosrđa podsjetio sam na ono što je Beda Časni rekao o pozivu svetoga Mateja: "Miserando atque eligendo" (Misericordiae virtus 8). Gospodinovo milosrdno djelovanje opravšta naše grijehu i otvara nas novom životu koji se koncretizira u pozivu na naslijedovanje i poslanje. Svako zvanje u Crkvi ima svoj izvor u Isusovu samilosnom pogledu. Obraćenje i poziv su dva lica iste medalje i ostaju trajno uzajamno povezani kroz cijeli život učenika misionara.

Blaženi Pavao VI. u svojoj apostolskoj pobudnici Evangelii nuntiandi opisao je različite korake u procesu evangelizacije. Jedan od tih koraka je pripadnost kršćanskoj zajednici (usp. br. 23), onoj zajednici od koje smo mi sami primili svjedočanstvo vjere i jasan navještaj Gospodinova milosrđa. Ta pritjeljenost kršćanskoj zajednici obuhvaća u sebi cjelokupno bogatstvo crkvena života, osobito sakramente. Doista, Crkva nije samo mjesto u koje vjerujemo, već je to također predmet naše vjere; zbog toga u Vjerovanju molimo: "Vjerujem u Crkvu".

Božji se poziv zbiva posredstvom zajednice. Bog nas poziva da postanemo dijelom Crkve i, nakon što postignemo određeni stupanj zrelosti u njoj, on nam daje točno određeni poziv. Zvanje je put kojim se kroči zajedno s braćom i sestrama koje nam je Gospodin dao: to je poziv koji odiše zajedništvom. Crkvena dinamika poziva je protulijek ravnodušnosti i individualizmu. Ona uspostavlja zajedništvo u kojem je ravnodušnost pobijeđena ljubavlju, jer zahtijeva da izađemo iz sebe samih

i stavimo svoj život u službu Božjeg nauma, prigrajući povijesne okolnosti njegova svetog naroda. Na ovaj Dan posvećen molitvi za duhovna zvanja, potičem sve vjernike da preuzmu svoj dio odgovornosti u pogledu brige i razlučivanja zvanja. Kad su apostoli tražili nekoga da zauzme mjesto Jude Iškariotskog, sveti Petar je okupio stotinu i dvadeset braće (usp. Dj 1, 15); a kod izbora sedmoričice đakona okupila se skupina učenika (usp. 6, 2). Sveti Pavao je dao Titu točno određene kriterije za izbor prezbitera (usp. Tit 1, 5-9). I dan danas kršćanska zajednica je uvijek prisutna u razlučivanju zvanja, u njihovoј izgradnji i njihovoј ustrajnosti (usp. Apost. pobud. Evangelii gaudium, 107). Zvanja se rađaju u Crkvi. Od prvoga trenutka kada se zvanje javi, nužno je imati odgovarajući "osjećaj" za Crkvu. Nitko nije pozvan isključivo za određeni kraj, za neku skupinu ili crkveni pokret, već za Crkvu i za svijet. "Jasan je znak autentičnosti neke karizme njezina crkvenost, njezina sposobnost da se skladno uklopi u život svetoga Božjeg naroda za dobro sviju" (isto, 130). Odgovarajući na Božji poziv, mlađi čovjek osjeća kako se širi njegov crkveni obzor, pred očima mu se otvara mnogolikost karizmi i kadar je poduzeti objektivnije razlučivanje. Zajednica, na taj način, postaje kuća i obitelj gdje se zvanje rađa. Kandidati sa zahvalnošću promatraju to posredovanje zajednice kao nezaobilazni element za svoju budućnost. Uči poznavati i ljubiti braću i sestre koji slijede put različit od njihova; a te veze jačaju u svima zajedništvo.

Zvanja rastu u Crkvi. Tijekom izgradnje kandidati za različita zvanja trebaju sve bolje upoznavati crkvenu zajednicu, nadilazeći ograničene poglede koje svi na početku imamo. U tu je svrhu korisno poduzeti neko apostolsko iskustvo zajedno s ostatim članovima zajednice, kao na primjer: u društvu dobrog vjeroučitelja navještati kršćansku poruku; iskusiti evangelizaciju periferije zajedno s nekom od redovničkih zajednica; otkriti blago kontemplacije kroz iskustvo života u klauzuri; bolje upoznati misiju ad gentes u kontaktu s misionarima; s dijecezanskim svećenicima produbiti iskustvo pastoralala u župama i biskupijama. Za one koji su već u izgradnji, crkvena zajednica ostaje uvijek temeljno odgojno okruženje, prema kojem se osjeća zahvalnost.

Crkva podupire zvanja. Nakon konačnoga opredjeljenja, naš put zvanja u Crkvi ne završava, već se nastavlja u našoj spremnosti na služenje, u našoj ustrajnosti i trajnoj izgradnji. Onaj tko je posvetio svoj život Gospodinu spreman je služiti Crkvi gdjegod je to potrebno. Misija Pavla i Barnabe dobar je primjer te spremnosti služiti Crkvi. Poslani od Duha

Svetoga i antiohijske zajednice u misiju (usp. Dj 13, 1-4), vratili su se toj istoj zajednici i ispripovjedili što je Gospodin učinio po njima (usp. Dj 14, 27). Misionare prati i podupire kršćanska zajednica, koja uvijek ostaje ključna referentna točka, kao vidljiva domovina koja pruža sigurnost onima koji su na putu prema vječnome životu.

Među pastoralnim djelatnicima posebnu važnost imaju svećenici. Po njihovoј se službi uprisutnjuje Isusova riječ, koji je rekao: "ja sam vrata ovcama [...] Ja sam pastir dobri" (Iv 10, 7.11). Pastoral zvanja je temeljni dio njihove pastoralne službe. Svećenici prate one koji traže svoje zvanje, kao i on koji su već posvetili život služenju Bogu i zajednici.

Svi su vjernici pozvani postati svjesni crkvenog dinamizma zvanja, kako bi vjernička zajednica mogla postati, po primjeru Blažene Djevice Marije, nalik majčinu krilu koje prihvata dar Duha Svetoga (usp. Lk 1, 35-38). Majčinstvo se Crkve očituje u ustrajnoj molitvi za zvanja i odgojnem radu i praćenju svih onih koji osjećaju Božji poziv. Crkva to majčinstvo izražava također pažljivim odabirom kandidata za svećeničku službu i posvećeni život. Konačno, Crkva je majka zvanja stalnom potporom onih koji su posvetili svoje živote služenju drugima.

Molimo Gospodina da svima onima koji su na putu zvanja podari duboki osjećaj pripadnosti Crkvi te da Duh Sveti u pastirima i svim vjernicima osnaži duh zajedništva, razlučivanja i duhovnog očinstva i majčinstva.

Milosrdni Oče, koji si dao svoga Sina za naše spasenje i trajno nas podupireš darovima svoga Duhom, daj nam žive, gorljive i radosne kršćanske zajednice, koje su izvori bratskoga života i koje kod mlađih bude želja da se posvete Tebi i djelu evangelizacije. Podupri te zajednice u njihovu nastojanju da ponude odgovarajuću katehezu zvanja i putove posebnog posvećenja. Udijeli mudrost potrebnu za razlučivanje zvanja, tako da u svemu sja veličina tvoje milosrdne ljubavi. Neka Marija, Isusova Majka i odgojiteljica, zagovara za svaku kršćansku zajednicu, da, postavši plodnom po Duhu Svetom, bude izvor pravih zvanja u službi svetoga Božjeg naroda.

MIR I DOBRO

Vijesti

I. 2016.

Mostar, prosinac 2015. – ožujak 2016. (izbor)

POTPOROM VLADE REPUBLIKE HRVATSKE RESTAURIRAJU SE NAJSTARIE KNJIGE FRANJEVAČKE KNJIŽNICE U MOSTARU

Od 2006. godine traje obnova najstarijih knjiga Franjevačke knjižnice Mostar. To su knjige tiskane do 1835. godine. Ukupno ih je 869. Obnavljaju se u Središnjem laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu. Troškove restauracije „Rare“ financira Vlada Republike Hrvatske kroz pomoć Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Taj zahtjevni postupak Provincija ne bi mogla financirati, zato smo neizmјerno zahvalni Vladi Republike Hrvatske koja je finansijski omogućila da se od propadanja spasi to vrijedno nacionalno blago. Po završetku restauracije „Rara“ će biti u Franjevačkoj knjižnici Mostar gdje na nju već čekaju za to specijalno napravljene drvene police.

Do sada je obnovljeno 525 knjiga. Vlada Republike Hrvatske dodijelila je i ove godine sredstva za nastavak toga postupka.

Ovo nam je prigoda da se Vladi Republike Hrvatske iskreno zahvalimo za novčanu potporu na tom iznimno važnom pothvatu kojim će se obnoviti najstarije knjiško blago u Hercegovini koje je sačuvala Hercegovačka franjevačka provincija.

MINISTAR VANJSKIH POSLOVA REPUBLIKE HRVATSKE DR. MIRO KOVAČ POSJETIO NAŠE SAMOSTANE

U sklopu svoje jednodnevne posjete Bosni i Hercegovini ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske dr. Miro Kovač posjetio je 29. siječnja naše samostane u Mostaru i na Širokom Brijegu.

U ime bratstva u Mostaru pozdravio ga je i dobrodošlicu mu izrekao gvardijan fra Iko Skoko. Odmah po dolasku ministar je izrazio svoj pijetet prema našoj pobijenoj braći naklonivši se pred njihovom slikama u klaustru samostana. Potom ga je u blagovalištu u nazočnosti njegovih suradnika, naše subraće i postulanata u ime Provincije pozdravio provincijski vikar fra Ivan Ševo i uručio mu prigodne darove. Zaželio je njemu i čitavoj novoj vladu RH mudrost i odvažnost u vođenju države na dobrobit svih Hrvata, gdje god bili, kao i drugih naroda u susjedstvu.

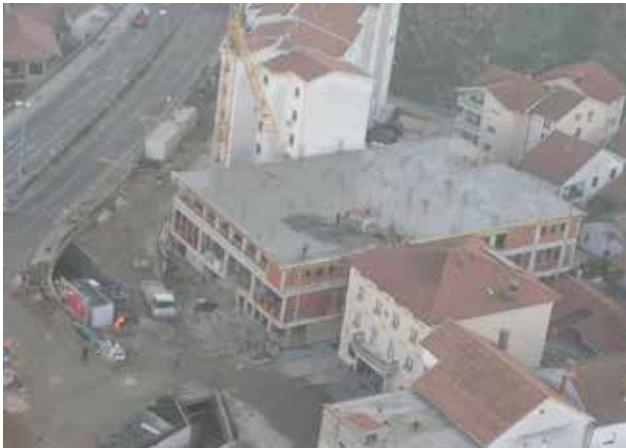
Ministar Kovač se zahvalio na srdačnom dočeku i pozdravnim riječima te objasnio zašto je njegov prvi odlazak u posjet nekoj zemlji bio baš BiH. Želio je tim ohrabriti Hrvate u BiH i dati im do znanja da Hrvatska misli na njih, ali isto tako želi da budu što bolji međususjedski odnosi između Hrvatske i BiH.

Potom se zaputio u naš samostan na Širokom Brijegu gdje ga je dočekalo tamošnje naše bratstvo na čelu s gvardijanom fra Tomislavom Puljićem. I tu mu je priređen srdačan doček izrečen u gvardijanovim pozdravnim riječima. Ukratko mu je gvardijan fra Tomislav iznio koje je značenje Širokog Brijega u nastanku i povijesti naše Provincije, te kako je snažna duhovna, kulturna, prosvjetiteljska i svjedočka baština pobijenih fratara na Širokom Brijegu, koja obvezuje ne samo fratre nego i hrvatski narod.

Ministar Kovač se zahvalio na pozdravnim riječima i istaknuo da je svjesno izabrao posjet Širokom Brijegu kako bi iskazao zahvalnost, pijetet i poštovanje prema pobijenim fratrima, ali isto tako da ohrabri i fratre i hrvatski narod u ovom podneblju da budu odgovorni i svjesni graditelji duhovnog, kulturnog i hrvatskog nacionalnog boljštaka svih generacija u BiH.

Potom su uz objedovanje večere ostali u ugodnom razgovoru o svim aktualnim temama.

PETA PLOČA NA STUDENTSKOM DOMU, PUČKOJ KUHINJI, MEĐUNARODNOM CENTRU ZA DIJALOG...

Izgradnja na Studentskom domu za siromašnije studente, pučkoj kuhinji, Međunarodnom centru za dijalog i BookCrossover ide dobro. Zahvaljujući brojnim darovateljima, i velikim i malima, radovi se nastavljaju. Veseli što je do sada oko 3000 darovatelja prepoznalo taj projekt od Orašja do Neuma, preko Hrvatske, Austrije, Švicarske, Njemačke...

Imena svih donatora i ustanova objavljaju se na portalu www.dompes-mo.com i na <https://www.facebook.com/domuspanis-etspiritus>. Jučer je izlivena peta ploča koja je površine 820 m², a u nju je ugrađeno 150 kubika betona i oko 14.000 kg željeza.

Tvrtka BROTIS d.o.o. iz Čitluka (Tromeđa) sa svojim partnerima iz Italije darovala je 3.000 m² zidnih pločica u subotu 19. prosinca 2015.

Učenici Gimnazije Mostar skupili su božićni dar 300 KM! Učenici Osnovne škole Čerin – dramska sekcija – skupili su i darovali 193,5 KM!

Nadamo se da će se radovi nastaviti i tijekom 2016. Hvala svima darovateljima.

Svima želim blagoslov Božić i Novu 2016. godinu!

Mostar, 31. siječnja 2016.

Fra Iko Skoko, gvardijan

OBILJEŽENA PRVA "NOĆ MUZEJA" I OTVORENA GALERIJA SA STALNOM POSTAVOM ZAVIČAJNIH UMJETNIKA U TOMISLAVGRADU

Ljudi odlaze, a djela ostaju.

Koncertom Osnovne glazbene škole Tomislavgrad večeras je u galeriji KIC-a u Tomislavgradu otvorelo obilježavanje 1. noći muzeja u našem gradu. Na koncertu je nastupilo sedam polaznika ove škole, a potom je otvorena izložba djela duvanjskih zavičajnih umjetnika kojima je ujedno i posvećena ovogodišnja Noć muzeja.

Izložbu je otvorio tomislavgradski načelnik Ivan Vukadin poхalivši ovom prigodom organizatore i izrazivši nadu da će ta kulturna ustanova dobiti prigodni prostor kako bi se mogla izložiti sva djela naših umjetnika, a koja KIC godinama prikuplja i upotpunjava u zavičajnu zbirku duvanjskih umjetnika. O tomu je također govorila i ravnateljica te ustanove Danijela Papić koja je zahvalila našoj glazbenoj školi, općini i županiji kao i ostalim institucijama i ustanova koji potiču kulturni život Tomislavgrada.

Posjetitelji su se potom uputili do Franjevačkoga muzej „Fra Jozo Križić“ gdje je svečano otvorena galerija stalnoga postava duvanjskih akademskih umjetnika, od svjetski poznatoga grafičara Virgilija Nevistića, Bože Drmića i Vinka Bagarića, do suvremenih umjetnika Ante Čule, Ilije Skočibušića, Mire Zrne i Enesa Redžepagića.

- Uključujemo se u nešto što je na državnoj i europskoj razini, a ujedno večeras sudjelujemo otvaranju zavičajne galerije u zgradi Muzeja, kazao je duvanjski gvardijan fra Ante Pranjić koji je ujedno iznio nekoliko podataka o šestorici naših akademskih umjetnika.

- Ovo je otvaranje galerije samo početak. Nadamo se da će se još više akademskih umjetnika uključiti u ovu galeriju gdje će moći i budući naraštaji duvanjskoga kraja nalaziti nadahnuće.

Prigodnim riječima i pri otvaranju galerije zavičajnih umjetnika uputio je općinski načelnik Ivan Vukadin.

- Sve ovo pokazuje da Duvnjaci nisu vješti samo u gastarbeiterstvu i gipsu, kao što se u nekim pričama pokušava nametnuti. Itekako ima Duvnjaka koji imaju izrazitu akademsku i kulturnu naobrazbu, a to dokazuje i večerašnje otvaranje galerije. Općinske su vlasti tu da isprate i ideje Muzeja i KIC-a i zato smo tu gdje jesmo, kazao je načelnik Vukadin.

Galeriju sa stalnom postavom zavičajnih umjetnika otvorili su Enes Redžepagić Hek i gvardijan fra Ante Pranjić.

- Kao Duvnjak sam presretan što vidim toliki auditorij na jednome kulturnom događaju. Večeras imamo prigodu vidjeti vrijedna djela naših umjetnika. Neki od njih su nas, nažalost, napustili, a mogli su priuštiti još mnogo svojih djela kojima se divimo i kojima bi se mogli diviti. Ipak, oni su i dalje među nama tu jer njihova djela su jača. Čovjek je prolazna materija. Ljudi odlaze, a djela ostaju kao putokaz vremena u kojem su oni živjeli, naglasio je otvarajući ovu izložbu akademski likovni umjetnik Enes Redžepagić Hek, zahalivši gvardijanu Pranjiću koji ga je, kaže, iznenadio.

- Ja još nigdje nisam bio da autoru izložbe ujedno otvaraju izložbu. Vjerojatno on ne bi bio gyradjan kad me ne bi privolio na to, kazao je šaljivo Enes Redžepagić.

Više no solidan odziv publike ovim događajima, a među njima bio je i ravnatelj Franjevačkoga muzeja i galerije Gorica Livno Josip Gelo, potvrdio je želju i potrebu da se i Tomislavgrad uvrsti na listu onih gradova koji u svojim kulturnim institucijama već tradicionalno obilježavaju Noć muzeja. Nesumnjivo je da i duvanjski kraj u ovom smislu ima svoje mjesto, a da ima što pokazati, ne samo domaćoj već i svjetskoj publici, već odavno je poznato.

– Sretni smo da se i naš grad pridružio obilježavanju ovoga kulturnog događaja. Čestitam organizatoru na trudu i priređivanju još jednoga lijepog događaja u našem kraju. Ovdje imamo djela dviju generacija naših umjetnika. Ona su realno prikazana, a opet na jedan način i njihova umjetnička i naša, kazao je jedan od posjetitelja izložbe.

Valja naglasiti da su Noći muzeja vrata kulturnih ustanova koja su uključena u taj projekt uglavnom otvorena do 24 sata. No ipak vjerujemo da su oni koji su to namjeravali već prošetali do spomenutih institucija u namjeri da stignu popratiti još jedan večerašnji, ali športski događaj – polufinale Europskoga prvenstva u kojem će hrvatska nacionalna vrstaigrati protiv Španjolske.

Zora Stanić/Tomislavcity

U NOĆI MUZEJA U GORICI POSJETITELJI ODUŠEVLJENI

Noć muzeja 11. put u Hrvatskoj, zbila se i 6. put zaredom u Gorici, nekoć sjedištu stare župe Imota, danas sjedištu župe Gorica-Sovići, u općini Grude.

U Staroj crkvi sv. Stjepana Prvomučenika u 19 sati započeo je program u kojemu su svojim sudjelovanjem doprinijeli boljem ra-

zumijevanju ove Noći muzeja i sljedeći govornici: fra Stipe Marković i fra Ante Marić. Župnik fra Stipe Marković je na početku sve pozdravio i naglasio kako je ovo jedan lijep događaj koji je prvi put u BiH upravo organiziran u Gorici.

Fra Ante je kazivao o izložbi slika i životu fra Mirka Čosića, prvoga hercegovačkog franjevca akademskog slikara. Između ostaloga je kazao:

Hrvatska franjevačka arheološka zbirka, Župni ured Gorica, Bratovština sv. Stjepana i Matica hrvatska prvi su se s prostora Hercegovine i Bosne odazvali zovu Noći muzeja, i evo to uspješno čine i ove 2016. godine Gospodnje.

Na ozemlju stare crkve sv. Stjepana koja izrasta iz ranokršćanskih temelja sv. Stjepana, a dobro pamti i arheološki utvrđuje i starohrvatska vremena razgledamo slike fra Mirka Čosića (Buhovo, 15. 7. 1903. – Mostar, 16. 7. 1967.). Izbor iz njegova opusa učinili su fra Vendelin Karačić i Josip Mijić, a iz fundusa već pet održanih likovnih kolonija „Fra Mirko Čosić“ slike je odabrao akademski slikar Andelko Mikulić. Zadnja je kolonija „Fra Mirko Čosić“ održana prošle godine ovdje u Gorici.

Zašto se u Noći muzeja u Gorici u staroj crkvi sv. Stjepana Prvomučenika pojavljuje fra Mirko Čosić? Sama staru crkvu daje nam na to odgovor. Kad je slavila svoj stoti rođendan (1856. – 1956.) župnikom je u gorici bio fra Berislav Mikulić (1913. – 2002.). Htio je crkvi za njezin jubilej podariti neki dar. I, kao rekovačev u Gorici te 1956. godine na fra Berislavov poziv dolazi fra Mirko Čosić. Iscrpljen i obolio dugogodišnjim tamnovanjem u komunističkim kazamatima Zenice i Mostara, te se godine nalazio na Širokom Brijegu. Stavio je u crkvu drvenu skelu, uzeo boju kakvu je mogao nabaviti, pripravio zid u nišama bočnih oltara s jedne i druge za fresku i naslikao dvije slike koje će tu ostati kao umjetnički i nadasve pobožni osjećaj i sjećanje na ovoga hercegovačkoga franjevca slikara akademskog obrazovanja. „Isus blagoslivlja djecu“ i „Suze sina razmetnoga“ (ulje na zidu, 440 x 220 cm) od tada su u crkvi. U prigodi obnove stare crkve 2000. godine i fra Mirkove su slike obnovljene i produžen im je život.

Fra Mirko je mogao samo slutiti budućnost svojim freskama. I dok je slikao sa skele sjećao se možda svoga prijedenog životnog puta. Onih lijepih trenutaka, bilo ih je malo, kao da kazuje ocvali osmijeh na njegovu licu i tiha svjetlost u njegovu pogledu, i dakkako onih drugih, kojima je život i te kako obilovao.

Ove fra Mirkove freske ne mogu nikamo poći. Zato su ove njegove slike k njima došle, i ove s likovnih kolonija njemu u spomen. Da reknu ovim freskama, noćas u Noći muzeja:

– Dobro da ste tu, da vas možemo posjetiti. Lijepo je tu kod vas uz krstionicu vjernosti staru kao i Milanski edikt, i na ovim drevnim zidinama koje su uvijek rušili, a mi ih dizali, i opet ih zidali. Došli potomci obilježiti Noć muzeja. Lijepo. A vama su, goričke fra Mirkove freske, sve noći u naručju. I one prošle i ove što još pred vama kao budućnost stope. U njima bdijete i čuvate divne uspomene, naglasio je fra Ante.

Prigodnim govorom ovu Noć muzeja i izložbe slika otvorio prof. dr. sc. Srećko Tomas sa Sveučilišta iz Osijeka, koji je ujedno i predavač na Sveučilištu u Mostaru. Profesor Srećko Tomas naglasio je kako su ova Noć muzeja u Gorici i sva druga kulturna zbivanja u ovom mjestu i općini Grude nešto čime svi stanovnici trebaju biti ponosni jer ovakvih događanja kako sadržajem tako i brojem nema ni u većim mjestima i gradovima. Prof. dr. Tomas član je uprave Matrice hrvatske u Osijeku i redoviti suradnik *Susret*, Godišnjaka Matice hrvatske Grude.

Posjetitelji su imali prigodu vidjeti uređenu staru crkvu sv. Stjepana Prvomučenika, arheološke iskopine s ranokršćanskim grobnicom i ranokršćanskim krstionicom čiji je krsni zdenac križnog oblika, a nalazi se u tzv. baptisteriju goričke starokršćanske bazilike.

U Galeriji u staroj kapeli bile su izložene slike s pet likovnih kolonija održanih u čast fra Mirka Čosića. Neki od umjetnika/umjetnica koji su sudjelovali na tim likovnim kolonijama bili su u Gorici ove noći i oduševljeno sudjelovali u programu.

Za tu je prigodu svoja vrata otvorila i Hrvatska franjevačka arheološka zbirka sv. Stjepana u Gorici.

Glazbom su ovu Noć muzeja divnim izvedbama uzveličali solist-pjevačica Sanja Boban iz Sovića (Bobanova Draga) uz glasovirsku pratnju Stipe Iličića iz Ružića, a program je krasno vodila Zorana Grizelj.

Ljubitelji kulture i umjetnosti koji su posjetili Goricu mogli su se i počastiti domaćim delicijama koje su pripremili sudionici i vrijedne domaćice i uživati u agapeu uz pjesmu i čašicu razgovora sve do polnoći dokada su vrata u Gorici svima bila otvorena!

Zadovoljni organizatori ove Noći muzeja u Gorici nisu krili svoje oduševljenje, naglasivši da će i ubuduće nastaviti djelovati na kulturnom polju!

Mario Bušić

BLAGOSLOV CRKVE U PODVRANIĆU

U Podvraniću 7. veljače, zaselku u župi Kočerin, blagoslovljena je crkva na čast Blaženoga Alojzija Stepinca. Blagoslov i svetu misu predvodio je mons. Ratko Perić, biskup. Tom prigodom blagoslovjen je i kip blaženika i velika slika. Nazočnima je pozdrav izrekao župnik fra Mario Knezović. U koncelebraciji je bio fra Svetozar Kraljević i don Marin Skender, biskupov tajnik. Pjevanje su predvodili kočerinski framaši. Na misi je bilo više od 400 vjernika koji su pristigli iz različitih mjesta. Biskup je u propovijedi jako dirljivo i životno govorio o liku i djelu blaženoga Alojzija.

Nakon misnoga slavlja načinjena je zajednička fotografija svih misara. Potom je uslijedilo pučko veselje gdje je priređen bogat obrok i piće za sve uzvanike. Slavlje je uz pjesmu i nastup HKUD Kočerin nastavljan do noćnih sati.

Uz ovo napomenimo da je biskup prije ovoga slavlja predvodio svetu misu u 11 sati na Kočerini na kojoj su bili svi ovogodišnji prvopričesnici i krizmanici.

NJEMAČKI PARLAMENTARCI POSJETILI FRANJEVAČKI SAMOSTAN I DOMPES U MOSTARU

Mostar (Dompes) – Zastupnica u njemačkom Bundestagu i državna tajnica Ministarstva za rad i socijalna pitanja Njemačke gosp. Gabriele Lösekrug-Möller i zastupnik gosp. Josip Juratović posjetili su Franjevački samostan sv. Petra i Pavla u Mostaru u srijedu 10. veljače 2016. U samostanu ih je primio gvardijan fra Iko Skoko. Gvardijan im je pokazao samostan te posebno fotografije 66 hercegovačkih franjevaca koje su komunisti ubili u Drugom

svjetskom ratu i poraću. Nakon razgledanja samostana gosti iz Njemačke s gvardijanom obišli su radove na Studentskom domu, pućkoj kuhinji i Međunarodnom centru za dijalogu (Dompes). Posebno ih je zanimalo život studenata u Mostaru te kako se skrbi o osobama s posebnim potrebama. U Studentskom domu predviđeno je da na svakom katu bude po jedna soba za osobe s fizičkim teškoćama. Njime će biti prilagođene sobe i sanitarni čvor! Zahvaljujući Bogu, darovateljima i izvođačima radovi na tom objektu ide dobro!

REVIDIRANI NEKROLOGIJ PROVINCije

Fra Robert Jolić uredio je novi Nekrologij Provincije, na temelju podataka iz Leksikona hercegovačkih franjevaca, a služio se s desetak starijih nekrologija, iz bosanskih, dalmatinskih i hercegovačkih samostana. Novi je Nekrologij potpuniji nego bilo koji dosadašnji, a podaci o pojedinim franjevcima su ponešto opširniji nego u aktualnim nekrologijima, kako je bio običaj u starijim nekrologijima.

Ako netko želi nabaviti revidirani Nekrologij, tvrdо ukoričen sa zlatotiskom na naslovnoj korici i na hrptu, može se javiti fra Robertu na e-mail: rjolic@tel.net.ba ili na mobitel 063 899-444.

DUHOVNA OBNOVA ZA MLADE NA ČERINU

U našoj župi imali smo duhovnu obnovu od 12. do 14. veljače 2016., koju je predvodio don Damir Stojić, a s njim su došli mlađi iz skupine Božja pobjeda, koji su svojim pjevanjem uveličali tu duhovnu obnovu.

Prva večer započela je Križnim putem i sv. Misom, zatim je don Damir održao duhovni nagovor. Don Damir je pričao o svom pozivu, iskustvima i događajima u svom svećeničkom životu, koji mogu poslužiti svima za primjer. Osvrnuo se i na veliko зло u hrvatskom narodu, a to je psovka. Rekao je da treba opominjati psovače, a svaki put kad čujemo psovku, pomoliti se u tišini. Prva večer završila je klanjanjem Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramenu.

Druga večer započela je duhovnim nagovorom u kojem je don Damir govorio o životnim izborima – odlučiti se za svećeništvo, redovništvo ili za obiteljski život. Pričao je o borbama i izazovima s kojima se susreo dok nije prepoznao Božji poziv u svom srcu, i pozvao je mlade da se preispitaju – zove li njih Bog. Na kraju je pričao o važnosti isповijedi i pomirenju s Bogom i nakon toga je uslijedila sv. isповјед, sv. misa i klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramenu.

U nedjelju je don Damir imao duhovni nagovor u 10 sati, prije pučke sv. mise. U 11 sati slavljenja je sv. misa za pobijene fratre koji su rodom iz naše župe, i tom sv. Misom završena je duhovna obnova. Pred punom je crkvom sv. Stjepana don Damir govorio na duhovnom nagovoru o sv. misi od koje kršćanin živi. Potom je uslijedio put križa u 11 sati, a nakon pobožnosti slavljenja je sv. misa za ubijene fratre koji su rodom iz naše župe i koji su ovdje djelovali. Njih pet: fra Paško Martinac iz Čerina (1882. – ubijen u Ljuboškom 1945.), fra Bono Andačić iz G. Hamzića (1903. – ubijen u Grabovoj Dragi 1945.), fra Rafo Prusina iz G. Hamzića (1884. – ubijen 14. veljače 1945. u Mostaru i bačen u Neretvu), fra Dobroslav Šimović iz D. Hamzića (1907. – ubijen na Širokom Brijegu 1945.) i fra Branimir Korać, dominikanac iz G. Hamzića (1914. – ubijen 1944.). Svečano misno slavlje i završetak duhovne obnove predvodio je don Damir Stojić, salezijanac koji je podrijetlom iz naše župe uz sumisništvo fra Darija Dodiga i fra Tihomira Bazine. Svojim pjevanjem sv. misno slavlje uveličao je župni zbor pod ravnanjem prof. Katje Krolo-Šarac. Don Damir se u propovijedi najprije osvrnuo na poruku ovoga svetog vremena korizme, Isusovih kušnji i ubijenih frataru, koji su bili spremni kušnje povijediti po Isusovu primjeru. Nisu bježali, nisu se žalili, nego spremno uzeli križ za Isusom i pošli. Ostavili su nam primjer pravoga kršćanskog života.

Od srca se zahvaljujemo don Damiru što nam je svojim riječima pomogao da na početku korizmenoga vremena promislimo o svom duhovnom životu, molitvi, odnosu prema drugim ljudima.

Neka nam njegove riječi svima budu na korist.

PROSLAVLJENA SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I PUK U MOSTARU

Fra Leo Petrović (r. 1883.)
Fra Jozo Bencun (r. 1909.)
Fra Rafa Prusin (r. 1884.)
Fra Bernardin Smoljan (r. 1884.)
Fra Gregor Vasilj (r. 1866.)
Fra Kuzimir Bebek (r. 1901.)
Fra Nenad Pešar (r. 1910.)

U nedjelju, 14. veljače 2015. u 18.00 sati, u vjernicima ispunjenoj crkvi sv. Petra i Pavla u Mostaru proslavljena je sveta misa u spomen na pobijene fratre i vjernike Mostara i okolice koji su žrtve II. svjetskog rata, porača i Domovinskog rata!

Sv. misu predstavio je gvardijan fra Iko Skoko uz susavlje provincijala fra Miljenka Šteke, provincijskoga vikara fra Ivana Ševe, don Željka Majića, generalnoga vikara hercegovačkih biskupija, i još dvadesetak frataru.

Prije početka sv. mise mladi framaša su stavljali zapaljene sveće pred oltar dok je bogoslov fra Leon Marijanović čitao imena sedmorice naše braće koje su partizani odveli iz samostana, mučili ih, ubili i bacili u Neretvu.

U uvodnim riječima gvardijan fra Iko istaknuo je: „Drugi svjetski rat i poraće bili su najteže razdoblje u povijesti našeg naroda u BiH. U razdoblju od 1941. do 1952. u BiH smrtno je stradalih 160 katoličkih svećenika i 9 časnih sestara. U II. svjetskom ratu i poraću stradalih je oko 10% našeg puka. Iz Hercegovine stradalih je više od 16.000 vjernika. Godina 1945. bila je najteža. Samo u toj godini ubijena su 104 svećenika.

Toliki broj stradalih nije slučajnost, nego dobro isplanirano uništenje naše Crkve i našega narodnog bića. Međutim, narod koji ima dušu ne može se ubiti ni uništiti. Narod koji se čvrsto veže uz Boga unatoč svim slabostima, grijesima, teškoćama, svim krijevima i svim progonima, zatiranjima i mučenjima, ne može se ubiti ni uništiti jer ima dušu.“

Velika crkva ove večeri bila je premalena da primi velik broj vjernika koji su došli da u pobožnoj molitvi i dostojarstvenom stavu izraze pijetet i poštovanje prema nevinim žrtvama totalitar-noga komunističkog sustava. Lijepo pjevanje crkvenoga zbora pod ravnjanjem gospodina Drage Solde kao i pjevni navještaj Evangelijsa fra Antonija Šakote učinilo je cijelu liturgiju tako svečanom da su se svi nazočni mogli osjetiti unesen u sakralno otajstvo sv. mize.

U svojoj propovijedi gvardijan fra Iko osvrnuo se na nedjeljno Evangelje koje je govorilo o Isusovoju kušnji i naglasio da đavao od Adama i Eve pa do konca svijeta ljude stalno podvrgava iskušenju i kuša kako pojedince tako i grupe da ih zavede i u zlo uvede, te je dodao: „Svjedoci smo kako je komunistički režim prihvatio tu kušnju. Htjeli su 'biti kao bogovi koji razlučuju dobro i зло'. Nisu molili kako moli psalmist u 141. psalmu: 'Ne daj da mi se srce zlu prikloni da bezbožno počinim djela opaka' (Ps 141,4). Oni su srce zlu priklonili i bezbožno počinili djela opaka. Iz svoga sustava, iz svoga života, prvo su uklonili Boga, a zatim su uklanjali sve što je pripadalo Bogu. Htjeli su izgraditi gospodarske, političke i društvene strukture bez Boga. Na tom putu smetali su im svi oni koji su se trudili biti Božji i sve ono što je ukazivalo na Boga. Zato im je smetala Crkva, posebno Katolička! Zato su im zasmetali fratri, svećenici, časne sestre i vjernici koji su htjeli služiti i moliti se Bogu. Nemilosrdno i bez ikakva suda, sustavno su ih ubijali. Htjeli su stvoriti čovjeka po svome modelu, bez dostojarstva, bez savjesti, bez odgovornosti...“

Zato su počeli ubijati fratre na Širokom Brijegu, Mostaru, Ljubuškom, Hercegovinom i dalje... Ubili su 66 naših hercegovačkih frataru. Stradalo je 66 frataru i Bosne Srebrenе. Stradalo je za vrijeme komunizma u našem narodu oko 600 svećenika, više nego u drugim europskim narodima. Počeli su uklanjati i sve što je ukazivalo na Boga!....“

Što se dogodilo u našem samostanu u Mostaru na današnji dan prije 71 godinu?

Na Čistu srijedu, 14. veljače 1945., partizani su ušli u Franjevački samostan sv. Petra i Pavla u Mostaru oko 14 sati. Oficir Branko Popadić prozvao je fra Lea Petrovića, fra Grgu Vasilja, fra Jozu Bencuna, fra Rafu Prusinu, fra Bernardina Smoljana, fra Kuzimira Bebeka, fra Nenada Venancija Pehara i izveli ih van. Ispred samostana svezali su ih žicom ruke na leđima i odveli ih prema Starom Čekru, mučili, ubili i ubacili ih u hladnu Neretvu.

Nakon ubojstva naših frataru počeli su „laži govoriti usta njihova, a desnica krivo prisezati“, kao da oni to nisu učinili.

Svoju propovijed fra Iko završio je riječima: „Nismo ni mi danas oslobođeni kušnji! I nama i našim skupinama i zajednicama na svakom koraku nudi se đavolska kušnja „bit ćeće kao bogovi“. Ta kušnja rađa ohološću i egoizmom u nama i u našim zajednicama. Molimo za Božju milost da nam pomogne u tim kušnjama, kako nama osobno, tako i našim zajednicama. Korizma koju smo započeli je, kako reče Papa Franjo u svojoj buli *Lice milo-*

srđa, povlašteno vrijeme u kojemu će se slaviti i iskusiti Božje milosrđe! Neka nam Isusove riječi iz današnjeg Evanđelja budu snaga i orijentir kroz ovu korizmu:

1. Nijedan čovjek ne može živjeti samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih (Mt 3,4),
2. Ne kušaj Gospodina, Boga svojega, (Mt 3,7)
3. Gospodinu, Bogu svojemu klanjam se, njemu jedinome služi!“ (Mt 3,10), da nam duhovno bude plodonosna.“

U popodnevnim satima ovoga istog dana fratri su iz samostana u Mostaru skupa s postulantima otisli na obalu hladne Neretve, zapalili svijeće i pomolili se na mjestu koje se smatra stratištem naše pobijene braće.

Ta komemoracija bijaše vapaj Bogu i apel odgovornima iz svih naroda na ovoj zemlji da se tako što nikad više ne dogodi i usrdna molitva da svi živimo u miru i pravoj slobodi.

TOMISLAVGRAD: SVETA MISA ZA RATNE I PORATNE ŽRTVE DUVANJSKOGA KRAJA

Mjesec veljača u Hercegovini zaogrnut je crnim velom zbog ratnih i poratnih žrtava komunističkog zlosilja. U spomen-bazilici Sv. Nikole Tavelića u Tomislavgradu na prvu korizmenu nedjelju,

14. veljače 2016., u 18 sati proslavljenja je sveta misa zadušnica o 71. obljetnici pod predsjedanjem duvanjskoga gvardijana franjevačkoga samostana i župnoga vikara fra Ante Pranjića za žrtve iz vremena komunističke diktature Drugoga svjetskog rata i porača Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja B. D. Marije i Duvanjskoga kraja. Kod misnoga slavlja koncelebrirala su četvorica svećenika franjevaca: fra Klement Galić, fra Josip Mioč, fra Josip Jolić i fra Mate Tadić uz đakoniranje fra Ivana Penavića. Slavlje su uz pratnju gitara pjesmom uveličali, sudjelovali u misnim čitanjima i prigodnoj molitvi vjernika, mladi iz duvanjske franjevačke mlađeži – Frame. Ispred oltara postavljen je veliki pano s likovima 66 franjevaca Hercegovačke provincije ratnih i poratnih žrtava komunističkih zločina. Pročitana su imena 66 ubijenih spaljenih i nestalih franjevaca kao i Duvnjaka don Ante Zrne.

Predvoditelj je misnoga slavlja fra Ante na početku rekao: „Ovo je 71. obljetnica njihova stradanja i kršćanskoga svjedočenja. Samo je u našoj biskupiji pobijeno preko 11. 431 vjernika i 81 svećenik: naših 66 frataru i 15 svjetovnih svećenika. U našem je duvanjskom kraju uništena jedna župa od 2.021 hrvatskog vjernika. Prva žrtva bio je fra Stjepan Naletilić, župnik u Kongori, 24. svibnja 1942., u 38. godini. Bogoslov fra Ljudevit – Ivan Radoš s Blažuju u 20. godini, bogoslov fra Miljenko - Ivan Ivanković u 21. godini. Iz Roškog Polja su: fra Jako – Ante Križić župnik u Gradnićima i fra Filip – Jure Gašpar (Gačić) župnik u Čitluku u 52. godini. Bogoslov fra Julijan – Berislav Petrović u 22. godini, te župnik u Viru don Ante Zrno iz Duvna ubijen u Dubrovniku 1945. godine. Naši su mučenici iskušani na najteži način, a to je mučeništvo krvlju i ostali su vjerni svome Bogu i hrvatskome rodu.“

U prigodnoj homiliji istaknuta je smisao vremena korizme, pokore i napasti kojima je Krist bio iskušan a s kojima se suočava svaki kršćanin. Tako su u svom vremenu od tadašnje komunističke partije da im pristupe, iskušavani i naši mladi bogoslovi: fra Ljudevit Radoš, fra Miljenko Ivanković te fra Julijan Petrović i ništa im ne bi nedostajalo. Izneseno je: „Kao školovani bili bi među materijalno bogatima, ali više su vjerovali Božjoj nego komunističkoj riječi. Nadalje su kao primjer navedeni naši: fra Jako Križić, fra Filip Gačić i don Ante Zrno bili su kao fakultetski naobraženi ljudi u najboljim godinama među nepismenim partizanima. Mogli su postići slavu i vodstvo samo da su se poklonili bezbožnom marksizmu. Slijedio je zaključak s upitom: „Isus nas poučava da se jedino Bogu treba klanjati i njemu služiti. Pitanje je: Pred kime ti klećiš i komu se klanjaš? U nacizmu i komunizmu

se klečalo pred čovjekom kao pred Bogom. I znamo da je slijedilo brutalno uništenje i ljudi i dobara.“

Primjere suočenja pred iskušenjem imamo od našega prvog mučenika fra Stjepana Naletilića do mučenika bl. Alojzija Stepinca. „Tisuće i tisuće naših hrvatskih vojnika i civila prevareni su na Bleiburškom polju i prošli su svoj Križni put. Stotine i stotine naših sunarodnjaka bačeno je u jame, rijeke ili žbunje. Bez suda i krivice su ubijani. Mnogima se ne zna za grobove ni za kosti. Od naših 66 fratara samo je polovica njih pronađena“, zaključuje propovjednik.

Istraživanje pobijenih i nestalih žrtava u Drugom svjetskom ratu i poraću, zapisivanje svjedočanstava preživjelih svjedoka, obilježavanje mjesta stradanja i ekshumiranje grobova prvenstveno imaju općinska povjerenstva. Među devet je osnovanih na području Herceg Bosne i u Tomislavgradu. Nadamo se da će Povjerenstvo konačno početi s radom, jer nevine žrtve s njihovim patnjama i stradanjima zavrjeđuju pjetet, poštovanje, zahvalnost i dostojan ukop.

fra Mate Tadić

MISA ZA POBIJENE FRATRE I VJERNI PUK NA KOČERINU

U župnoj crkvi na Kočerini, u nedjelju 14. veljače, slavljenja je spomen misa za pobijene hercegovačke franjevce. Uz molitvu da proces proglašenja blaženicima -mučenicima bude ploden, molio se i za stradali puk u Drugome svjetskome ratu i poraću. Župa Kočerin izravno je vezana sa stradalništvom svojih fratra jer su fra Valentin Zovko, tadašnji župnik i fra Andrija Topić, duhovni pomoćnik mučeni na pragu župnoga ureda. Misu je predvodio fra Goran Čorluka, župni vikar. Pod misom je pjevao veliki župni zbor. Napomenimo i to da je tijekom molitve i svete mise, osim slike pobijenih fratra, bio izložen i kip blaženoga Alojzija Stepinca kojem su upućene zagovorne molitve da postupak za proglašenjem mučenicima hercegovačkih fratra uspije.

SVETA MISA ZA POBIJENE FRATRE I PUK NA HUMCU 21. VELJAČE 2016.

Nakon Širokog Brijega (7. veljače), Tomislavgrada (14. veljače), Mostara (14. veljače) te mnogih drugih župa diljem Hercegovine

(Čerina, Čitluka, Kočerina...) također je i u humačkoj župi i samostanu u nedjelju, 21. veljače 2016., na vrlo svečan način slavljenja sv. misa za pobijene fratre i puk s područja ljubuške općine. U 18.00 sati u prepunoj crkvi puka Božjega, svih starosnih dobi, a posebno je bio uočljiv veliki broj mladih, sv. misu predslavio je humački gvardijan fra Velimir Mandić u suslavljku s vicepostulatom fra Miljenkom Mićom Stojićem, župnikom fra Ivanom Borašom i 20 fratra svećenika.

Pred sv. misu gospođa Marina Lovrić u pozdravnim riječima naglasila je da ovu večer na poseban način molimo za sve žrtve I. svjetskoga rata, 2.279 osoba s područja ljubuške općine koji su ubijene u II. svjetskom ratu i poraću, za sve poubijane fratre koji su podrijetlom iz ovih krajeva od Studenaca do Imotskoga, ili su ovdje oko Ljubuškoga mučeni, ili su s Humca odvedeni te bez suđenja ubijeni, njih 36. Molimo i za trojicu dijecezanskih svećenika podrijetlom iz humačke župe, kao i za časnu sestru Reginu Milas rođenu u Tihaljinu, koju su partizani ubili u Čapljini 2. veljače 1945. Naravno da uključujemo u svoje molitve i sve pok. branitelje koji su nedavno u Domovinskom ratu poginuli na bojišnicu ili umrli od posljedica rata u kojem su branili svoja i naša ognjišta. A njih je 105 i još 3 civilne žrtve, dvoje djece i jedna medicinska sestra.

Marina je pročitala i stravičan broj ubijenih nevinih žrtava jugokomunističke mržnje po župama, odnosno mjestima ljubuške općine, a novak fra Ivan Slišković imena fratra, svećenika i jedne časne sestre:

1. Iz župe Sv. Ante Padovanskog Humac ubijeni su :

Iz Bijače 40, Cerno 53, Crnopod 27, Crveni Grm 110, Hardomilje 63, Hrašljani 48, Humac 87, Lisice 49, Ljubuški 28, Miletina (župa sv. Jakova iz Međugorja) 46, Mostarska Vrata 49, Pregređe 73, Prolog 39, Radišići 189, Teskera 39, Zvirici 40.

Fratri i svjetovni svećenici su: prof. fra Leonardo Rupčić, fra Kornelije Sušac i fra Nikola Ivanković, te don Stanko Čotić, don Ante Čotić i bogoslov Srečko Čotić.

U Ljubuškom zatvoreni su ili negdje u blizini ubijeni:

fra Paško Martinac, fra Martin Sopta, fra Julijan Kožul, fra Zdenko Zubac i fra Slobodan Lončar.

2. Iz župe sv. Josipa Radnika Grljevići ubijeni su:

Iz Grljevića ubijeno 53, iz Lipna 79.

I fratri: dr. fra Fabijan Paponja, fra Fabijan Kordić i prof. fra Krsto Kraljević.

3. Iz župe sv. Marka Evanđeliste Klobuk ubijeni su:

Iz Klobuka 136.

I fratri: fra Marko Barbarić Lesko i dr. fra Leo Petrović, provincijal.

4. Iz župe Presvetoga Srca Isusova Studenaci ubijeni su:

Iz Stubice 46, Studenci 134.

I fratari: dr. fra Radoslav Vukšić, fra Andrija Jelčić, prof. fra Ne-nad Pehar i fra Lujo Milićević.

5. Iz župe Presvetog Srca Isusova Šipovača-Vojnići ubijeni su:

Iz Dola 25, Greda 13, Kašće 8, Šipovača 60, Vojnići 55.

6. Iz župe sv. Ilike Proroka Veljaci ubijeni su:

Iz Graba 103, Orahovlje 8, Vašarovići 92, Veljaci 117.

I fratari: dr. fra Bono Jelavić i fra Metod Puljić.

7. Iz župe sv. Paškala Vitina ubijeni su:

Iz Grabovnika 49, Otok 29, Proboj 82, Vitina 210.

I fratari: prof. fra Bonifacije Majić, fra Kažimir Bebek, fra Svetislav Markotić, fra Ante Majić i fra Stjepan Majić.

Budući da po ustrojstvu Hercegovačke franjevačke provincije humačkom samostanu pripadaju i župe iz grudske općine, fra Ivan je pročitao također imena ubijenih fratar i svećenika iz tih župa:

Pobijeni fratri i svećenici iz župe sv. Mihovila Arkandela Drinovci:

dr. fra Krešimir Pandžić, dr. fra Arkandeo Nuić, fra Andelko Nuić, dr. fra Radoslav Glavaš, prof. fra Borislav Pandžić, fra Žarko Leventić, fra Emil Stipić te don Ilija Tomas, don Andrija Majić mlađi, don Jerko Nuić i don Ante Krešimir Buconjić.

Pobijeni fratri iz župe sv. Stjepana Prvomučenika Gorica – Sovići:

fra Križan Galić i fra Melhior Prlić

Ubijeni fratar iz župe sv. Ivana Krstitelja Ružići je fra Maksimiljan Jurčić.

Iz župe Bezgrešnog začeća B D Marije Tihaljina ubijena je časna sestra Regina Šima Milas

Mnogima od njih ne znamo grobišta na kojima bi zapalili svijeće i za njih se pomolili, pa su mladi framaši simbolički za sve njih upalili lampionе i stavili ih pred oltar s molitvom na usnama da im svjetlo uskrsla Krista svijetli u njegovu vječnom kraljevstvu.

Na početku svoje propovijedi fra Velimir pročitao je potresno pismo učiteljice Ivanke Škrabec iz Hrvatskog Zagorja, koju su partizani u lipnju 1942. bez suda i suđenja, bez ikakve krivice, natjerali da sama sebi iskopa grobnu jamu te ju, trudnu, zadavili i u nju ubacili. Učinili su to zbog njezina muža kojega su tražili kao „narodnog neprijatelja“, unatoč tome što ih je ona molila da ju puste da barem rodi svoje voljeno i silno iščekivano prvo dijete. To pismo donio je u svojoj knjizi *Huda Jama* Roman Leljak, čovjek koji je podrijetlom iz Hrvatskog Zagorja (Krapina), ali od djetinjstva živi u Sloveniji. On je kao dječak otišao u ondašnju vojnu školu, završio ondašnju vojnu akademiju, bio ondašnji oficir JNA, radio u KOS-u. Kad je dobio uvid u strašne zločine koje su partizani i komunisti počinili, napušta njihove redove i dao se u istraživanje. Istražujući tu dugo i strogo čuvanu tajnu koju je krio zatvoreni rudnik ugljena, otkrio je strašni zločin: u tu jamu ubaćeno je oko 2000 Hrvata, 700 Slovenaca i oko 300 Nijemaca i ostalih žrtava. Jamu su zločinci počeli puniti u svibnju 1945., kako su ju punili tako su dio po dio zatvarali debelim zidovima. Tako se stvorilo 10 velikih pregrada koje su krile strašno зло.

Leljak je u svom istraživanju doznao i za strašno umorstvo spomenute učiteljice, te od čovjeka, koji ju je naknadno dostojanstveno pokopao, dobio njezino pismo što ga je našao u njezinoj haljinici. Pismo je upućeno njezinoj nerodenjoj bebi:

Još nekoliko sati i bit će kraj moga života. O, Bože, o žalosna Majko, majko moja! Ti znadeš da umirem nevina, kao što je umirao tvoj Sin.

O, moje dijete, moj nježni anđele! Kako bih voljela vidjeti twoje nasmijano lice, koje bi me razveselilo! O, moje dijete, moj nježni, bijeli cvijete! Nikada neću vidjeti twoje bijele ručice. Nikada mi nećeš uzvratići nježnim zagrljajem. Nikada te neću moći privinuti na svoje srce, premda si tako blizu. Nikada, moje dijete! Tamo negdje, u šuminu zagrljaju, naš će biti dom. Krasit će ga proljetno cvijeće!

Moja ti usta nikada neće pjevati uspavanku. Tvoja postelja bit će ja, premda hladna i tako tvrda. Grane iznad nas pjevat će ti uspavanku. A ti, samo mirno spavaj, dijete moje! Blizu si moga srca, koje te silno voli. Nažalost, premda te ljubim, od smrti koja

nas čeka, ne mogu te spasiti. Samo mirno spavaj! I ne slutiš što te čeka. Sa mnom ćeš umirati, kao i ja u mislima s tobom. I tada će biti kraj patnje i muke, naše borbe. Zajedno ćemo poći k Bogu. Kad sam te prvi put osjetila, osjetila sam tvoj nemir. Počela sam sanjati da će te prvi put odnijeti u Božju blizinu, da te oblige krsna voda. Nažalost, oblit će te moja krv. S majčinom krvi, punom ljubavi, bit ćeš kršteno. Gledala sam te kako se prvi put klanjaš Krstu u hostiji. Nažalost, moje će tijelo ubrzo biti ciborij. Ti, moje dijete, pa hostija u njemu. Iz moga ciborija, uzet će te ruka puna ljubavi, pohranit će te u svoje Božansko srce...

Tada, dijete moje, prvi put će te vidjeti. O, moj nježni Andele! Ondje ćeš vidjeti tvoje lice. Ondećeš prvi put vidjeti svoju majku i prvi ćeš put izgovoriti: „O, mama!“

Ni trunka mržnje prema onima koji joj oduzimaju život, njoj i njezinu djetetu, ali zato sama nježnost, ljubav i vjera.

Nešto slično, po iskazima svjedoka, moglo se primijetiti kod poubijanih fratara, a zasigurno i drugih nevinih žrtava. Oni su se prije same stravične smrti uzajamno isповijedali i preporučivali dragom Bogu.

Dok su se ubojice ravnale prema onoj riječi psalma 10,4: „Bezbožnik zbori u obijesti svojoj: “Ne, istrage nema! Ta ni Boga nema!”, za njihove žrtve imamo svjedočanstvo da su se međusobno isповjedili, da su isповjedili i ostale vjernike koji su s njima bili mučeni i da su tako prihvaćali smrt.

Fra Velimir nadodaje: „Nadamo se da su tako i svi ostali pobijeni vjernici po svim stratištima Austrije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine... Ako nisu imali pravu prigodu za isповijed, ako s njima nije bilo svećenika, nadamo se da su se iskreno kajali i moliti Milosrdnog Oca nebeskoga za oproštenje... Jer, kako kaže sv. Pavao: *Tko god prizove ime Gospodnje, bit će spašen.*

A to je najvažniji i najjači dokaz njihove vjere i vjere u vječni život. Vjera je krasila kršćane, vjera ih je rađala. Vjera u uskrsnuće, vjera u Isusov drugi dolazak, ali njihov dolazak Njemu. Iz svjedočke vjere ubijenih i mučenih, rađali su se novi vjernici. Tako je još u ranom kršćanstvu veliki Tertulijan mogao izreći onu poznatu misao: *Krv mučenika, sjeme je novih kršćana!* A ta su se misao i istina potvrđivale kroz sva stoljeća kršćanstva do naših dana, osobito u nas u Hercegovini...“

Slušao je fra Velimir kao dijete često razgovore ljudi i fratara o teškim vremenima komunističkoga progona i zločina, ali iz njihovih usta nikad nije čuo mržnju prema njima ili osvetoljubivost. Naprotiv, oni su molili i željeli da njihovo potomstvo ostane zašti-

ćeno od bilo kakve mržnje, da bude nošeno kršćanskim idealima istine, pravde, ljubavi i mira. Molili su da između njihove djece Bog zovne one koje želi da budu fratri, svećenici, časne sestre. I zato nije čudo da je s ovih područja bilo mnogo duhovnih zvanja.

U završetku propovijedi fra Velimir dodaje: „Njih nije trebalo podsjećati na milosrđe nebeskog Oca niti na Godinu milosrđa.

Nas, 70-ak godina poslije, očito, treba. Stoga nas danas, ove godine, Papa Franjo i Crkva, potiču na milosrđe koje nam nudi nebeski Otac, a nama je u Godini milosrđa, kao i ovoj korizmi, prigoda da se još i više ujedinimo u molitvi za svoje pokojne, za njihove mučitelje – da se pokaju i obrate – kao i za nas žive – da dobijemo potpuni oprost od svih dosadašnjih grijeha. Na nama je da i mi budemo svjesni da Isusov drugi dolazak neće doći najavljeni nekim datumima ili godinama, da će Njegov drugi dolazak biti onda kad mi podemo Njemu. Isus nas uzalud ne potiče da nam bokovi uvijek budu opasani i svjetiljke upaljene kao u Židova one noć kad su izlazili iz ropstva u Egiptu, te tako mogu odmah, čim se dadne znak, krenuti na put ili kao u onih slugu koji čekaju svoga gospodara kad se iznenada s puta vraća svojoj kući... da mu odmah otvore čim stigne i pokuca...

Nađimo vremena i načina da se ovih svetih dana korizme i u cijeloj Godini milosrđa, istinski ispojedimo, pobožno pričestimo i pomolimo na nakanu sv. Oca za naše pokojne. Tako ćemo na najbolji način potvrditi da nismo samo iz vanjske forme polagali vijence, palili svijeće, slavili sv. misu.

Isus nas u današnjem evanđelju i događaju na brdu Taboru upoznaje s djeličem slave nebeske. Upoznao nas je i s patnjama kroz koje treba proći da se dođe do slave.

Naši su predci prošli patnje, jame, križeve, Bleiburge, godine i godine zatvora i tamnica...čvrsto stojeći u Gospodinu i vjerujemo da su nakon patnji, muka i smrti, upoznali onu ljepotu koju su upoznali apostoli Petar, Jakov i Ivan na Taboru. U to čvrsto vjerujemo!“

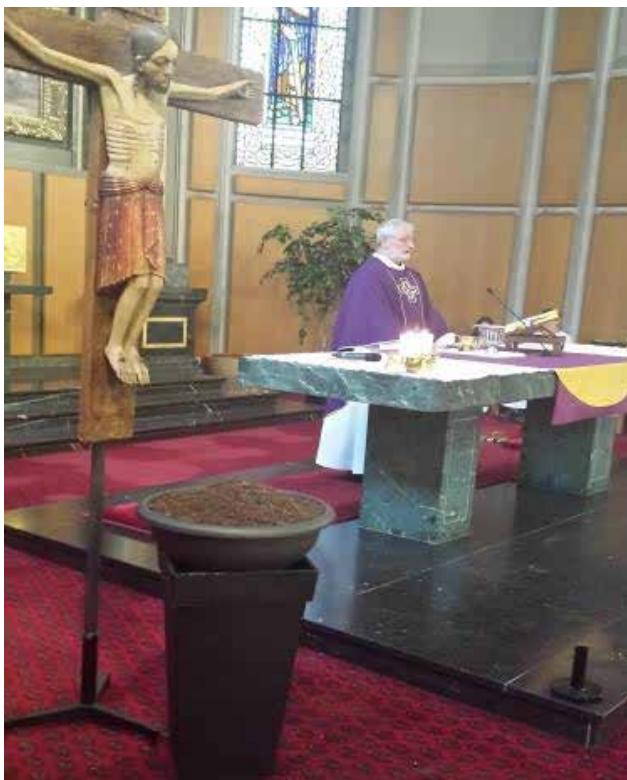
Sv. misno slavlje uveličao je veliki župni zbor "Sv. Ante" pod ravnjem gospodina Zdenka Vištice a framaši i devetorica naših novaka su čitali i posluživali kod sv. mise. Fra Marin Karačić pjevnim načinom navijestio je Evanđelje i vodio svečanost.

Kao što je spomenuto, upadljiv je veliki broj mlađih na toj svetoj misi. Dobro je da čuju istinu i da iz istine uče za budućnost. Oni će danas sutra preuzeti odgovornost u vođenju svoga naroda. Molimo Gospodina da ih u toj odgovornosti uvijek vodi istina, pravda, ljubav i mir za svakog čovjeka, bez obzira na nacionalnu ili vjersku pripadnost.

DUHOVNA OBNOVA U HKM ZÜRICH

Križ – znak spasenja

I ove godine organizirali smo u našoj misiji duhovnu obnovu na početku korizme. Predvoditelj je bio hrvatski benediktinac p. Jozo Milanović koji je došao iz jedinoga muškoga benediktinskoga samostana u Hrvatskoj, s Čokovca na otoku Pašmanu.

U svojim razmišljanjima posebno se osvrnuo na smisao i značenje korizme. Istaknuo je i povijesno obilježavanje korizme u Vazmu. U početku je to bila tjedna proslava trodnevlja, a tek je kasnije crkva uvela godišnju proslavu. U razmišljanje je ukomponirao i Božansko milosrđe te stavio naglasak na ono o čemu govori i na što nas potiče papa Franjo u svojoj enciklici.

Kroz euharistijsko slavlje približio je tu stvarnost prema biblijskim tekstovima koji su bili ponuđeni.

Molitvu pred Presvetim intonirao je biblijskim tekstrom Isusove priprave na muku i smrt prema Lk 22,14-18.

Sljedećega je dana opet govorio o drami u tri čina: petak – muka; subota – boravak u grobu; nedjelja – uskrsnuće. Naglasio je kako svi povijesni događaji prolaze, ali Vazam ne prolazi. Vrhunac

je drame u Uskrsnuću. I upravo zato je istaknuo kako je KRIŽ najjasniji znak Božanskoga milosrđa. Uz raspetoga Isusa tu su uvijek s desne strane njegova majka Marija i dragi učenik Ivan. Dotakao se i drugih tema osobito o smislu i značenju posta, naglasivši posebno ono biblijsko, kakav je post Bogu po volji.

Odaziv vjernika na tu duhovnu obnovu bio je vrlo dobar. Zavrsetak je bio u slavlju euharistije i molitvi križnog puta u prepunoj crkvi sv. Josipa u Zürichu.

Fra Ivan Prusina

PREDSTAVLJANJE KNJIGE „PRETEŽNO VEDRO“

U utorak, 23. veljače 2016., u 19 sati, u kinu *Borak* u Širokom Brijegu predstavljena je knjiga fra Željka Barbarića *Pretežno vedro*. Predstavljanje knjige svojom je nazočnosti počastilo više od pet stotina Širokobriježanki i Širokobriježana i njihovih gostiju. Prepuna kino dvorana, ovacije publike kojim je odobravala fra Željkovo slovo o knjizi, maestralan nastup mlade širokobriješko-posuške glazbene kombinacije Marije Čolak i Marije Polić te spremnost svih sudionika za sudjelovanje u humanitarnom činu darianja dobrovoljnog priloga za knjigu koji je namijenjen za opremu prostorije za djecu s autizmom Doma *Marija naša nada*, samo su djelići događaja koji se zbio u utorak navečer, a naziva ga se predstavljanjem knjige, iako on i pojmovno i opsegovno nadilazi samu promociju literarnoga djela.

Fra Ivan Penavić, urednik knjige, nazočnima je, između ostalog, kazao: „(...) *Pretežno vedro* zapravo je Željin Penuel, višegođišnje krzmanje s Nepoznatim koji uvijek ostaje u noći, skriven i otajan, u isti mah izazovan i zamaman, svadljiv i pomirljiv: Bog koji se do kraja razdao za nas. Tekstovi koji na prvi pogled izgledaju sladunjavi i sasvim obični, u svojoj su nutarnoj konstrukciji ustvari opori, opečaćeni ožiljcima mlade egzistencije koja je doživjela lice i naličje odnosa sa svojim Bogom. Ako nešto izlazi iz okvira očekivanoga, ustaljenoga i izvanjskim gabaritima zadanoga, onda je to svjedočanstvo vjere zapisano u ovim mekim koricama. One u sebi čuvaju istinski panegirik vjeri koja stoji u opreci prema svim mogućim vidovima religije, običajnosti, sivođenja Boga na tradiciju, na dužnost, na ono što se mora. Ova je knjiga zov na autentično življene vjere u svim njezinim aspektima: vjere koja se dotiče i najskrovitijih dubina ljudske intime i najšireg pola onoga društvenog u kojem smo pozvani djelovati; vjere koja ne

podnosi licemjerje i laž, glumatanje i maske nego vapi za suočenjem, za stajanjem sućelice Onomu kojeg „čovjek ne može vidjeti i na životu ostati“ (Izl 33, 20).

Fra Željko je na početku svoga obraćanja iskreno i temeljito zahvalio svima koji su na bilo koji način sudjelovali u „stvaranju“ knjige: fra Luki Bakoviću, koji je skupio tekstove s četiriju portalja na kojima su dosad bili objavljuvani (fra3.net, tgportal.net, abcportal.info i bitno.net), fra Ivanu Penaviću, uredniku, Ani Bošnjak, dizajnerici, lektoricama Andji Jakovljević i Marijani Bošnjak, sestrama Sari i Jeleni Boras, koje su izradile naslovnicu, recenzentima Antoniji Prlić Bubalo i fra Daliboru Milasu te fra Dinku Grbavcu na napisanu pogовору. Na poseban je način zahvalio mladima sa „Susreta“ utorkom na Brijegu, koji su mu trajna inspiracija u svemu što radi te posebno Mariji, Ivi, Suzi i Mariji na organizaciji predstavljanja knjige i domjenka.

Fra Željko je zapravo zaobišao govoriti o samoj knjizi. On je po izrečenoj zahvali svim suradnicima svoj govor usmjerio na naš odnos prema bližnjemu, u svjetlu misli Emmanuela Levinasa: „Bog se čovjeku objavljuje u *licu bližnjega* koje je golo i ranjivo.“ te nastavio: „Podsjeća nas da smo pozvani na odgovornost za druge, da moramo biti spremni na zadaću koju je Kajin od sebe odbio: biti čuvar svoga brata. U odgovornosti je smisao ljubavi. Čovjek je pozvan biti odgovoran za druge. Počesto, međutim, zaboravimo biti odgovorni. Posebno za one koji nam se učine kao rupe bez dna, kao nekakve kategorije od kojih nema nikakve koristi, koje nam neće ništa vratiti. (...) ‘Napredna’ društva, i ona koja su se takvima smatrala, rješavaju se staraca, teških i neizlječivih bolesnika, onih koji ne pridonose nešto društvu, nego to društvo iscrpljuju. I fizički i psihički i ekonomski gledano. (...) Isus unosi novost u bezlične i bezosjećajne zakone i propise. Blizinu, brigu i ljubav za one koje je bilo teško voljeti.

Mi ćemo se večeras pokušati identificirati s onima koji su na rubu, s onima koje ne susrećemo previše. Ipak, u našoj zajednici postoje osobe, obitelji koje se teško nose sa svojim poteškoćama i oni su naša odgovornost. Oni su ti koji su goli i ranjivi. Ne samo kad se kakva akcija organizira za njih. Nego oni su živi čitavo vrijeme. Stalno. A mi smo odgovorni za njih. Ne samo netko drugi. Nego mi. Ja. Ti. Ovo je naše večerašnje druženje podsjetnik na našu odgovornost za one koji su na rubu. Večeras su to obitelji koje imaju djecu s autizmom. Ovo neka bude naš mali znak da ih nismo zaboravili i podsjetnik da ih ne smijemo zaboraviti ni ubuduće ako se mislimo zvati kršćanima, a sam Krist se identificirao s njima kazavši: *Što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće – meni učiniste.* (Mt 25,45)

Knjigu tvori 41 fra Željkov tekst od ukupno njih 200-tinjak, koliko ih je fra Željko do sada objavio na spomenutim portalima. Knjiga je tiskana u vlastitoj nakladi, u 1000 primjeraka.

Ugodno čitanje!

Fra Ivan Penavić

KOČERIN: TISUĆE VJERNIKA NA DUHOVNUM SEMINARU

U župnoj crkvi na Kočerini održan je trodnevni duhovni seminar na kojem je sudjelovalo više od tri tisuće vjernika iz brojnih hercegovačkih župa, ako i iz župa u susjednoj Hrvatskoj. Trodnevna predavanja, koja su započela 8 ožujka, i molitve predvodio je fra Mario Knezović, mjesni župnik. Seminar se održao pod tematskim naslovom: „Upoznaj sebe, Boga i ljudе u snazi milosrđa“.

Fra Mario je prve večeri govorio o spoznaji Boga i susretu sa živim Bogom. „Naša vjera nije, naime, stvar razuma ili domišljaja filozofa i znanstvenika. Boga nije privilegija teologa i Crkvenih učitelja. Boga se spoznaje srcem. Stoga, uputimo se u susret s Bogom i porušimo sve svoje kumire, idole i lažnu sliku o Bogu. Naš Bog nas poznaje potpuno. On nas je u dlanove svoje urezao“, rekao je fra Mario.

Druge večeri tema je bila spoznaja sebe i svoje Ja. Fra Mario je istaknuo kako najveći stranac živi u našoj vlastitoj koži, te je iznio praktične savjete kako sebe prihvati i oslobođiti se pritska i očekivanja drugih od nas. „Nije smisao života dokazivati se ljudima i ostvarivati zamišljenu sliku drugih o nama. Smisao je biti svjestan da smo kao Božja djeca posebni, jedinstveni i trebamo život živjeti kao originali, a ne loše kopije tuđih života“.

Završne večeri bilo je govora o prihvaćanju drugih ljudi s kojima dijelimo svoju svagdašnjicu, te o Božjem milosrđu koje treba darivati i primati. „Ako u susret drugima idemo kao onima koji nemaju pravo na pogrešku i pad, unaprijed ljudi osuđujemo i zatvaramo vrata milosrđa. Praštanje mora biti naš životni stav, a ne prigodničarski osjećaj da, eto, i mi moramo bar ponekad oprostiti“, rekao je fra Mario.

Seminar su pjesmom pratili Frama Kočerin, Drina Penava i sestre Darija i Ana Ramljak. Zanimljivo je bilo vidjeti vjernike koji su došli iz daleka. Tako nam bračni par iz Koprivnice svjedoči da nisu zažalili što su prešli tolike kilometre jer tko želi, kako rekoše, susresti Isusa ništa nije teško. Još su dodali da je puno dalje i teže putovanje do Isusa nego od Koprivnice do Kočerina. Trodnevni seminar je završio klanjanjem Isusu u Presvetome Oltarskome Sakramantu i blagoslovnim molitvama.

Željko Andrijančić

NOVE KNJIGE

NOVA ZBIRKA OGLEDA MILJENKA STOJIĆA: »PODNO KRIŽA«

Široki Brijeg, 17. prosinca 2015. (Željko Primorac) – Iz tiska je izišla još jedna knjiga plodonosna hrvatskog književnika Miljenka Stojića pod naslovom »Podno križa«. Zbirka je to kolumni toga hercegovačkog franjevca objavljenih na portalu hrsvijet.net u razdoblju između prosinca 2012. i siječnja 2014.

Autor u najnovijoj knjizi kirurški precizno oslikava društvenu zbilju u kojoj se našao hrvatski narod u posljednje vrijeme. Empatijom kakvu

mogu gajiti samo franjevci koji za narod i kroz narod dišu, Stojić sagledava sve aspekte kataklizme koja se ispriječila pred hrvatskim nacionalnim bićem. I dok većina komentatora društvenog života u prvi aspekt stavlja gospodarske probleme s kojima se narod svakodnevno susreće, on naglasak stavlja na krizu moralu, identiteta, kulture i samosvijesti. Njegovo pero secira društvenu zbilju od dna do vrha društvenih, a napose političkih struktura.

Osnovna je postavka, od koje Stojić polazi, kako gotovo svi problemi u društvu proizlaze iz činjenice što narodom upravlja oligarhija koja ne bi mijenjala sebe već bi mijenjala narod. Navedena oligarhija zamislila je kako je njezino poslanje preodgojiti narod, promjeniti njegovu povijest i odrediti budućnost. Sedamdeset godina vlastite ideologije pretpostavili su tisuću godina kršćanstva u Hrvata.

Iako Stojić obrađuje razne teme kroz kolumnе, ipak, djelo je sinteza jedne misli. Kroz tu misao Stojić jednostavnim rječnikom, koji opet nije lišen znanja i znanosti, stilom kakav još njeguju franjevci koji s narodom žive, javnosti pojašnjava povjesni trenutak u kojem se hrvatski narod našao.

Analizirajući djelo »Podno križa« dolazimo do zaključka kako je osnovna autorova poruka da većina društvenih problema s kojima se Hrvatska danas susreće proizlazi iz prešućenoga sukoba, gotovo nevidljiva otpora, naroda vladajućim društvenim i političkim oligarhijama. Upravo je nezadovoljstvo, apatija, očaj i beznađe koje su »lideri« ponudili narodu, umjesto nade, optimizma i budućnosti glavni razlog, prema autoru, društvene, socijalne i demografske kataklizme pred kojom se Hrvatska danas nalazi. Upravo je zato naslov knjige izvrsno pogoden.

»Podno križa« sugerira kako se cijeli jedan narod našao pod trpećom mukom križa. U nekim bi davnim vremenima križ na sebe preuzeo vođa, iskupitelj. No danas vlast vješto sa sebe prebačuje obvezu i odgovornost (križ) na narod. Zašto i ne bi? Ionako taj narod žele preodgojiti, preobratiti i udaljiti od korijena. Prema njima, prema vlasti, dok se narod ne preodgoji, ne isplati se za njega ponijeti križ.

MONOGRAFIJA O KLOBUKU

ROBERT JOLIĆ, *Župa sv. Marka u Klobuku*, Tomislavgrad – Ljubuški, 2015., str. 472, format: 25,5 x 20 cm. Nakladnik: Naša ognjišta, Tomislavgrad; sunakladnici: Župa Klobuk, Općina Ljubuški.

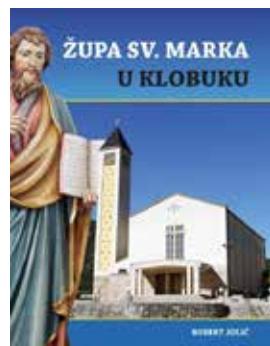
Župa Klobuk počela je živjeti samostalnim životom od 1873. godine, odcijepivši se od dotadašnje matice Veljaka. Upravo je ona tema nove monografije autora dr. Roberta Jolića. Međutim, autor je obradio i naselja u župi, opću povijest ljubuškoga područja, s osobitim naglaskom na klobučke zaseoke, te posebno crkvenu prošlost ljubuških naselja, a iscrpno i detaljno župu Klobuk od 1873. do danas. Osim toga veoma su iscrpno obrađena demografska kretanja u župi, uključujući rodoslovja svih klobučkih plemena i rođova, kao i sve poginule u ratovima tijekom 20. stoljeća. U 5. poglavljiju doneseni su životopisi svih svećenika, redovnika i redovnica rodom iz Klobuka, svih župnika i kapelana koji su u župi djelovali od 1873. do danas, kao i opširni životopisi nekih poznatih osoba rođenih u Klobuku, prije svega služe Božjeg Petra Barbarića, vojvode don Ivana Musića, ministara NDH-a Andrije Artukovića i Jozu Dumandžiću, kao i nekih drugih, a potom slijede zanimljivosti iz prošlosti župe i sela. Konačno, u 6. poglavljju detaljno je opisana povijest školstva na području Klobuka.

Knjiga je rađena na temelju dokumentarne građe iz više arhiva, koja dosada u velikoj mjeri nikada nije bila korištena, kao i na temelju obimne literature te daje jedinstveni uvid u prošlost i sadašnjost Klobuka, s naglaskom na crkvenu povijest, ali nipošto nije isključena ni opća povijest kako Klobuka, tako širega ljubuškoga prostora.

Župa je više desetljeća obuhvaćala i prostor današnje župe Šipovača-Vojnići, koja se konačno osamostalila tek koncem 1956. godine, pa ova knjiga može poslužiti u velikoj mjeri i kao monografija župe Šipovača-Vojnići, a kako iscrpno obrađuje i pretpovijest tih župa, onda i kao povjesnica čitavoga ljubuškog prostora, osobito stare župe Veljaci.

Knjiga obiluje brojnim fotografijama, od kojih su najvrjednije one iz starijih razdoblja. Nažalost, u Klobuku živi sve manje stanovnika, brojka je spala gotovo na 1000 župljana, ali zato brojni žive vani, bliže ili dalje od rodnoga mjesta, pa i na drugim kontinentima. Uvjereni smo kako će i oni rado uzeti u ruke i čitati o prošlosti i sadašnjosti kraja iz kojeg su poniknuli.

Knjiga se može nabaviti i naručiti na: Župni ured Klobuk, 88324 Klobuk (tel. 039 845-096).

NOVI BROJ „HERCEGOVINA FRANCISCANA“

Hercegovina franciscana. Časopis za duhovnost, znanost i umjetnost, br. 11 (2015.), Mostar, 2015., str. 336. Izdavač: Hercegovačka franjevačka provincija. Tisk: FRAM-ZIRAL, Mostar.

Izišao je novi broj znanstvenog časopisa *Hercegovina franciscana* koji uređuju hercegovački franjevci. I taj novi, 11. broj obiluje vrijednim člancima, a osobita je novost da je uredništvo dalo priliku i mlađoj braćici da se okušaju u teološkim i filozofskim temama.

U rubrici „Prigodnice“ tematski tekst ponudio je dr. fra Mljenko Šteko, provincijal, pod naslovom „Dar Godine posvećeno života“ (str. 7-15), koju je proglašio papa Franjo krajem 2014. i završava upravo ovih dana, na Svjećnicu, 2. veljače 2016. O posvećenom životu Provincijal piše na temelju dviju konstitucija Drugoga vatikanskog sabora (*Lumen gentium* i *Perfectae caritatis*) te novijih službenih okružnica i govora pape Franje.

U prigodi 50. obljetnice koncilskoga dokumenta *Dei Verbum* (1965.) dvojica naših uglednih bibličara, svaki na svoj način, opširno pišu o nastanku i dometima toga, po mnogima najvažnijega dokumenta Drugoga vatikanskog sabora: dr. fra Ivan Dugandžić, „Riječ Božja u životu Crkve“ (str. 19-37), dr. fra Tomislav Pervan, „Objava kao riječ živoga Boga – Bog koji govori u povijesti“ (str. 38-63). Potom slijede drugi znanstveni prinosi: dr. fra Ivan Dugandžić, „Mesijanizam u svjetlu Pavlove teologije križa“ (str. 64-78); dr. fra Tomislav Pervan, „Bog ili ništa. U povodu objavlјivanja knjige afričkoga kardinala Roberta Saraha *Bog ili ništa*“ (str. 79-97); dr. fra Iko Skoko, „Poruke pape Benedikta XVI. za Svjetske dane sredstava društvene komunikacije“ (str. 98-107); fra Ante Bekavac, „Čovjek u procjepu vrijednosti i njihova posredovanja – obitelj i mediji“ (str. 108-136); fra Goran Azinović, „Filozofija pamćenja kao teodiceja nevinih (promišljanje na tragu filozofije H. Arendt)“ (str. 137-169); fra Dario Galić, „Teološki osrvrt na molitvu sabranosti“ (str. 170-188).

U rubrici „Iz franjevačke baštine“ objavljena su dva rada: Vladimir Šumanović, „Obrtanje uloga: kako su u poslijeratnoj propagandi ubojice lagali o žrtvama“ (str. 191-208), s posebnim osvrtom na partizanske zločine nad hercegovačkim franjevcima; fra Ante Marić, „Stota godina fratarskog Sporazuma o ponašanju na Poljima“ (str. 209-214).

Slijede tri iznimno dobra prijevoda vrijednih radova iz svjetske teologije: Robert Spaemann, „Ženidbena rastava i pričest“, preveo I. Dugandžić (str. 217-221); „Simone Weil, Govori mi šutke o Bogu“ autora Waltera Nigga, preveo I. Ivanda (str. 222-236); Josef Sudbrack, „Poruka šutnje“, preveo I. Ivanda (str. 237-257).

U rubrici „Osvrti“ donesen je članak dr. Darka Periša, „Histroiografska betoniranja hrvatskog kralja Tomislava“ (str. 261-273). Ove godine u časopisu donesena su i sjećanja na dvojicu nedavno preminulih hrvatskih književnika iz Hercegovine, Krešimira Šegu i Gojka Sušca. O njima pišu Ivan Sivrić, dr. Šimun Musa i Đuro

Vidmarović (str. 277-299). Potom slijedi uobičajeni Ljetopis Hercegovačke franjevačke provincije, od prosinca 2014. do studenog 2015., prir. Robert Jolić (str. 304-316) te konačno prikazi četiri knjige: Mirko Alilović, *Hercegovina na kartama i planovima*, R. Jolić (str. 319-322); Hannes Grandits, *Multikonfesionalna Hercegovina*, R. Jolić (str. 322-327); fra Blago Karačić, *Ratne i poratne uspomene, 1945. – 1952.*, M. Stojić (str. 328-330); Dalibor Milas, *Hijene Ga nisu dirale*, R. Jolić (str. 330-334).

Sve u svemu, puno vrijednoga i raznovrsnoga štiva, vjerujem za svakoga po nešto.

(Robert Jolić)

IZ TISKA IZAŠLA KNJIGA PRETEŽNO VEDRO AUTORA FRA ŽELJKA BARBARIĆA

Iz tiska je izišla knjiga pod naslovom ‘Pretežno vedro’ autora fra Željka Barbarića. To je, zapravo, izbor već objavljenih tekstova po različitim mrežnim portalima u posljednjih deset godina, koliko se fra Željko aktivnije bavi pisanjem.

„Moja nutrina koja se nalazi na ovim stranicama darovana je čitatelju. Moj osobni dar onome tko je bude čitao. To mi predstavlja neko osobito zadovoljstvo. Dar obično bude nešto što čovjek ode, kupi, zamota, možda napiše neku karticu i odnese nekome. Ovaj dar nije nešto kupljeno nego nešto izvađeno iz bunara moje duše koja se trudi slijediti Isusa iz Nazareta po primjeru svetoga Franje, siromaška iz Asiza. A ta duša i nije baš uvijek u vedrom raspoloženju. Sami ćete vidjeti s druge strane i iz svoga kuta gledanja, a s moje strane se nadam da je ipak bilo pretežno vedro.“ (Fra Željko Barbarić, Uvodna riječ)

„Biti odvažni svjedok i uvjereni navjestitelj Isusa Krista je izazov, a na raznim portalima i forumima u ovom tehnološki uznapredovanom okruženju izazov je biti misionar. Donositi i unositi, privlačiti i navještati, hrabriti i tješiti, pitati se i prepustati se odgovoru, sve to, u molitvi i predanju Gospodinu. A u rukama upravo držiš taj poticaj na savršeniji i ispunjeniji život.“ (Fra Dinko Grbavac, Pogovor)

Sav prihod od knjige namijenjen je opremanju prostorije za djecu s autizmom u Domu za djecu s poteškoćama u razvoju, Marija – Naša nada, Široki Brijeg.

NOVA ZBIRKA PJESAMA FRA VENDELINA KARAČIĆA

Najnovija knjiga pjesama fra Vendelina Karačića nosi naziv *Glasnik dobrote Gospodnje* i sastoji se od 50 pjesničkih uradaka.

U Pogовору овој збирци književница Sonja Jurić izмеđu ostalog piše: „Sami naslov aludira na Glasnika, onoga koji prenosi Riječ Gospodnju, asocirajući čitatelja na Arkandela Gabrijela koji je po svome poslanju glasnik Radosne vijesti. Ali nakon iščitanavanja prvih redaka, tj. versa, zatim pjesama i cijelog rukopisa dolazi se do zaključka da je ova stihobirka u biti biografija sv.

Franje iskazana u stihovima. Biografija sv. Franje već je napisana i objedinjena u nekoliko priča i anegdota pod nazivom Cvjetići. (Ugolino da Montegiorgio, 14. stoljeće). Osim spomenutih proznih cvjetova, iznikli su iz fra Vendelinova vrta, njegove pjesničke radionice, cvjetovi dobrote Gospodnje, koji nam kroz pjesničke slike, simbole i bogat poetski vokabular svjedoče život i poslanje sv. Franje Asiškog.

U svemu blizak bratu Franji, u pozivu, u pjesništvu, mističnosti i kontemplaciji, fra Vendelin Karačić je ovom knjigom pjesama približio čitatelju život, poslanje i djela sv. Franje. U ovim cvjetovima dobrote Gospodnje ostavio je fra Vendelin i svoj osobni pečat, svoju bliskost s braćom, pomirenost s Bogom, svoju životnu filozofiju o prisutnosti Božjoj u svemu oko nas, u ljudima, stvarima, životinjama i nebeskim tijelima. Neka ti cvjetovi dobrote Gospodnje iz pjesničkog vrta fra Vendelina dođu i u naše duhovne i pjesničke vrtove. I neka puste korijenje. Svijet će zasigurno biti bolji i sretniji, ispunjen dobrotom male braće.“

SVETA ZEMLJA

Fra Milan Lončar

Povjerenik za Svetu Zemlju

Hercegovačke franjevačke provincije

Trg fra Grge Martića 1, 88240 P o s u š j e

Tel.: mob. 00387(0) 63/311 643; fiksni: 00387(0) 39/685
295

E-adresa: milan.loncar@tel.net.ba

**Predmet: Hodočašće u Svetu Zemlju u
Izvanrednoj svetoj godini milosrđa**

Na poziv pape Franje, koji u buli „Lice milosrđa“ o potrebi hodočašća piše: „Hodočašće zauzima posebno mjesto u Svetoj godini,

jer predstavlja put što ga svaka osoba prelazi u vlastitome životu...

I da bi se stiglo do Svetih vrata..., svatko će, prema vlastitim

*sposobnostima, morati poduzeti jedno hodočašće“
(istakao fra M.).*

Zatim, na pisani poticaj Kongregacije za istočne crkve, koji sam ovih dana dobio, a preko Kongregacije i dopis Kustodije Svetе Zemlje,

Povjerenstvo za Svetu Zemlju naše Provincije

o r g a n i z i r a
H O D O Ć A Š Ć E U S V E T U Z E M L J U
Od 18. do 25. listopada 2016.

*Zahvaljujući susretljivosti agencije u Izraelu, s kojom godinama surađujem,
i nekim drugim sretnim okolnostima, cijena je više nego povoljna.*

Molimo sve zainteresirane (a posebno fratre jubilarce) da se jave ne gore istaknute mogućnosti kontaktiranja sa mnom. Župnike bih pak zamolio da svojim riječima, ili kako misle da je najbolje, u svojim župama obavijeste vjernike o ovom hodočašću.

Cjelovit program hodočašća može se vidjeti na mrežnoj stranici župe Posušje: www.zupa-posusje.com

Svima hvala unaprijed i bratski pozdrav.

Fra Milan Lončar, povjerenik za Svetu Zemlju

Adresar

PROVINCIJALAT
Franjevačka 1, pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 333-525
faks: (036) 333-526
www.franjevci.info
mostar@franjevci.info

PROVINCIJAL
fra Miljenko Šteko

VIKAR PROVINCije
fra Ivan Ševo

DEFINITORI
fra Mijo Pinjuh
fra Branimir Musa
fra Željko Grubišić
fra Dario Dodig
fra Tomislav Puljić

BRAĆA U DOMOVINI

Bosna i Hercegovina
Pozivni telefonski broj 00387
ne uključujući gradski predbroj 0

I. HUMAC – SAMOSTAN SV. ANTE

Trg Sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992
www.humac.ba;
info@franjevci-humac.info

Uprava
fra Velimir Mandić, gvardijan

fra Ivan Boras, vikar
fra Nikola Rosančić, ekonom
Župa sv. Ante
Trg sv. Ante 1.
88 320 Ljubuški-Humac
tel.: (039) 833-000; 830-970
faks: (039) 830-992

Bratstvo

fra Velimir Mandić
gvardijan
velimir.mandic@tel.net.ba
fra Ivan Boras
župnik, sam. vikar i v. d. ekonoma
ivan.boras@tel.net.ba
fra Nikola Rosančić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
nikolarosancic@gmail.com

fra Slavko Soldo
odgojitelj novaka
slavko.soldo@tel.net.ba
fra Vinko Dragičević
de familia
fra Hadrijan Sivrić
de familia
fra Radoslav Dragičević
ž. vikar

fra Žarko Ilić

de familia; urednik „Kršnog zavičaja“
krsni.zavicaj@tel.net.ba,
(039) 830-982

fra Ferdo Majić
de familia
fra Dinko Maslać
rekovalescent
fra Andrija Nikić

de familia
nikic.andrija@tel.net.ba
fra Alojzije Topić
brat
fra Rade Vukšić
de familia
andrija.vuksic@bluewin.ch
fra Vlado Lončar

de familia
fra Jure Brkić
ž. vikar
fra Vlado Buntić
de familia
fra Milan Jukić
brat, čuvar muzeja i galerije,
sam. diskret
fra Tomislav Sablje
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
tomislavsablje@gmail.com
fra Goran Azinović
ž. vikar
azinus@gmail.com
fra Marin Karačić
ž. vikar
marin.karacic@gmail.com

Rezidencije

1. DRINOVCI - Župa sv. Mihovila Arkandela
88 344 Drinovci
tel.: (039) 672-425; faks: (039) 672-572
fra Bože Milić
župni upravitelj
duh. asistent Frame
boze.milic@gmail.com

fra Sretan Ćurčić
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
sretan.curcic@tel.net.ba

**Kuće i župe
samostanskog okružja**

1. GORICA – Župa sv. Stjepana
88 345 Sovići
tel.: (039) 670-294
zupni.ured.gorica@tel.net.ba

fra Stipe Marković
župnik
duh. asistent OFS-a
markovicstipe52@gmail.com

fra Nikola Spužević
ž. vikar
duh. asistent Frame
nikola.spuzevic@tel.net.ba

2. KLOBUK – Župa sv. Marka evand.
88 324 Klobuk
tel./faks: (039) 845-096

fra Robert Jolić
župnik, sam. diskret
duh. asistent Frame i OFS-a
rjolic@tel.net.ba

3. RUŽIĆI – Župa sv. Ivana Krstitelja
88 347 Ružići
tel.: (039) 674-291
www.zupa-ruzici.com

fra Tomislav Jelić
ž. upravitelj
duh. asistent Frame
ftj.too@gmail.com

4. TIHALJINA – Župa Bezgrješnog začeća BDM

88 348 Tihaljina
tel.: (039) 673-004

fra Branimir Musa
župnik, dekan, definitor
duh. asistent Frame
branemusa@net.hr

5. VELJACI – Župa sv. Ilike Proroka

88 326 Vitina
tel.: (039) 841-801
zupni.ured.veljaci@tel.net.ba

fra Ljubo Kurtović
župnik, sam. diskret
reg. asistent OFS-a
ljkurtovic96@gmail.com

fra Ivan Kvesić

ž. vikar

fra Ivan Matijašević

ž. vikar

6. VITINA – Župa sv. Paškala
88 326 Vitina
tel./faks: (039) 841-890

fra Željko Grubišić
župnik, definitor
duh. asistent OFS-a i Frame
zeljko.grubisic@tel.net.ba

fra Petar Ljubičić

ž. vikar

fra.petar@gmail.com

**II. KONJIC – SAMOSTAN
SV. IVANA KRSTITELJA**

Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Uprava

fra Stipan Klarić, gvardijan
fra Vlatko Soldo, sam. vikar

Župa sv. Ivana Krstitelja

Omladinska 1.
88 400 Konjic
tel./faks: (036) 730-653

Bratstvo

fra Stipan Klarić
gvardijan; ž. vikar
župni upravitelj Glavatičeva
stipanklaric@gmail.com

fra Vlatko Soldo

sam. vikar; župni uravatelj u Konjicu
vlatko.soldo@tel.net.ba

**III. MOSTAR – SAMOSTAN
SV. PETRA I PAVLA**

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 327-348

Uprava

fra Iko Skoko, gvardijan
fra Josip Vlašić, sam. vikar
fra Ivan Ševo, ekonom

Župa sv. Petra i Pavla

Franjevačka 1., pp 153
88 000 Mostar
tel.: (036) 319-688
faks: (036) 334-231
www.apostolskiprvaci.info
zupasvpetraipavla@gmail.com

Bratstvo

fra Miljenko Šteko
provincijal
miljenko.steko@medjugorje.hr

fra Iko Skoko

gvardijan

iko.skoko@tel.net.ba

fra Josip Vlašić

župnik, sam. vikar

duh. asistent OFS-a

josipvl@gmail.com

fra Ivan Ševo

provincijski vikar; ž. vikar; sam.
ekonom

sevo.ivan@tel.net.ba

fra Mijo Križanac

brat

fra Mate Dragičević

tajnik Provincije; ž. vikar

ekonom Provincije

mate.dragicevic@tel.net.ba

fra Ante Marić

ž. vikar, kapelan Masne Luke-Polja

provincijski knjižničar

sam. diskret

fraante.maric@tel.net.ba

fra Ante Tomas

provincijski arhivar

ante.tomas@gmail.com

fra Marko Jurić

ž. vikar

fra Stanko Mabić

ž. vikar; odgojitelj postulanata i sje-
meništaraca

sam. diskret

stanko.mabic@tel.net.ba

fra Antonio Šakota

ž. vikar, duh. asistent Frame

vicepovjerenik za Sv. Zemlju

tonisakota@gmail.com

fra Perica Ostojić

ž. vikar; vicetajnik Provincije

pegaostojic@gmail.com

Rezidencije

1. ČERIN

88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139

Župa sv. Stjepana

88 265 Čerin
tel./faks: (036) 652-139

fra Dario Dodig

župnik, dekan, definitor
duh. asistent OFS-a

dario.dodig@tel.net.ba

fra Slaven Brekalo

ž. vikar, reg. asistent Frame
slavenbrekalo@gmail.com

fra Tihomir Bazina

ž. vikar
duh. asistent Frame
tihomir.bazina@gmail.com

2. ČITLUK

88 260 Čitluk
tel.: (036) (036) 642-540; 643-710
faks: (036) 640-018

Župa Krista Kralja

88 260 Čitluk
tel.: (036) 642-540
faks: (036) 643-711
zupa.citluk@tel.net.ba

fra Miro Šego

župnik
miro.sego1@tel.net.ba

fra Kornelije Kordić

de familia

fra Danko Perutina

ž. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
dperutina@gmail.com
danko08@libero.it

Kuće i župe samostanskog okružja

1. GORANCI – Župa Uznesenja
BDM

88 000 Mostar
tel.: (036) 381-102

fra Ivan Ivanda

župni upravitelj
ivan.ivanda@gmail.com

2. GRADNIĆI – Župa sv. Blaža
88 260 Čitluk

tel./faks: (036) 642-006

fra Ferdo Boban

župnik
duh. asistent Frame
ferdoboban46@gmail.com

3. MEĐUGORJE – Župa sv. Jakova
apost. st.

Gospin trg 1
88 266 Međugorje
tel.: (036) 650-206; 650-310, 651-
333

faks: (036) 651-444

www.medjugorje.hr

fra Marinko Šakota

župnik
marinko.sakota@medjugorje.hr

fra Viktor Kosir

ž. vikar

fra Ivan Dugandžić

ž. vikar
ivan.dugandzic@zg.htnet.hr

fra Karlo Lovrić

ž. vikar;
karlo.lovric@medjugorje.hr

fra Mladen Herceg

ž. vikar, sam. diskret
mladen.herceg@tel.net.ba

fra Dragan Ružić
ž. vikar; ravnatelj Majčinog sela
sam. diskret
druzic@libero.it
fra Josip Marija Katalinić
brat
fra Ivan Landeka ml.
ž. vikar; pomoćni odgojitelj novaka
duh. asistent OFS-e
fraivaml@yahoo.com
fra Stanko Čosić
ž. vikar
duh. asistent Frame
stenx84@gmail.com
fra Hrvoje Miletić
ž. vikar
miletichrvoje@yahoo.com
fra Vjekoslav Milićević
ž. vikar
fravjekom@yahoo.com

Samostan školskih sestara fra-njevki
Baraći bb
88 266 Međugorje
tel./faks: (036) 651 - 578
Duhovnik
fra Tomislav Pervan
tomislav.pervan@tel.net.ba

IV. ŠIROKI BRIJEG – SAMOSTAN UZNESENJA BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
tel.: (039) 702-900
faks: (039) 702-935

Uprava
fra Tomislav Puljić, gvardijan

fra Stipe Biško, vikar
fra Ante Penava, ekonom
Župa Uznesenja BDM
Kardinala A. Stepinca 14
88 220 Široki Brijeg
faks: (039) 702-936
Bratstvo
fra Tomislav Puljić
gvardijan, definitor
tomislavpuljic@yahoo.com
fra Stipe Biško
župnik; sam. vikar, dekan
stipe.bisko@gmail.com
fra Ante Penava
sam. ekonom
antepnv@gmail.com
fra Serafin Hrkać
akademik; ž. vikar
fra Vendelin Karačić
ravnatelj Fr. galerije
vendelinkaracic@gmail.com
fra Berislav Kutle
de familia
fra Stanko Banožić
de familia
stanko.b@bluewin.ch
fra Dane Karačić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent OFS-a
fradanek@gmail.com
fra Vitomir Musa
de familia
rimotiv1@gmail.com
fra Drago Čolak
de familia
fra Ilija Šaravanja
de familia
iliya.saravanja@bluewin.ch

fra Miljenko Mića Stojić
vicepostulator; ž. vikar
www.miljenko.info
fra Željko Barbarić
ž. vikar
zeljkobarbaric@gmail.com
fra Mario Ostojić
ž. vikar
mario.ofm@gmail.com
fra Ivan Marić ml.
ž. vikar, duh. asistent Frame
maric.iko@gmail.com
Fra Alen Pajić
đakon
alen.pajic88@gmail.com

Rezidencije

1. POSUŠJE - Župa Bezgrješnog začeća BDM
88 240 Posušje
tel.: (039) 681-052
faks: (039) 680-79
fra Mladen Vuksic
župnik, dekan, sam. diskret
mladen.vuksic@tel.net.ba
fra Milan Lončar
ž. vikar, sam. diskret
milan.loncar@tel.net.ba
fra Ante Leko
ž. vikar
fra Marko Dragičević
ž. vikar
duh. asistent OFS-a
marko.dragicevic1947@gmail.com
fra Josip Serđo Ćavar
ž. vikar
duh. asistent Frame
serdjo_cavar@yahoo.com
fra Dario Galić
ž. vikar
dariogalic10@gmail.com

**Kuće i župe
samostanskog okružja**

1. IZBIČNO – Župa sv. Josipa Radnika
88 220 Široki Brijeg
tel./faks: (039) 719-500
fra Robert Kiš
župni upravitelj
robert.robi.rk@gmail.com
zupniuredizbicno@gmail.com

2. KOČERIN – Župa sv. Petra i Pavla
88 226 Kočerin
tel.: (039) 711-300
fra Mario Knežović
župnik
duh. asistent OFS-a
mario.knezoviccc@tel.net.ba
fra Goran Čorluka
ž. vikar
duh. asistent Frame
corluka1@gmail.com

3. LJUTI DOLAC – Župa sv. Ane
88 223 Ljuti Dolac
tel./faks: (039) 713-169
zupniuredljutidolac@gmail.com
fra Ante Kurtović
župnik
fraantekurtovic@gmail.com

4. POLJA, MASNA LUKA – Kuća molitve;
Kapeljanija sv. Ilike Proroka
p.p. 42
88 240 Posušje
tel./faks: (039) 718-100
fra Petar Krasić
voditelj Kuće molitve
fra Vinko Mikulić
kustos Hrvatske arh. zbirke u Gorici

5. POSUŠKI GRADAC – Župa sv. Franje Asiškog
88 243 Broćanac
tel./faks: (039) 694-321
www.posuski-gradac.com
fra Ivan Landeka st.

župnik
duh. asistent Frame
ivan.landeka@tel.net.ba

6. RAKITNO – Župa sv. Ivana Krstitelja
88 245 Rakitno
tel.: (039) 692-126
faks: (039) 692-533
fra Marinko Leko
župnik
duh. asistent OFS-a
marinko.leko@tel.net.ba

7. RASNO – Župa sv. Franje Asiškog
88 342 Dužice
tel.: (039) 712-555
fra Ignacije Alerić
župni upravitelj
ignacije.aleric@gmail.com

V. TOMISLAVGRAD – SAMOSTAN SV. ĆIRILA I METODA
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808
www.samostan-tomislavgrad.info

Uprava
fra Ante Pranjić, gvardijan
fra Velimir Bagavac, vikar
fra Mirko Bagarić, ekonom

Župa sv. Mihovila Arkandela
Trg fra Mije Čuića 1
80 240 Tomislavgrad
tel.: (034) 352-091; 352-447
faks: (034) 352-808

Bratstvo
fra Ante Pranjić
gvardijan
toni.p@bluewin.ch
fra Velimir Bagavac
župnik; sam. vikar
velimirbagavac@yahoo.com
fra Mirko Bagarić
ž. vikar, ekonom
duh. asistent OFS-a
fra.mirko.bagaric@gmail.com
fra Oton Bilić
de familia
oto.bilic@tel.net.ba

fra Ante Ivanković
ž. vikar
fra Gabrijel Mioč
ž. vikar
fra Klement Galic
de familia
klement.galic@tel.net.ba
fra Josip Jolić
de familia
jozo.jolic@tel.net.ba; i.: 19. ožujka
fra Radomir Krsto
brat, sam. diskret
fra Anthony Burnside
ž. vikar, sam. diskret
asburnsi@bih.net.ba

fra Mate Tadić
ž. vikar
mathetaus@gmail.com
fra Josip Mioč
ž. vikar
duh. asistent Frame
josipmiocsljajo@gmail.com

fra Ivan Penavić
đakon
ivanpenavic@gmail.com

fra Vinko Kurevija
župnik, dekan, sam. diskret
duh. asistent Frame
vinko.kurevija@tel.net.ba

fra Damjan Perić
brat, ekonom
damjan.perich@gmail.com

Kuće i župe samostanskog okružja

1. BUKOVICA – Župa sv. Franje Asiškog

80 243 Mesihovina
tel./faks: (034) 316-054

fra Mladen Rozić
župnik
mladen.rozic@tel.net.ba

fra Petar Drmić
ž. vikar, sam. diskret
duh. asistent Frame
petar.drmic@tel.net.ba

5. ŠUICA – Župa sv. Ante Pado-vanskog
80 249 Šuica
tel.: (034) 367-100

fra Mate Logara
župnik, vojni kapelan
duh. asistent Frame
matelogara@yahoo.com

fra Alojzije Bošnjak
(na liječenju)

1. OŠLJE
Župni ured Sv. Roka

20 205 Topolo
tel.: 020 / 752-655

fra Stipan Šarić
župni upravitelj: Ošlje i Topolo
tel.: 00385913585002
stipansaric@gmail.com

fra Ivan Marić st.
župni upravitelj: Smokovljani i Li-sac
tel.: 00385919268545
imarin1967@gmail.com

HRVATSKA

Pozivni telefonski broj 00385

2. KONGORA – Župa Presv. Srca Isusova

80 244 Kongora
tel/fax: (034) 365-600
zupni.ured.kongora@tel.net.ba

fra Stjepan Martinović
župnik
duh. asistent Frame

I. BADIJA – SAMOSTAN UZNE-SENJA BDM

pp 102
20 260 Korčula
tel.: +385-20-712-566
faks: +385-20-711-561

fra Danko Perutina
zadužen za obnovu samostana

III. ZAGREB – SAMOSTAN BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BDM

Avenija Gojka Šuška 2
10 040 Zagreb-Dubrava
tel.: (01) 29-11-931
faks: (01) 29-11-935
www.herc-fra3.net

3. ROŠKO POLJE – Župa sv. Ivana Krstitelja

80 247 Roško Polje
tel./faks: (034) 369-105

fra Jozo Radoš
župnik; ravnatelj „Kapi ljubavi“
duh. asistent Frame

II. SLANO – SAMOSTAN SV. JE-RONIMA

Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

Župa Sv. Vlahe
Slanskih pomoraca 4
20 232 Slano
tel./faks: (020) 871-277

fra Luka Zorić
sam. vikar; ž. upravitelj u Slanom I Majkovima
zoricluka654@gmail.com

Uprava

fra Draženko Tomić, gvardijan
fra Svetozar Kraljević, sam. vikar
fra Ante Bekavac, sam. ekonom

Bratstvo

fra Draženko Tomić
gvardijan
drazenko_t@yahoo.com

fra Svetozar Kraljević
odgojitelj bogoslova; sam. vikar
duh. asistent OFS-a i Frame
fr.svetozar@gmail.com

4. SEONICA – Župa Uznesenja BDM

80 343 Mesihovina
tel.: (034) 368-043
zupni.ured.seonica@tel.net.ba

fra Ante Bekavac
ekonom i sam. diskret
antebekavac@gmail.com

fra Bazilije Pandžić
ispovjednik
Stipe.Pandzic@zg.htnet.hr

fra Viktor Nuć
ispovjednik
borislav.nuic@zg.htnet.hr

fra Jozo Zovko
ispovjednik, sam. diskret

fra Zoran Senjak
bolnički dušobrižnik
Kapelanija u Kliničkoj bolnici Dubrava

Avenija G. Šuška 6
10 040 ZAGREB
tel.: (01) 290-23-13

fra Ivica Zovko
đakon; kateheta
ivica.zovko@zg.t-com.hr

fra Frano Mušić
sam. diskret
kapelan u Polic. kapelaniji sv. Mihela u Polic. akademiji u Zagrebu
frano.music@zg.t-com.hr

Kuće i župe samostanskog okružja

1. PLAŠKI – Župa sv. Ane;
Saborčanska 2
47 304 Plaški
tel.: (047) 573-353
faks: (047) 801-783
SABORSKO – Župa sv. Ivana Nepomuka
47 306 SABORSKO

fra Šimun Romić
župnik, sam. diskret
simonrezani@gmail.com

2. TOUNJ – Župa sv. Ivana Krstiteљa;

TRŽIĆ KAMENICA –
Župa sv. Mihovila Arkandela
69 Tounj
47 264 Tounj
tel.: (047) 563-168

fra Slaven Mijatović
župnik
slavenmijatovic777@gmail.com

BRAĆA U ZAPADNOJ EUROPI

AUSTRIJA

Pozivni telefonski broj 0043

Župe
FROHNLEITEN
Hauptplatz 1
8130 FROHNLEITEN
tel.: (031) 262-488
faks: (031) 262-488-5
frohnleiten@graz-seckau.at

fra Šimun Oreč
župnik
+43-650-911-06-99

fra Dominik Ramljak
ž. vikar

Fra Alojzije Bošnjak
de familia (na liječenju)

2. MARIA SAAL
Tanzenberg 1
9063 MARIA SAAL

fra Franjo Vidović
profesor, rektor, župnik
fvidovic@aon.at

fra DALIBOR MILAS
Lange Gasse 2
A.- 8010 GRAZ
„extra domum“
dalibor.milas@gmail.com

ITALIJA

Pozivni telefonski broj 0039

fra Ivan Sesar
generalni definitor
tel.: ++39 06 684 91 213
mob.: ++39 347 026 2332
Via Santa Maria Mediatrice 25
00 165 ROMA

fra Drago Vujević
Fraternità Missionaria Europea
Convento san Francesco
Via san Francesco 49
00036 PALESTRINA (RM)
dragovujevic@yahoo.com

Fra Branimir Novokmet
Via Merulana 124 B
00185 ROMA
fbranekmet@gmail.com

NJEMAČKA

Pozivni telefonski broj 0049

Hrvatske katoličke misije

1. AUGSBURG
Alte Gasse 15-A
86152 Augsburg
tel.: (0821) 519-802; 581-839
faks: (0821) 582-702
www.hkm-augsburg.de

fra Ivan Čilić
voditelj misije
ICilic@gmx.de

2. NERSINGEN
NEU – ULM
Alte Landstr.
89 278 NERSINGEN
tel.: 0049 – 7308 - 7734
www.hkm-neu-ulm.webnode.com
fra Ivan Leutar,
voditelj misije
leutar@a1.net

3. SINGEN-VILLINGEN
Rielasingerstr. 41,
78224 Singen
tel: (07731) 66-353
fax: +49 – 7731 – 749 – 464.
www.hkm-singen-villingen.de
info@hkm-singen-villingen.de
stan: Hadwigstr. 27
78224 SINGEN
tel.: (07731) 90-95-50
fra Dinko Grbavac
voditelj misije
d.grbavac@hkm-singen-villingen.de

Župe

1. AUGSBURG
Inningerstrasse 29
86179 AUGSBURG
tel.: (0821) 881-103; faks: (0821)
883-254
fra Mate Čilić
župnik
mate.cilic@bistum-augsburg.de

2. BLANKENAU
Franziskanerkloster BLANKENAU

Propsteiplatz 7
36154 Hosenfeld
tel.: (06650) 254
faks: (06650) 85-98
Franziskaner.blankenau@gmx.de
fra Ljubo Lebo
župnik
tel.: (06650) 91-80-603
- Pfarrei St. Antonius der Einsiedler
36137 Grosenluder-OT Mus, Kirchweg 1
i - Pfarrei St. Johannes der Täufer
36137 Grosenluder-OT Kleinluder,
Scharfe Ecke 4

fra Robert Crnogorac
upravitelj kuće; župnik
Pfarrei St. Peter und Paul
36154 Hosenfeld, Kirchberg 7
robert.crnogorac@gmx.de
fra Stipe Pervan
župnik
0049-6650-918-06-05
- Pfarrei St. Simon und Judas
36154 Hosenfeld-OT Blankenau,
Propsteiplatz 7
i - Pfarrei St. Simplizius, Faustinus
und Beatrix
36154 Hosenfeld-OT Hainzell, Kirchbergstrase 5

fra Mladen Sesar
ž. vikar u Pastoralverband-u „Kleinheiligkreuz“,
župni upravitelj u Bad Salzschlirfu

ŠVICARSKA
Pozivni telefonski broj 0041

Hrvatske katoličke misije

1. AARGAU
Bahnhofplatz 1

5400 BADEN
tel.: (062) 822-04-74
faks: (062) 822-57-75

fra Niko Leutar
Tödustrasse 21
5430 Wettingen
voditelj misije
nleutar@bluewin.ch

2. BASEL
Kleinriehenstrasse 53
4058 Basel
tel./faks: (061) 692-76-40
hkmbasel@bluewin.ch

fra Petar Topić
voditelj misije

3. BERN
Quartiergasse 12
3013 Bern
tel.: (031) 331-56-52
faks: (031) 332-12-48
www.hkm-bern.com
fra Gojko Zovko
voditelj misije
goja.z@bluewin.ch

4. FRAUENFELD
Klosterliweg 7
8500 Frauenfeld
tel.: (052) 722-46-79
faks: (052) 721-22-41
hkmfrauenfeld@bluewin.ch
www.hkm-frauenfeld.ch
fra Mika Stojić
voditelj misije
mika.stojic@gmail.com

5. GRAUBÜNDEN
Gartaweg 15
Postfach 35

7203 Trimmis Gr
tel./faks: (081) 353-160-86
fra Ante Medić
voditelj misije
medi.a@bluewin.ch

6. LAUSANNE - WALLIS
Rue de la Borde 25
1018 Lausanne
tel./faks: (021) 647-07-57
www.cromission-wallis.ch
fra Vladimir Ereš
voditelj misije
vlado@cromission-wallis.ch

7. LUZERN
Hrvatska katolička misija
Kath. Kroatenmission
Matthofring 2/4
CH - 6005 Luzern
Tel.: 0041 41 360 04 47; 041 360 15
04
Fax: 0041 41 360 01 73
Web: www.hkm-luzern.ch
Mail: hkm.luzern@bluewin.ch
fra Branko Radoš
voditelj misije
Mob.: 0041 79 541 35 08

8. SOLOTHURN
HKM Solothurn
Reiserstrasse 83
CH-4600 Olten
tel: 0041-62-2964100
faks: 0041-62-294101
fra Šimun Čorić
voditelj misije
sito.coric@gmx.net

9. ST. GALLEN
Paradiesstrasse 38

9000 St. Gallen
tel.: (071) 277-83-31
faks: (071) 277-83-36
info@hkm-stgallen.ch; www.hkm-stgallen.ch
fra Mijo Pinjuh
voditelj misije, definitor
fra_mico@bluewin.ch

10. TICINO

Al Mai 18
6528 Camorino
tel.: (091) 840-23-06
faks: (091) 840-29-05
fra Valentin Vukoa
voditelj misije
metaljke@gmail.com

11. ZUG

Landhausstr. 15
6340 Baar Zg
tel.: (041) 767-71-43
faks: (041) 767-71-44
hkm@zg.kath.ch
fra Slavko Antunović
voditelj misije
Langgasse 18
6340 Baar Zg
tel.: (041) 763-11-86
mob.: 0041/799391393
slavko.antun@gmail.com
slavko.antunović@ka.htnet.hr

12. ZÜRICH

Schlossgasse 32
Postfach 9057
8036 Zürich
tel.: (044) 455-80-60
faks: (044) 461-19-39
hkm.zuerich@bluewin.ch;
www.hkm-zuerich.ch

fra Ivan Prusina
voditelj misije
ivan.prusina@bluewin.ch
fra Stjepan Neimarević
misionar
fra Vine Ledušić
misionar
vineledusic@yahoo.it

Župe

1. AEDERMANNSDORF/SO
Dorfstrasse 201
4714 AEDERMANNSDORF/SO
tel./faks: (062) 394-18-11
fra Ivan Bebek
ž. vikar
ivan.bebek@ggs.ch

2. NETSTAL, GI
Kreuzbühlstr. 9
8754 NETSTAL, GI
tel.: (055) 640-17-75
faks: (055) 640-57-03
fra Ljubo Leko
župnik župe Netstal i ž. upravitelj
župe Glarus
ljubo.leko@bluewin.ch

BRAĆA U KUSTODIJI

Hrvatska franjevačka kustodija
Svete Obitelji
4848 South Ellis Avenue
CHICAGO (IL) 60615
tel.: (773) 536-05-52
faks: (773) 536-20-94
www.croatianfranciscans.org

UPRAVA

fra Jozo Grbeš, kustos
 fra Marko Puljić, savjetnik
 fra Miro Grubišić, savjetnik
 fra Nikola Pašalić, savjetnik
 fra Dražan Boras, savjetnik

SAD

Pozivni telefonski broj 001

I. CHICAGO – SAMOSTAN SV. ANTE

4848 South Ellis Avenue
 Chicago (IL) 60615
 tel.: (773) 373-34-63; faks: (773) 268-77-44

Uprava

fra Josip Nenad Galić, gvardijan
 fra Ljubo Krasić, sam. vikar

Bratstvo

fra Jozo Grbeš
 kustos
 +1-773-386-05-52;
 Jgrbes@gmail.com
fra Josip Nenad Galić
 gvardijan
 Josephgalic@aol.com
fra Ljubo Krasić
 sam. vikar,
 voditelj Hrvatskih franjevačkih izdanja i Hrvatskog etničkog instituta
 croetljubo@aol.com

Župe**1. CHICAGO – Mission of Bl. A. Stepinac**

6346 N. Ridge Avenue - Chicago, IL 60660
 tel.: (773)-262-05-35; faks: (773) 262-46-03
 Bastepinacchicago@sbcglobal.net
fra Pavo Maslać
 župnik

2. CHICAGO – Župa sv. Jeronima
 2823 S. Princeton Ave. - Chicago, IL 60616
 tel.: (312) 842-18-71; faks: (312) 842-64-27
 www.stjeromecroatian.org
fra Ivica Majstorović
 župnik
 frivicam@hotmail.com,
 Skype: ivica.majstorovic
fra Stipe Renić
 ž. vikar
 stiperenic@yahoo.com

3. CHICAGO – Župa Presv. Srca Isusova
 2864 East 96th Street
 Chicago, IL 60617
 tel.: (773) 768-14-23
 faks: (773) 768-37-50
 shcroat@aol.com
fra Stephen Bedeniković
 župnik
 sbofm25@aol.com

4. MILWAUKEE – Župa Presv. Srca Isusova
 917 North 49th Street
 Milwaukee, WI 53208
 tel.: (414) 774-94-18
 faks: (414) 774-74-06
 sh.croatian@yahoo.com
fra Ivan Strmečki
 župnik
 IvanOFM@aol.com

5. NEW YORK – Župa sv. Ćirila i Metoda i sv.

Rafaela
 502 West 41st Street
 New York, NY 10036
 tel.: (212) 563-33-95
 faks: (212) 868-12-03
 crkva.nyc@verizon.net; www.crkvanyc.org
fra Nikola Pašalić
 župnik; promotor duh. zvanja
 frpasalic@sbcglobal.net
fra Ilija Puljić,
 ž. vikar
 vlahic@personainternet.com
fra Dražan Boras
 ž. vikar
 brljica@yahoo.com

6. ST. LOUIS – Župa sv. Josipa

2112 S. 12th Street
 St. Louis, MO 63104
 tel./faks: (314) 771-09-58
 sjchurch@netzero.net
fra Stjepan Pandžić
 župnik
 s.pandzic@sympatico.ca

7. TROY – Župa sv. Lucije

200 East Wattles
 Troy, MI 48098
 tel.: (248) 619-99-10
 faks: (248) 619-99-12
 stlucy@sbcglobal.net
fra Filip Pavić
 privremeni upravitelj
 philpav@aol.com

8. WEST ALLIS – Župa sv. Augustina

6762 West Rogers St.
 West Allis, WI 53219

tel.: (414) 541-52-07
faks: (414) 541-02-73
www.staugwaexecpc.com
fra Lawrence Frankovich
župnik
Lafranofm@aol.com

Montreal, Quebec, H4P-1Z6
tel.: (514) 739-74-97
faks: (514) 737-68-03
fra Jozo Grubišić
župnik
fra.j.grubisic@progression.net

francisofassisi@cogeco.net; www.stfranciscroatian.com
com
fra Ljubo Branimir Lebo ml.
župnik
ljubo@cogeco.net

9. BEAUFORT (SOUTH CAROLINA)
70 Ladys Island Dr.
Beaufort SC 29907
fra Robert Galinac
vojni kapelan

4. NORVAL – Hrvatsko franjevačko središte
„Kraljica mira“
9118 Winston Churchill Blvd.
Norval, Ontario, L0P -1K0
tel.: (905) 456-32-03
faks: (905) 450-8771
hcentar@sympatico.ca; www.queenofpeacenorval.com

BRAĆA U MISIJAMA

KANADA

Pozivni telefonski broj 001

Župe

1. KITCHENER – Župa Sv. obitelji
180 Schweitzer Street
Kitchener, Ontario, N2K-2R5
tel.: (519) 743-71-21
faks: (519) 743-29-64
fra Miro Grubišić
župnik

fra Marko Puljić
župnik
markopofm@gmail.com

fra Tomislav Pek
ž. vikar
tomislavpek@gmail.com

2. LONDON – Župa sv. Leopolda Mandića
2889 Westminster Dr.
London, Ontario, N6N 1L7
tel.: (519) 681-84-72
faks: (519) 681-21-20
fra Zvonko Kutleša
župnik
zkutlesa@yahoo.ca

5. SAULT STE MARIE – Župa Majke Božje zaštitnice putnika
466 Second Line East
Sault Ste Marie, Ontario P6B-4K 1
tel.: (705) 253-81-91
faks: (705) 253-88-04
fra Veselko Kvesić
župnik
vkvesic@hotmail.com

3. MONTREAL – Župa sv. Nikole Tavelića
4990 Place de la Savane

6. WINDSOR – Župa sv. Franje Asiškog
1701 Turner Road
Windsor, Ontario, N8V-3J9
tel.: (519) 252-68-71
faks: (519) 252-69-42

KONGO

Pozivni telefonski broj 00243

(Kamina / Katanga / Congo)

c/o Procure don Bosco

Wespelaarsebaan 250

3190 Boortmeerbeek

Belgique

fra Ante Kutleša

misionar

tel.: 00243-995-325-590

fra Filip Sučić

područni gvardijan; misionar

sat. tel.: 00243-814-037-114

filiipsucic@yahoo.com

e-pošta: franciscains_croates@yahoo.fr

fra Pero Čuić

misionar

mob.: 00243-99-52-99-758

pperocuic@yahoo.fr

